

Eneco Holding N.V.

Jaarverslag

2009

Inhoudsopgave

2	Eneco Holding NV en haar kernbedrijven	91	Jaarrekening
2	Kengetallen	151	Overige gegevens
4	Bedrijfsprofiel	151	Winstbestemming
6	Voorwoord	151	Voorstel winstbestemming 2009
10	Verslag van de Raad van Bestuur	151	Accountantsverklaring
11	Strategie, Duurzaam, Decentraal, Samen	153	Duurzame bedrijfsvoering
12	Ontwikkelingen in onze omgeving	158	Onafhankelijk assurancerapport
14	Belangrijkste successen in 2009	160	GRI-index
18	Financieel resultaat Groep	161	Brandstofmix volgens wettelijke norm
19	Veiligheid	162	Personalia
19	Innovatie	166	Aandeelhoudersinformatie
20	Kernbedrijven op weg naar verzelfstandiging	167	Verklarende woordenlijst
21	Aantrekkelijke werkgever		
22	Medezeggenschap		
23	Terugdringen CO ₂ -uitstoot		
23	Vooruitblik		
26	Ontwikkeling van de kernbedrijven		
26	Energiebedrijf Eneco		
44	Stedin		
54	Joulz		
62	Corporate Governance		
62	Governancerollen		
64	Interne beheersing		
66	In Control-verklaring		
66	Risicoprofiel		
70	Bericht van de Raad van Commissarissen		
75	Energie 2030		

Kengetallen

(bedragen in € miljoen)

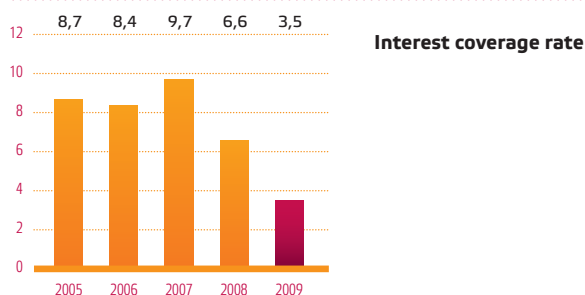
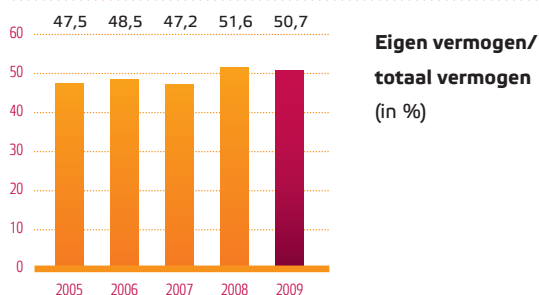
	2009	2008	2007	2006	2005
Resultaten					
Omzet energie en overige bedrijfsopbrengsten	5.245	4.943	4.789	4.287	3.692
Omzet energie	4.883	4.635	4.542	3.943	3.361
Brutomarge energie	1.266	1.262	1.224	1.183	1.070
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen (EBITDA)	564	695	690	770	723
Bedrijfsresultaat (EBIT)	268	404	474	549	513
Nettoresultaat	177	272	426	311	302
Kasstroom uit operationele activiteiten	729	532	725	314	498
Vermogen					
Investeringen in materiële vaste activa	523	328	362	281	180
Eigen vermogen	3.900	3.809	3.040	2.738	2.602
Rentedragende schulden	2.087	1.863	1.496	1.475	1.138
Balanstotaal	7.691	7.386	6.437	5.643	5.477
Ratio's					
Eigen vermogen/totaal vermogen	50,7%	51,6%	47,2%	48,5%	47,5%
Rendement op werkzaam vermogen	4,8%	7,7%	10,6%	13,2%	13,2%
Interest coverage rate	3,5	6,6	9,7	8,4	8,7
Medewerkers					
Aantal fte's per jaareinde	6.628	5.563	5.299	4.987	4.553
Ziekteverzuim	4,7%	4,9%	5,0%	5,5%	5,6%
Verkooppvolumes					
Elektriciteit (GWh)	25.311	26.381	22.808	21.603	20.151
Gas (miljoen m³)	5.900	5.114	5.206	5.476	5.679
Warmte (TJ)	11.436	11.923	11.424	11.468	11.179

Definitie

Werkzaam vermogen Activa exclusief liquide middelen, minus niet-rentedragende schulden.

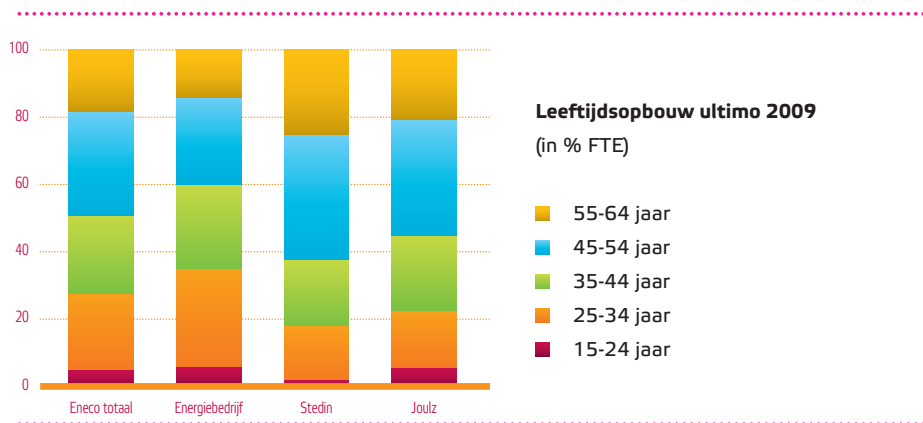
Rendement op werkzaam vermogen Bedrijfsresultaat in percentage van werkzaam vermogen.

Interest coverage rate Bedrijfsresultaat gedeeld door financiële baten en lasten.

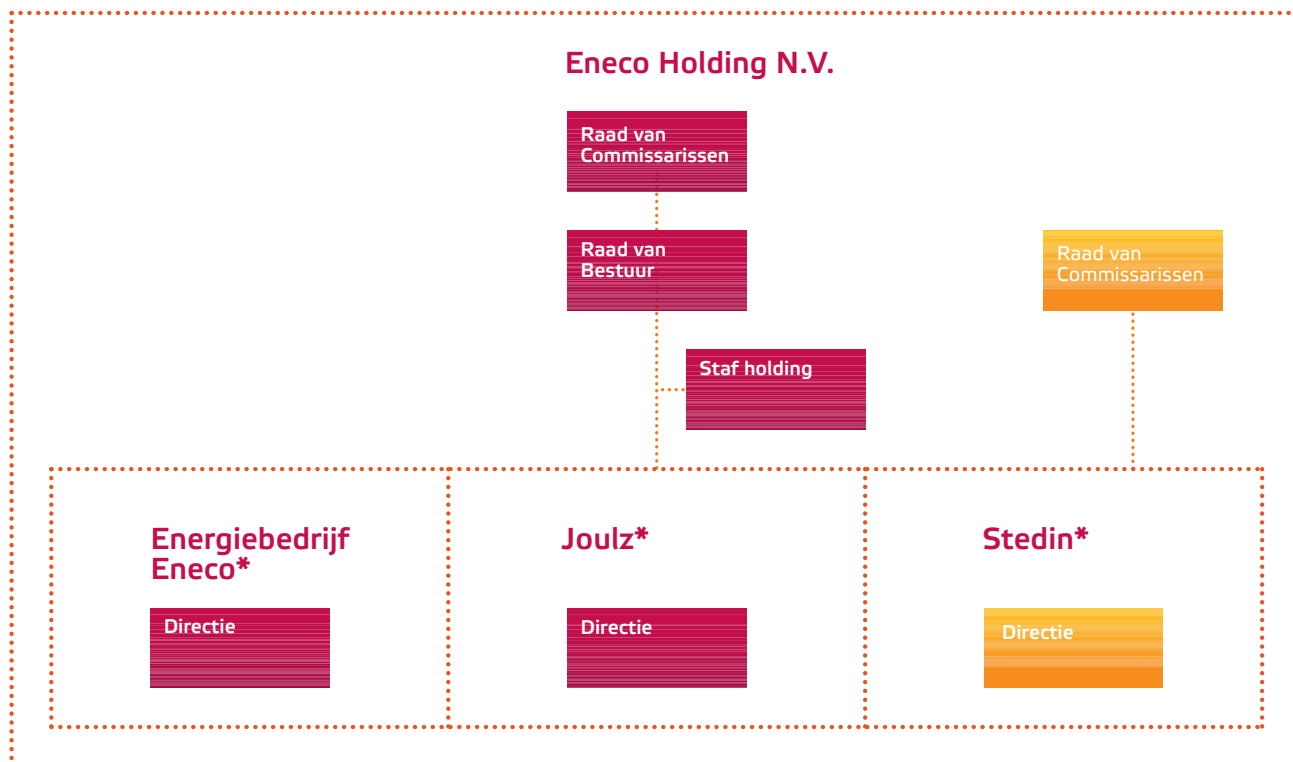

	Eneco totaal	Energiebedrijf	Stedin	Joulz
Fte ultimo 2009	6.628	3.336*	770	2.482
Fte ultimo 2008	5.563	2.666	636	2.234
M/V (%)	80,2/19,8	70,9/29,1	86,2/13,8	89,6/10,4
Aantal vrouwen in een leidinggevende positie	81	51	11	18
Ziekteverzuim	4,7%	4,8%	3,5%	4,9%

* Inclusief overgenomen Econcern-onderdelen.

Bedrijfsprofiel

* Zie voor uitgebreide schema's de desbetreffende pagina's van de kernbedrijven.

Eneco bestaat uit drie kernbedrijven: het energiebedrijf Eneco, het netbedrijf Stedin en het infrabedrijf Joulez. De kernbedrijven geven gezamenlijk invulling aan de duurzame strategie van het concern die moet uitmonden in 'sustainable energy for everyone'.

In 2009 heeft Eneco onderdelen van Econcern overgenomen die een versterking zijn voor de ontwikkeling van de duurzame energieportefeuille. Het betreft het adviesbureau Ecofys, Evelop (windenergie), Ecostream (zonne-energie) en een aantal biomassa-activiteiten. In 2009 zijn de voorbereidingen getroffen om de wind- en zonactiviteiten te integreren binnen het energiebedrijf Eneco; Ecofys blijft gepositioneerd als onafhankelijk bedrijfsonderdeel.

Eind 2009 hadden de bedrijven van de Eneco Holding samen 7.022 medewerkers in dienst. Dit is 6.628 fte. Het hoofdkantoor van Eneco is gevestigd in Rotterdam. De aandelen van Eneco Holding NV zijn in handen van 61 gemeenten (per 18 maart 2010: 60 gemeenten).

Energiebedrijf Eneco

Eneco verzorgt de productie, handel en inkoop, levering van energie en de ontwikkeling van duurzame en decentrale energieoplossingen voor klanten. Het aandeel duurzame energie in de afzet groeit gestaag. Om nog meer focus en sturing aan te brengen op de duurzame strategie en de internationale activiteiten is de organisatie heringericht.

Vanaf 1 januari 2010 kent het energiebedrijf businesslines voor windenergie, biomassa, zonne-energie en waterkracht, warmte-koude-oplossingen, inkoop/handel, levering en installatiebedrijven. Het primaire marktgebied is Noordwest-Europa.

Netbeheerder Stedin

Stedin onderhoudt, beheert en ontwikkelt gas- en elektriciteitsnetten voornamelijk in de randstedelijke gebieden Utrecht en Zuid-Holland. Naast de verantwoordelijkheid voor veilige en optimaal functionerende energienetten speelt Stedin een belangrijke rol bij de verduurzaming van de infrastructuur. Daarom investeert zij gericht in nieuwe functionaliteit van de netten waardoor teruglevering en zelfvoorziening mogelijk zijn. Stedin ontwikkelt ook infrastructurele oplossingen voor reststromen, zoals stoom en CO₂.

Infrabedrijf Joulz

Joulz ontwikkelt zich tot een zelfstandige technische dienstverlener met meer dan vijftig jaar ervaring in het meest complexe energiegebied in Nederland. Joulz biedt haar klanten samenhangende oplossingen op het gebied van advies, engineering, aanleg, beheer en onderhoud van energie-infrastructuren. De meer procesmatige werkzaamheden zijn ondergebracht in de businessunit Service Provider; de businessunit Projects richt zich op projectmatige werkzaamheden. Het bedrijf richt zich naast het werk dat het uitvoert voor de netbeheerder Stedin op de verwerving van opdrachten op de vrije markt. De aanleg en het onderhoud van openbare verlichtings- en verkeersinstallaties voor een groot aantal gemeenten behoren tot de activiteiten van de businessunit CityTec.

Voorwoord

Uitgesproken ambitie, duidelijke keuzes

Toekomstgerichte energievoorziening is ook in dit jaarverslag het centrale thema. In het verslag over 2008 lieten we kinderen van basisscholen aan het woord. Dit keer hebben we studenten van Hogeschool InHolland Rotterdam gevraagd toekomstscenario's te schetsen voor de energievoorziening in 2030. Hun denkproces vindt u terug in dit verslag. De studenten vinden een duurzame energievoorziening vanzelfsprekend en beschouwen samenwerking om dat te bereiken als dé succesfactor – of het nu op lokaal niveau is of op wereldschaal.

Samenwerken is de kern van onze strategie

De denkrichting van deze jonge aanstormende generatie sluit goed aan op onze toekomstvisie. Veranderen van de energievoorziening doe je niet alleen, dat lukt alleen door samen te werken. Samenwerken is het kernpunt van onze strategie om Eneco te ontwikkelen van een traditioneel gas- en elektriciteitsbedrijf naar een 100% duurzaam energiebedrijf. De mijlpalen onderweg zijn de jaren 2012 en 2020. In 2012 willen we 20% van ons leveringsportfolio elektriciteit duurzaam opwekken. In 2020 zal dat percentage al zijn gegroeid naar 70.

Om die verandering te realiseren, zetten wij vol in op samenwerking met partners. Met overheden, burgers of bedrijven, maar evengoed met grote projectontwikkelaars, kennisinstituten of financiers. Samen met hen werkt Eneco aan een duurzame toekomst die steeds decentraler is georganiseerd. De voordelen van onze decentrale ambitie zijn duidelijk: minder CO₂-uitstoot en minder transmissieverliezen doordat stroom niet over grote afstanden hoeft te worden getransporteerd. Een hoger energetisch rendement en voor spelbare energiekosten. Bovendien komt een groter deel van de toegevoegde waarde hiervan toe aan de lokale economie dan het geval is bij grootschalige toepassing van fossiele brandstoffen.

Wij maken uitgesproken keuzes

Deze uitgesproken ambitie vraagt om duidelijke keuzes. Sommige energiebedrijven kiezen ervoor alsmaar groter te worden en te investeren in kolen- of kerncentrales. Eneco doet dat niet. Wij investeren fors in duurzame, decentrale oplossingen die de centrale productie gaan vervangen. Wij kiezen bewust voor samenwerking op lokaal niveau, in nauw overleg met de directe omgeving. In onze visie is energielevering over enige tijd niet langer eenrichtingsverkeer, maar een constante wisselwerking tussen klant en energiebedrijf. In de overgangsfase investeren wij in grootschalige duurzame opwekking (bijvoorbeeld windparken op zee en flexibele gascentrales met gasopslag).

Het belang van samenwerken is zeker niet een gedachte die alleen bij ons speelt. Steeds vaker vragen klanten en andere belanghebbenden ons duurzame oplossingen tot stand te brengen. Denk aan de ontwikkeling van 'stekkerloze' kantoorpanden, klimaatneutrale winkels of wooncomplexen, maar ook aan de ontwikkeling van decentrale opwekking, zoals kleinschalige windparken of biovergistingsinstallaties. We waren ook zeer verheugd door de vele positieve reacties op onze consumentencampagne rondom de HRe-ketel. Ruim 4.000 consumenten reageerden enthousiast als kandidaat-gebruiker.

Succesvol in windenergie

Samenwerken betekent ook dat we samen met de verschillende overheden van landen waarin wij actief zijn grootschalige duurzame productie op land of zee realiseren. Inmiddels lopen we voorop in windenergie. Met 28 succesvol draaiende windparken in beheer, waaronder het Prinses Amaliawindpark voor de kust bij IJmuiden, heeft Eneco de expertise in huis om projecten van formaat te realiseren. In 2009 verkregen we de concessie in België voor een offshorewindpark op de Noordzee en vier vergunningen voor windparken voor de Nederlandse kust. Daarnaast kregen wij begin 2010 van de Crown Estate in Engeland de concessie om een offshorewindpark van 900 MW te realiseren. Dit zijn geweldige successen.

Elders in dit verslag gaan we in op de vele nieuwe duurzame projecten die we hebben gerealiseerd of gaan realiseren.

Wij kiezen een proactieve opstelling

Bij de verdere ontwikkeling van zo'n duurzame energievoorziening staan wij vaak voor keuzes waarin wij veiligheid, financiële middelen, milieu-aspecten en ruimtelijke ordening goed tegen elkaar moeten afwegen. Het verkrijgen van vergunningen voor de bouw van duurzame productie-installaties of netwerkaanpassingen is tijdrovend en intensief.

We houden zorgvuldig rekening met vele belanghebbenden, waaronder maatschappelijke belangenorganisaties en omwonenden. Wij spannen ons in om de vaart erin te houden door in de ontwerpfase samen met de overheid en andere betrokkenen goede oplossingen te bedenken die recht doen aan hun belangen en waarmee we hun zorgen kunnen wegnemen. Met deze betrokken en proactieve opstelling midden in de samenleving willen we de kring voorstanders voor duurzame energie vergroten.

**Een toekomst-
gerichte, duurzame
en betaalbare
energievoorziening
voor iedereen**

Acquisitie Econcern-activiteiten

Wij hebben in de zomer van 2009 een belangrijke versnelling aan kunnen brengen in onze duurzame strategie met de overname van diverse Econcern-onderdelen. Hierdoor hebben we onze activiteiten in wind- en zonne-energie en biomassa kunnen versterken. Evelop (windenergie) had een aantal kansrijke onshore- en offshoreprojecten in portefeuille die dit jaar tot een positieve ontwikkeling hebben geleid. Ecostream is actief in zonne-energie; wij maken daarmee ons marktaandeel in Europa in een keer een stuk groter. Ecofys is een internationaal erkend adviesbureau dat voor ons en onze partners en klanten een bron van kennis is. Ecofys functioneert in operatie en qua governance op afstand van de rest van de organisatie. Wij zijn blij met de komst van zo'n vierhonderd gedreven en deskundige medewerkers die zich volledig inzetten voor verduurzaming van de energievoorziening.

Bevredigend financieel resultaat

In dit lastige jaar van economische teruggang en een moeilijk functionerende kapitaalmarkt, zijn we er toch in geslaagd een bevredigend financieel resultaat neer te zetten.

Veel van onze zakelijke klanten hebben het in 2009 moeilijk gehad. In sommige marktsegmenten leidde vraaguitval tot een lagere bedrijvigheid en soms zelfs tot faillissementen. We zien dat terug in de lagere afzet van energie en het aantal nieuwe aansluitingen dat lager was dan verwacht. Om onze zakelijke klanten te helpen de risico's van prijsfluctuaties beter te beheersen, hebben wij onze contractvormen aangepast.

Retailklanten blijven ons trouw zoals blijkt uit het percentage overstappende klanten dat aanmerkelijk lager is dan het gemiddelde in de markt. We merken dat onze duurzame strategie een bindende en aantrekkende werking heeft.

Veiligheid blijft topprioriteit

Veiligheid is en blijft topprioriteit bij al onze kernbedrijven. Dit jaar is onze bedrijfsbrede score niet geheel naar tevredenheid. Ondanks de aandacht op alle niveaus die we aan dit onderwerp geven, ondanks de controleerbare processen en rapportagesystemen die we hebben. Veilig werken is niet alleen voor onze medewerkers belangrijk. Wij hebben ook verantwoordelijkheid voor onze omgeving als het gaat om veiligheid. Daarom kennen we strikte eisen en prekwalificaties voor onderaannemers die wij betrekken in projecten en installatiewerkzaamheden. We zijn vastberaden om onze score op veiligheid te verbeteren en om op dit gebied als leidend gezien te worden.

Verzelfstandiging Stedin en Joulz

Onze organisatie bereidt zich voor op een situatie waarin het energiebedrijf Eneco is afgesplitst van de netwerkgroep, waarin Stedin en Joulz de komende jaren nog naast elkaar blijven functioneren. Stedin en Joulz maken grote stappen naar verdere verzelfstandiging. Beide bedrijven zitten volop in een veranderingsproces dat is gericht op waardecreatie voor hun aandeelhouders. Bij beide bedrijven heerst groot enthousiasme over hun nieuwe toekomst.

Het splitsingsplan dat wij hebben voorgelegd aan de minister van Economische Zaken heeft dit jaar een groot beslag op ons gelegd. Onze inzet is geweest de netwerkgroep bestaande uit Stedin en Joulz en het productie- en leveringsbedrijf Eneco een goede financiële basis te geven om hun kerntaken goed uit te kunnen voeren. Wij hebben in intensief overleg met de minister een toekomstgericht plan neergelegd waar zij mee heeft ingestemd. Het jaar 2010 staat in het licht van het implementeren van dit plan, dat per 1 januari 2011 gerealiseerd dient te zijn.

Aandacht voor interne verduurzaming

Wie een duurzame boodschap uitdraagt en die ook wil waarmaken is aan zijn stand verplicht ook zelf te verduurzamen. Eneco heeft als doel een 100% klimaatneutrale bedrijfsvoering, waarvan 50% bereikt wordt door besparing op de CO₂-uitstoot in 2013. We zetten goede stappen. Door het vergroten van het energiebewustzijn van onze medewerkers en het initiëren van projecten. Een voorbeeld is ons nieuwe hoofdkantoor, dat in aanbouw is en als erg duurzaam wordt gekwalificeerd. Daar gaan we in 2011 nieuwe werkmethodes introduceren die duurzaamheid bevorderen. Verder verduurzamen we ons wagenpark door elektrisch te gaan rijden en ontwikkelen we een duurzaam inkoopbeleid.

Samen gaan we vooruit

De medewerkers van onze drie kernbedrijven werken in een dynamische markt die veel uitdagingen biedt. Zij hebben zich ook dit jaar weer met veel enthousiasme ingezet. Samen maken wij de belofte waar die wij doen aan onze klanten en aan de maatschappij: een toekomstgerichte, duurzame en betaalbare energievoorziening voor iedereen. Onze unieke positionering als duurzaam opererend energiebedrijf wordt steeds meer erkend en herkend. Onze klanten, medewerkers, partners, aandeelhouders en andere betrokkenen begrijpen waar Eneco voor staat. Ze gaan daarin met ons mee. In een jaar waarin de economische omstandigheden niet rooskleurig waren, is dat een enorme stimulans. Duurzaam, decentraal, samen krijgt steeds meer vorm. Ons uiteindelijke doel is: sustainable energy for everyone.

Jeroen de Haas
Voorzitter Raad van Bestuur Eneco Holding NV

Feedback

Wilt u reageren op dit jaarverslag? Ik ontvang uw bericht graag in mijn persoonlijke mailbox: FM_jaarverslag_jdehaas@eneco.nl.

Verslag van de Raad van Bestuur

Bevredigend resultaat in turbulent jaar

Raad van Bestuur Eneco Holding N.V.
v.l.n.r. Douwe Kras, Kees-Jan Rameau,
Jeroen de Haas, Jeppe Machielsens,
met een elektrische scooter en
oplaadpunt.

Eneco heeft in het turbulente jaar 2009 duidelijke stappen voorwaarts gezet met de duurzame strategie. Het concern heeft daarmee een bevredigende financiële prestatie geboekt. De drie kernbedrijven die deel uitmaken van Eneco hebben alle bijgedragen aan dit resultaat.

De totale omzet van het concern bedraagt € 5.245 miljoen, een stijging van 6% ten opzichte van 2008. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 268 miljoen.

Duurzaam

Eneco wil de meest duurzame energieonderneming in Noordwest-Europa zijn. Een steeds groter deel van onze elektriciteitslevering zal gaan bestaan uit duurzaam dan wel met gas opgewekte elektriciteit. We namen bijvoorbeeld de windparken Halderberge en Burger-vlotbrug in gebruik en startten de bouw van de schone gascentrale EnecoGen. Ook de warmtelevering uit warmtekrachtkoppelinginstallaties en biovergisters groeit en we maken werk van het vergroenen van gas. Eneco zet duidelijke stappen in het verduurzamen van de energielevering. Veelal samen met klanten of andere partijen. Eneco werd in 2009 voor het tweede jaar op rij door Greenpeace uitgeroepen tot schoonste energieproducent van Nederland.

Gas als overgangsbrandstof

Wij hebben bij het verduurzamen een duidelijke voorsprong omdat wij geen historie hebben in kolen- of kerncentrales. Daardoor kan alles wat wij ondernemen en waarin wij investeren volledig op duurzaam gericht zijn. Op weg naar een volledig duurzame energievoorziening maken wij gebruik van gas als transitiebrandstof. Gasgestookte centrales en gasopslag zijn daarbij de belangrijkste troeven, omdat daarmee duurzame energieproductie optimaal gebalanceerd kan worden. Dat wil zeggen: waait er minder wind, dan produceren onze windturbines minder energie en gebruiken we meer gas in onze gascentrales om aan de totale vraag te kunnen voldoen. Als de windcentrales voldoende elektriciteit produceren, hoeven we minder gas te gebruiken.

Internationale spreiding van belangen

Wij spreiden onze belangen door een internationale verbreding van onze activiteiten. Hierbij willen wij optimaal profiteren van verschillen in vergunning- en subsidieregimes in de ons omringende landen en versnellen in die landen die daarvoor de beste uitgangspositie bieden.

Vooruitgang door grootschalige investeringen

Om stappen te kunnen maken met onze duurzame strategie zijn flinke investeringen nodig. In 2009 hebben wij € 280 miljoen geïnvesteerd in grootschalige energieproductie, waaronder de bouw van enkele windparken, onze gascentrale Enecogen en de ontwikkeling van gasopslagfaciliteiten. Dit investeringsbeleid zetten wij de komende jaren krachtig door onder meer door windparken op zee te ontwikkelen. In de periode 2010 tot en met 2012 investeert energiebedrijf Eneco ruim € 630 miljoen in elektriciteitsopwekking met zonne-energie, biomassa, wind onshore en wind offshore.

Decentraal

Kleinschalige decentrale energievoorziening heeft de toekomst. We zien een verschuiving ontstaan van de klant als pure afnemer van energie naar de klant als gebruiker en producent die het teveel aan elektriciteit teruglevert aan het net. Slimme netwerken moeten zorgen dat zelfvoorziening binnen een wijk of industrieterrein en teruglevering van overschotten de realiteit wordt. Wij ondersteunen en stimuleren deze ontwikkeling door middel van individuele leveringsovereenkomsten en door de netten geschikt te maken voor tweerichtingsverkeer.

Strategie: duurzaam, decentraal, samen

Kleinschalige oplossingen dicht bij de burger

Eneco onderscheidt zich met decentrale oplossingen die dicht bij de burger staan. Wind is een energiebron die overal benut kan worden, zowel op land als op zee.

Vergisting van biomassa is bij uitstek een vorm van opwekking die dicht bij de gebruiker gebeurt. Wij plaatsen kleinere en grote centrales voor de opwekking van biogas of warmte en elektriciteit op locatie bij agrarische of industriële ondernemers. Zonnepanelen, warmtepompen en de HRe-ketel (een cv-ketel die naast warmte ook elektriciteit levert) zijn ook goede voorbeelden van kleinschalige, decentrale opwekking waarmee wij op de markt actief zijn.

Nieuwe toepassingen elektrische mobiliteit ontwikkelen

De maatschappij gebruikt elektriciteit voor steeds meer toepassingen. De groei van het aantal elektrische fietsen en de omvang van het hybridewagenpark nemen flink toe. Er is een duidelijke tendens naar een forse groei in het gebruik van elektrische vervoersmiddelen. Eneco gaat mee in deze ontwikkeling en investeert zowel in onderzoek als in praktische toepassingen zoals het plaatsen van oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen.

Samen

'Samen' is het meest wezenlijke onderdeel van onze strategie en komt op meerdere manieren tot uitdrukking. Ons streven is dat burgers, klanten, aandeelhouders en medewerkers zich ervan bewust zijn dat onze energievoorziening een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Daarom betrekken wij burgers bij de energievoorziening, bijvoorbeeld door hen als obligatiehouder in windmolenparken te laten participeren.

Samenwerken doen we ook door te participeren in convenanten en overheidsinitiatieven. Een belangrijk project met grote betekenis voor de Nederlandse economie is de aanleg van een nieuw havencomplex Maasvlakte 2 waarin Stedin gaat zorgen voor de energie-infrastructuur. Een ander voorbeeld is het geothermieproject in Den Haag.

Samenwerken met kennisinstituten doen we gericht, met de bedoeling om innovatie aan te jagen.

Ontwikkelingen in onze omgeving

De strategie van het Eneco-concern sluit naadloos aan bij de ontwikkelingen in de maatschappij. Er heerst algemene bezorgdheid over de opwarming van de aarde. De bewustwording dat duurzame energie en energiebesparing noodzakelijk zijn, neemt sterk toe.

Europese overheden oefenen druk uit op de ontwikkeling van duurzame productiefaciliteiten en beperking van CO₂-emissies. Ze stellen hiervoor ambitieuze doelen. Eneco, dat in Noordwest-Europa actief is, acht de contacten met de overheden in dit gebied van belang. Subsidiebeleid, beprijzing van CO₂-uitstoot en vergunningenbeleid zijn bij onze duurzame productievoornemens bepalend voor uitvoering van investeringen. Via subsidieconstructies en een actief vergunningenbeleid ondersteunen de overheden de betaalbaarheid en groei van duurzame energieproductie. De verwachte stijging van de olieprijs als gevolg van de geprognosticeerde tekorten gaat daarbij nog als vliegwielen werken. De duurzame ontwikkeling wordt structureel rendabel bij stijgende olieprijs, maar ook door snelle technologische ontwikkelingen. Schaalvergroting en de steeds grotere ervaring met de toepassing van duurzame technologie drukken de kosten van ontwikkeling van duurzame installaties. Het aanbod van energie evolueert snel van conventioneel naar duurzaam.

Dat blijkt ook uit de enorme groei van de wereldwijde markt voor duurzame energie. De investeringen in duurzame energieproductie waren medio 2009 reeds groter dan die in conventionele energieproductie. Wij verwachten dat deze trend doorzet.

Ook aan de vraagzijde is een mentaliteitsomslag zichtbaar. Steeds meer milieubewuste consumenten en bedrijven verkiezen energiebedrijven met een duurzaam profiel boven aanbieders van stroom en gas die zich profileren met de laagste prijs. Er is een groeiende vraag naar decentrale, duurzame oplossingen die zelfvoorziening mogelijk maken. Ook de roep om klimaatneutrale gebouwen wordt luider. Dit geeft duurzaamheid een push en jaagt innovaties aan.

Concurrerende CO₂-beprijzing noodzakelijk

Ondanks de positieve sentimenten is een mogelijk vertragende factor dat de Noordwest-Europese markt nog geen level playing field kent voor duurzame energieontwikkeling. Ons standpunt is dat een concurrerende CO₂-beprijzing duurzame ontwikkeling sneller op voorsprong zet. Dat hierover tijdens de Klimaatconferentie in Kopenhagen geen overeenstemming is bereikt is een behoorlijke tegenvaller. Het speelveld waarin duurzame energie een plek aan het veroveren is, blijft daardoor ongelijk. Zodra dat gelijke speelveld wel ontstaat, gaan conventionele energieproducenten een hogere prijs betalen voor hun CO₂-emissies en wordt duurzame energieproductie rendabeler. De maatschappelijke kosten dalen dan omdat subsidies voor duurzame energieproductiemiddelen overbodig worden. Eneco ziet het als een uitdaging het principe 'de vervuiler betaalt' met kracht uit te dragen en daarvoor medestanders te vinden.

Regulering nettarieven

Wij zijn van mening dat de huidige vorm van regulering netbeheerders onvoldoende stimuleert om de kwaliteit van hun netwerken op peil te houden. Om gericht te kunnen investeren in de netten en die investering ook terug te kunnen verdienen, is het belangrijk dat er een goede inschatting wordt gemaakt van de verwachte omvang van decentraal opgesteld vermogen. Het huidige reguleringsmodel, dat zich baseert op in het verleden behaalde prestaties, werkt daarbij niet stimulerend. Het is tijd om meer naar voren te kijken en een reguleringsmodel te kiezen dat verduurzaming van de energievoorziening stimuleert.

Eneco en de Gasrotonde

Het overheidsbeleid is erop gericht om Nederland op gasgebied te ontwikkelen tot Gasrotonde van Europa. Nederland is geografisch gunstig gelegen en beschikt over een hoogwaardige transport- en haveninfrastructuur. Eneco is al goed gepositioneerd in gas en onderneemt activiteiten die deel uitmaken van het Gasrotonde-plan, zoals de kort-cyclische opslag in Epe (Duitsland). Eneco onderzoekt ook de mogelijkheden om een rol te spelen in de import van Liquified Natural Gas (LNG).

De proeftuin voor elektrisch rijden

Nederland moet dé internationale proeftuin worden voor elektrisch rijden. Het land is bij uitstek geschikt voor elektrisch rijden vanwege de korte afstanden, vlakke wegen en de goede stroomvoorziening. Ook zijn vele vooraanstaande toeleveranciers van elektrische auto's Nederlandse bedrijven. De overheid wil deze goede uitgangspositie ten volle benutten. De marktintroductie van elektrische auto's kan hierdoor worden versneld. Eneco onderzoekt de mogelijkheden samen met TNO. Ook zijn wij verschillende proeven met elektrisch vervoermiddelen in Rotterdam gestart. Stedin en Joulz zijn vanuit infrastructuureel oogpunt nauw betrokken bij deze ontwikkeling. Eneco vervangt in 2010 reeds vijftig dieselauto's door elektrisch aangedreven voertuigen en participeert met driehonderd stuks in een tender van totaal drieduizend elektrische auto's.

Marktmodel nog niet ingevoerd

Om de geliberaliseerde energiemarkt in Nederland efficiënter te maken heeft de branche in overleg met de overheid een vereenvoudigd model ontwikkeld om basisprocessen af te handelen. In afwachting van de wetswijziging die samenhangt met de invoering van slimme meters, is de implementatie van dit nieuwe marktmodel tijdelijk stilgelegd. De invoering van het leveranciersmodel, waarbij energieleveranciers factureren voor de netbeheerder, loopt daardoor vertraging op. In 2009 is wel het capaciteitstarief ingevoerd, waardoor de verrekening van transport van energie al sterk is vereenvoudigd.

De bewustwording dat duurzame energie en energiebesparing noodzakelijk zijn, neemt sterk toe

Portfolio zonne-energie en off-shore wind sterk uitgebreid met (inter)nationale projecten

Belangrijkste successen in 2009

Grotere internationale spreiding in duurzame energieopwekking

Op alle onderdelen van de strategische agenda heeft Eneco flinke vooruitgang geboekt. Dit blijkt onder meer uit de steeds grotere internationale spreiding van duurzame projecten in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Frankrijk. Het totale aandeel voor duurzaam opgewekte elektriciteit in het opwekportfolio is toegenomen tot 805 MegaWatt. De verwerving van enkele kernactiviteiten van het voormalige Econcern draagt bij aan de versnelling van onze ambities. Dat is vooral zichtbaar in het portfolio zonne-energie en offshorewind dat in korte tijd sterk is uitgebreid met nationale en internationale projecten. Wij hebben nu meerdere opties om voor de kust van België, Nederland en Engeland windparken te bouwen. Energiebedrijf Eneco doet daarover uitvoerig verslag.

Achterwaartse integratie met kracht doorgezet

Eneco streeft ernaar om toegang te krijgen tot voldoende eigen productiefaciliteiten en gasopslag, zodat wij de gehele voortbrengingsketen van productie tot levering zelf kunnen aansturen.

Om schommelingen in de vraag en de hoeveelheid beschikbare energie uit bijvoorbeeld windturbines op te kunnen vangen, zetten we gas uit gasopslag en elektriciteit uit (eigen) gascentrales in.

In 2009 is de bouw gestart van onze eigen Enecogen-gascentrale in het havengebied Rotterdam, een samenwerkingsproject van Eneco met het Deense energiebedrijf DONG. Ons aandeel in de investering bedraagt € 350 miljoen. De uitvoering van het project verloopt volgens plan, de oplevering is eind 2011 gepland. Eneco beschikt dan over 50% van de elektriciteitsproductie uit deze centrale, goed voor ongeveer 1 miljoen huishoudens. Met de afnameovereenkomst van de Pergen en de Rijnmond-Energiecentrale in combinatie met de elektriciteit uit de Enecogen-gascentrale en de duurzame productie is energiebedrijf Eneco in 2012 in staat 70% van haar leveringsportefeuille in Nederland van elektriciteit te voorzien uit eigen productiefaciliteiten.

Begin 2009 heeft Eneco opdracht gegeven aan het consortium ARGE, bestaande uit het Nederlandse Visser & Smit Hanab en het Duitse PPS Pipelines, voor de bouw en het onderhoud van een ondergrondse gasopslag in twee zoutcavernes in Epe, Duitsland. Het project verkeert nu in de realisatiefase. Met dit project is een investering gemoeid van € 135 miljoen.

Zakelijke markt zoekt zelfvoorziening

Zelfvoorziening is duidelijk in opgang. Vooral nog zijn het vooral zakelijke klanten die Eneco benaderen om met innovatieve oplossingen te komen voor hun energievoorziening, passend in hun duurzaamheidsbeleid. In 2009 hebben wij verschillende duurzame energieoplossingen gerealiseerd voor zakelijke klanten, zoals aanpassing van elektriciteitsnetten om elektriciteit uit warmtekrachtinstallaties van tuinders te kunnen ontvangen en het bouwen van biovergisters. Wij creëren hiermee openingen naar andere internationale opdrachtgevers die hiervoor veel belangstelling tonen.

Burgerparticipatie in opkomst

Ook burgerparticipatie in duurzame-energievoorziening komt van de grond: burgers worden aandeelhouders van een windpark (zie interview over Zeekracht op pagina 68). Behalve Zeekracht, een initiatief van de stichting Natuur en Milieu waarin Eneco participeert, hebben wij dergelijke projecten ook zelf in portefeuille. Een daarvan is Windvogel, een coöperatie van 1.500 burgers die samen vier windmolens exploiteren. In 2009 is verder het Windmolenpark Burgervlotbrug, met burgers als obligatiehouders, in gebruik genomen. Eneco heeft meer van deze decentrale projecten in ontwikkeling.

Impuls voor biomassa en biovergisting

De activiteiten met biomassa en biovergisting hebben, ondanks de lange aanloop die nodig is om de benodigde vergunningen te verkrijgen, een impuls gekregen. In België zijn al drie biogasinstallaties in bedrijf, twee zijn er in aanbouw en vijf vergunningen in portefeuille. In Nederland heeft de eerste commerciële biovergister van Eneco groen licht gekregen, de bouw in Putten is inmiddels gestart. In Lelystad is een vergister gebouwd die in januari 2010 operationeel is geworden. Het is de eerste proefinstallatie binnen het grotere project EnergieRijk van ACRRES (Application Centre for Renewable RESources), waarin Eneco samenwerkt met Wageningen Universiteit & Research Centrum.

Uitbreiding van onze warmteactiviteiten

Ook op het gebied van energie uit warmte heeft energiebedrijf Eneco vooruitgang geboekt: het gehele warmteportfolio is aanzienlijk gegroeid. In juni is het Warmtebedrijf Eneco Delft opgericht; Eneco is daarin een van de partners en meerderheidsaandeelhouder. Er is verder een aanvang gemaakt met vele kleinere warmteprojecten, waarbij veelal warmte-koudeopslag wordt toegepast. Eneco verzorgt ook deze levering van warmte en koude in enkele grote Rotterdamse nieuwbouwprojecten, zoals De Rotterdam en New Orleans. Aardwarmte is de derde veelbelovende technologie die Eneco toepast. Ook daar is steeds meer vraag naar.

Stedin en Joulz goed op weg naar zelfstandigheid

In 2008 introduceerde het netbedrijf zichzelf op de markt met de nieuwe naam Stedin. Begin 2009 volgde het infrabedrijf. Zij koos Joulz als nieuwe naam en ontwikkelde een eigen huisstijl en identiteit. Beide bedrijven maakten forse stappen naar een zelfstandige toekomst.

Stedin heeft samen met klanten een ontwikkelingsovereenkomst getekend voor een stoompijpnetwerk in de Botlek. Daarnaast kreeg het opdracht van het Havenbedrijf Rotterdam voor aanleg van een elektriciteitsnet in het nieuwe havengebied Maasvlakte 2. Stedin faciliteert partijen die groen gas willen invoeden in het aardgasdistributienet. Dit gebeurt in projecten in Beverwijk en Mijdrecht. In 2009 is de Bio2Net ontwikkeld: een poortwachter van het openbare gasnet waarmee op gecontroleerde wijze groen gas kan worden ingevoerd.

Stedin doet omvangrijke investeringen in de netten: om ze in stand te houden, uit te breiden en te verduurzamen. Van 2009 tot en met 2012 trekt de netbeheerder daar € 1,5 miljard voor uit. Stedin bereidt zich in dat kader voor op haar aanbestedende rol. Dit jaar besteedde de netbeheerder al meer dan 10% van de vernieuwingswerkzaamheden aan bij andere partijen dan Joulz.

Joulz neemt met haar diepgaande en jarenlang opgebouwde vakmanschap een bijzondere positie in op de markt voor energie-infrastructuur. Deze expertise wil Joulz ook inzetten voor de ontwikkeling, installatie, beheer en onderhoud van decentrale duurzame oplossingen voor de zakelijke markt, zoals zonne-installaties, warmte-koudeopslag en warmtekracht.

Joulz verzorgde de aanleg van een zware kabelverbinding tussen de nieuwbouw van de elektriciteitscentrale van Intergen en het 12 kilometer verder gelegen hoogspanningsnet. Joulz heeft een contract voor tien jaar voor de bediening, het onderhoud en het oplossen van storingen aan de netkoppeling van het Prinses Amalia Windpark 23 kilometer uit de kust bij IJmuiden. Joulz speelt ook een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de energie-infrastructuur voor Maasvlakte 2, in opdracht van Stedin.

**Stedin en Joulz
maken forse stappen
naar een zelf-
standige toekomst**

Bas Hennissen, directeur Industrie en Bulkcargo Rotterdams havenbedrijf

Win-winsituatie op de Maasvlakte

Port of Rotterdam zocht waar Eneco mee kwam: de schoonste gascentrale. Het havenbedrijf wil uitgroeien tot hub voor vloeibaar gas. En daaraan wordt nu al gebouwd op de Kop van de Beer, een deel van de Maasvlakte. Directeur Industrie en Bulkcargo Bas Hennissen: 'Een gascentrale in het havengebied, dat is toch mooi.'

Port of Rotterdam speelt een belangrijke rol in de bouw van de EnecoGen-gascentrale in het Europoort-gebied. Die centrale, operationeel in 2011, zal een capaciteit hebben van 870 Megawatt, genoeg elektriciteit voor ruim 2 miljoen huishoudens. Het zal de schoonste gascentrale van Nederland zijn, met onder meer een speciale installatie die stikstofoxiden afvangt. Het is een grootschalig project, waarin Eneco en het Deense energieconcern DONG beide voor 50 procent participeren. Ook Siemens is partner: die bouwt de centrale en is verantwoordelijk voor een deel van het onderhoud.

Maar niets zou mogelijk zijn zonder het Havenbedrijf.

Dat bepaalt wat er in Europa's grootste haven gebeurt, is eigenaar van de grond. Ook het deel van Europoort waar de gascentrale nu wordt gebouwd is grond van het Havenbedrijf: de Kop van de Beer, recht tegenover Hoek van Holland. 'Tien jaar geleden hadden we het er al over: wat moet je daar nou neerzetten?', zegt Bas Hennissen, directeur Industrie en Bulkcargo. 'Iets dat past in ons milieubeleid, dat aansluit bij de ontwikkeling van de haven. En het moet lading genereren – daar gaat het hier uiteindelijk om.'

Het plan van Eneco voor de centrale paste precies in een van de ambities van het Havenbedrijf om de LNG-hub voor West-Europa te worden. De import van vloeibaar gas zal enorm gaan toenemen, want het eigen gas van Nederland, in Slochteren, raakt op. Er wordt al gebouwd aan de LNG-terminal Gate, waar vloeibaar gas binnenkomt; medio 2011 moet die in werking zijn. Hennissen: 'Ook op de Kop van de Beer is er plaats voor een LNG-terminal. Dan is het toch mooi als daar direct naast een gascentrale staat. Het koelwater van de centrale, op kamertemperatuur, kan worden gebruikt voor het opwarmen van het koude vloeibare gas (ongeveer –160 graden Celsius) van de LNG-terminal. Duidelijk een win-winsituatie. Helaas werd begin 2010 duidelijk dat de initiatiefnemer voor de LNG-terminal de plannen niet doorzet.'

'Enecogen past ook dan in onze milieudoelstelling', aldus Hennissen. 'De bouw gaat heel vlot. Wij wilden per se de schoonste centrale. En die komt er. Eneco loopt voorop.'

www.enecogen.com
www.portofrotterdam.com

Alleen samen kunnen we het doen

EnecoGen-partners: gemeente Rotterdam • DONG Energy • Siemens • Havenbedrijf Rotterdam

Financieel resultaat Groep

Eneco Holding N.V. realiseerde in 2009 een nettoresultaat van € 177 mln., hetgeen een daling van € 95 mln. is ten opzichte van 2008 (€ 272 mln.).

Dit resultaat komt tot stand in een jaar waarin de gevolgen van de financiële crisis en een verslechterde economische activiteit voelbaar zijn en het bedrijf zich voorbereidt op de splitsing per 1 januari 2011.

Het bedrijfsresultaat daalt met € 136 miljoen tot € 268 miljoen in 2009 (2008: € 404 miljoen). Het totaal van de brutomarge en overige opbrengsten stijgt met € 58 miljoen tot € 1.628 miljoen in 2009 (2008: € 1.570 miljoen).

Dat het bedrijfsresultaat in 2009, ondanks de hogere brutomarge en overige opbrengsten, daalt ten opzichte van 2008 heeft een aantal specifieke oorzaken.

Bij Stedin moest opnieuw met lagere gereguleerde transporttarieven worden gerekend, hetgeen het bedrijfsresultaat in 2009 met € 60 miljoen negatief beïnvloedt. Daarnaast zijn in 2009 enkele Cross Border Leases voortijdig beëindigd met een negatief effect van € 10 miljoen. De verslechterde economische omstandigheden werken in heel Eneco door op een groter verlies op dubieuze debiteuren van € 12 miljoen extra in 2009 ten opzichte van 2008. Met het oog op de wettelijk verplichte splitsing werd een voorziening voor de ontvlechting van informatiesystemen van € 15 miljoen opgenomen. Tevens werd voor deze splitsing in 2009 € 11 miljoen aan overige kosten gemaakt. De hogere investeringen in 2009 zorgen voor een stijging van de afschrijvingskosten tot € 296 miljoen in 2009 (2008: € 291 miljoen).

In de tweede helft van 2009 zijn enkele onderdelen overgenomen van Econcern. De bijdrage in het bedrijfsresultaat is in 2009 nog gering. Door de overname stijgen de bedrijfskosten in 2009 met € 44 miljoen.

Het resultaat deelneming neemt in 2009 toe met € 28 miljoen tot € 31 miljoen. Deze stijging komt voort uit onze deelneming in Kema die in 2009 een bijzondere bate door desinvestering van een bedrijfsonderdeel heeft behaald.

De financiële baten en lasten stijgen per saldo in 2009 met € 15 miljoen tot € 76 miljoen. Dit reflecteert het grotere balanstotaal en het hiervoor benodigde hogere financieringsvolume.

De vennootschapsbelasting daalt tot € 40 miljoen in 2009 (2008: € 75 miljoen), hetgeen de consequentie is van het lagere behaalde resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening en fiscaal versnelde afschrijvingen.

Veiligheid

Veiligheid staat natuurlijk voorop binnen Eneco. Voor onze medewerkers, voor onze klanten en voor medewerkers van contractbedrijven die op onze locaties werken. Wij werken met een integraal veiligheidsbeleid. Op sleutelposities zijn de beste veiligheidsdeskundigen en ervaren beheerders gezet die ervoor zorgen dat iedereen binnen onze organisatie integraal en structureel over veiligheid nadenkt en ernaar handelt. Concernbreed kennen wij een Veiligheids Management Systeem dat structuur en inzicht biedt in de risico's en de daarbij behorende beheersmaatregelen. De operationele medewerkers van de kernbedrijven Stedin en Joulz zijn gecertificeerd volgens de BEI en VIAG, de werkinstructies voor veilig werken aan de elektriciteits- en gasnetwerken. Eneco en haar kernbedrijven zijn ook verantwoordelijk voor een veilige productieketen en de veiligheid van onze installaties bij klanten. Als wij werken met onderaannemers voeren we een strikt prekwalificatiebeleid en zien wij erop toe dat onze strenge eisen in hun werkprocedure en controlemechanismen zijn ondergebracht. Ondanks deze inspanningen deden zich in 2009 meer ongelukken voor dan op basis van voorgaande jaren te verwachten was. Hierdoor kwam de veiligheidsprestatie, uitgedrukt in Lost Time Injury Rate, uit op 4,3 (2008: 3,1).

Innovatie

Het Innovatieprogramma van Eneco is gericht op grootschalige duurzame energieopwekking, decentrale duurzame energie in de gebouwde omgeving en elektrisch vervoer. Dit is immers de kern van ons beleid. Doel van het programma is de toekomstige mogelijkheden te onderzoeken en kansrijke technologieën, toepassingen, producten en diensten naar de markt brengen. In dit verband werkt Eneco samen met kennisinstellingen, waaronder KEMA en TNO. We noemen hier enkele ontwikkelingen in 2009.

Samenwerken met Universiteit Wageningen

Onder de naam Application Center for Renewable Resources (ACRRES) zijn Eneco en Wageningen Universiteit & Research Centrum een samenwerkingsverband aangegaan. ACRRES ondersteunt de ontwikkeling van duurzame energietoepassingen, waaronder biovergisting, bio-ethanol en windturbines. Derden krijgen hiervoor in Lelystad testfaciliteiten ter beschikking.

Plan voor ver-op-zee opgesteld

Eneco heeft in samenwerking met RWE Offshore Wind, TenneT, Ballast Nedam, Van Oord, IHC Merwede, 2-B Energy, XEMC Darwind, ECN en de TU Delft een plan opgesteld voor de ontwikkeling van een grootschalig innovatieprogramma voor windenergie ver-op-zee (Far and Large Offshore Wind: FLOW).

Proeven met elektrische mobiliteit

De nieuwste generatie NRGSPOTS, oplaadpunten voor elektrisch vervoer waar de consument betaalt en zich identificeert met de OV-chipkaart, worden momenteel getest op vier locaties in Rotterdam. De NRGSPOTS zijn door KEMA gecertificeerd. Er worden ook NRGSPOTS geplaatst bij Eneco-panden en bij medewerkers thuis. Het eigen wagenpark wordt vervangen: in 2009 bestelde Eneco de eerste vijftig elektrische auto's, begin 2010 zullen de eerste medewerkers hun dieselwagens inruilen voor de schone elektrische versie. In aanvulling zullen nog driehonderd elektrische auto's worden besteld. Inmiddels zijn we al bezig met de tweede fase: het uitbreiden van de NRGSPOTS naar de zakelijke markt. Daarna volgt de derde fase: de consumentenmarkt.

Innovatie- programma gericht op de kern van ons beleid

Huishoudelijke toepassingen in ontwikkeling

Eneco heeft een eigen specifieke domoticatoepassing ontwikkeld, gericht op energie-management in huishoudens. Het concept heet Display 2.0 en wordt begin 2010 geïntroduceerd in honderd huishoudens.

Ook is een begin gemaakt met een installatieconcept voor energieneutrale huizen.

Het concept omvat het ontwerp en de realisatie van alle duurzame installaties die bij een energieneutraal huis horen – eventueel inclusief financiering. De eerste huizen worden in 2010 opgeleverd.

In 2009 heeft Eneco de HRe-ketel geïntroduceerd. Deze thuiscentrale, die warmte en elektriciteit levert, geldt als opvolger van de hoogrendementgasketel. Eneco doet veldtesten met deze HRe-ketel.

Kernbedrijven op weg naar verzelfstandiging

Afsplitsing productie-/leveringsbedrijf, en oprichting netwerkgroep

De Wet Onafhankelijk Netbeheer schrijft voor dat per 1 januari 2011 de netbeheerder niet langer onderdeel mag zijn van een vennootschap waar ook productie, handel of levering van elektriciteit of gas zijn ondergebracht. Het eigendom van netwerken wordt als strategisch beschouwd en moet in handen van de overheid blijven. Concreet betekent het de gedwongen volledige ontvlechting van activiteiten van Stedin en het commerciële deel van het Eneco-concern.

Uitgangspunt bij de splitsing was voor Eneco, minister en aandeelhouders dat deze leidt tot twee gezonde bedrijven die zelfstandig in staat zijn om hun duurzame strategie uit te voeren: een netwerkgroep die bestaat uit de huidige holding met de bedrijven Stedin en Joulz en een energieproductie en -leveringsbedrijf Eneco.

Het energiebedrijf draagt bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van Nederland en is daarop zelfstandig aanspreekbaar door klanten, maatschappij en politiek.

Het netwerkbedrijf onderhoudt het net, zorgt voor continuïteit en investeert in een modern net dat noodzakelijk is voor het bereiken van duurzame doelstellingen.

In de netwerkgroep zijn alle netbeheer- en infrastructuuractiviteiten ondergebracht. Wij hebben in 2008 gekozen voor een nog verdere ontvlechting van de activiteiten van de netbeheerder. Stedin ontwikkelt zich tot een zelfstandige netbeheerder met strategische taken. Het infrabedrijf Joulz, dat werkzaamheden aan de netten uitvoert, ontwikkelt zich op afstand van de netbeheerder tot een zelfstandige onderneming. Het streven is dat beide bedrijven in 2013 op eigen voet verdergaan.

De afsplitsing van het energiebedrijf van de netwerkgroep moet voldoen aan bepaalde voorwaarden, waarvoor Eneco een splitsingsplan heeft ingediend bij de minister van Economische Zaken. Eneco en haar aandeelhouderscommissie hebben in het overleg met de minister naar aanleiding van dit plan aanvullingen aangedragen die erop zijn gericht mogelijke risico's bij het netwerkbedrijf te verkleinen. De minister heeft deze aanvullingen meegenomen in haar aanwijzing op het splitsingsplan. In hoofdlijnen betekent het dat voorafgaand aan de juridische splitsing aan de netwerkgroep een eigen vermogen wordt toegekend dat ruim uitgaat boven de wettelijke minimumeis van 40%. De aandeelhouders hebben een aanvullende garantieverplichting aan de netwerkgroep om mogelijke risico's af te dekken. Verder verbinden de aandeelhouders zich aan een restrictief dividendbeleid met betrekking tot de netwerkgroep. De aandeelhouders maken met het management van het netwerkbedrijf sluitende afspraken om de financiële positie voor de toekomst te garanderen.

Stedin groeit met 600 fte

Per 1 januari 2010 zijn alle administratieve diensten voor de netbeheerder en de activiteiten van het meetbedrijf ondergebracht bij Stedin, waarmee Stedin met zeshonderd medewerkers is gegroeid.

Hergroepering kernactiviteiten energiebedrijf Eneco

Om meer transparantie te krijgen in de besturing en de monitoring van de strategische doelen en prestaties, zijn per 1 januari 2010 de activiteiten binnen het energiebedrijf Eneco gehergroepeerd. De activiteiten van Econcern hebben een logische plaats gekregen in de organisatie. Het adviesbureau Ecofys blijft op afstand gepositioneerd binnen het energiebedrijf Eneco om zijn onafhankelijke autoriteit in de markt te onderstrepen.

Staven naar kernbedrijven

Vooruitlopend op de situatie per 1 januari 2011, als het energiebedrijf en de netwerkgroep zijn gesplitst, worden de staven die nu op holdingniveau opereren per 1 mei 2010 verplaatst naar de drie kernbedrijven. Vooral de ontvlechting van het ICT-bedrijf vergt de nodige inspanning en aandacht van het management.

Medewerkers op de toekomst voorbereid

De ophanden zijnde verzelfstandiging van de drie kernbedrijven heeft consequenties voor management en medewerkers. Wij bereiden hen daar intensief op voor.

**Adviesbureau
Ecofys blijft
op afstand
gepositioneerd**

Aantrekkelijke werkgever

Eneco wil een aantrekkelijke werkgever zijn voor mensen die de ambitie hebben een bijdrage te leveren aan onze uitgesproken duurzaamheidsstrategie. Innovatie is een essentieel onderdeel van onze strategie. Dit vertaalt zich in inhoudelijk interessant en afwisselend werk in een plezierige werkomgeving. Eneco wil een sterke positie innemen op de arbeidsmarkt om voldoende medewerkers met de juiste kennis en competenties aan te trekken. In 2009 is voor alle kernbedrijven een eigen arbeidsmarktcampagne ontwikkeld. Joulz heeft deze campagne in 2009 al met succes gevoerd. Stedin en het energiebedrijf Eneco doen dat in 2010.

Talent binnenboord houden

Om alle toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, zetten wij naast werving en selectie eveneens in op talentmanagement en management development. Eneco heeft verschillende ontwikkelprogramma's die zijn gericht op specifieke interne doelgroepen, zoals kennisprogramma's, leiderschaps- en managementprogramma's en ontwikkelingstrajecten voor potentials.

We besteden eveneens aandacht aan diversiteit. Eneco kent een vrouwennetwerk 'Zo Doet Ze Dat' dat jaarlijks diverse inhoudelijke activiteiten organiseert voor mannen en vrouwen. Middels carrièrepaden voor specialisten vergroten wij de inzichtelijkheid in het loopbaanperspectief en de kansen voor vrouwen. Ook verlangt Eneco van haar werving- & selectieleveranciers een gemengde kandidatenlijst

Vitaal en gezond

Eneco heeft een vitaliteitsbeleid dat is bedoeld om het personeelsbestand, dat op onderdelen vergrijst, gezond en vitaal te houden. Zo worden met regelmaat health checks gehouden, kunnen medewerkers een grieprik halen en krijgen alle medewerkers een tegemoetkoming in de kosten voor bezoek aan een sportschool. Het ziekteverzuim bedroeg bij energiebedrijf Eneco 4,8%, bij Stedin 3,5% en bij Joulz 4,9%.

Arbeidsvoorwaarden

In 2009 is de nieuwe cao Energie afgesloten met een looptijd van tien maanden, eindigend op 1 mei 2010. De kernthema's zijn modernisering van de arbeidsvoorwaarden, gecombineerd met meer maatwerk, scholing en werkzekerheid. In de cao is een salarisverhoging afgesproken van 1,3% en een eenmalige bijdrage in het benefit-budget van 0,75%. Medewerkers kunnen dit budget naar eigen keuze en moment verzilveren of besteden aan vrije tijd.

Verder is er een nieuwe bedrijfscao afgesloten die eveneens loopt tot 1 mei 2010. Het betreft een inhoudelijk ongewijzigde verlenging. Met de vakbonden is een nieuw modern sociaal plan afgesproken. Uitgangspunt hiervan is dat medewerkers die boventalig raken zo veel mogelijk van werk naar werk worden begeleid. Dat gebeurt met behulp van een deskundig re-integratiebedrijf waar de medewerkers dan in dienst treden. Het sociaal plan is getekend voor een periode van 1 mei 2009 tot en met 31 december 2010.

De splitsing van de energiemarkt in netwerkbedrijven en productie-/leveringsbedrijven heeft ook zijn weerslag op de af te spreken arbeidsvoorwaarden. In 2010 wordt er branchebreed naar gestreefd voor elk van de bedrijven specifiek afgestemde cao's met de bonden af te spreken. In opdracht van werkgeversvereniging AWWN is hiernaar een onderzoek uitgevoerd. In 2010 streven wij ernaar een bedrijfscao met de bonden af te spreken die recht doet aan de nieuwe situatie. Eventueel komt er een verdeling naar netwerkgroep en productie-/leveringsbedrijf.

Met de integratie van de Econcern-onderdelen in het energiebedrijf Eneco in 2010 wordt een start gemaakt met de harmonisatie van de verschillende pakketten arbeidsvoorwaarden.

Eneco laat zelf regelmatig beloningsonderzoeken doen om te controleren of onze salarissen marktconform zijn. Naast de ontwikkelingen in de Nederlandse energiemarkt heeft ook de internationalisering van Eneco consequenties voor de arbeidsvoorwaarden. Wij onderzoeken hoe wij hieraan vorm kunnen geven.

Medewerkers voelen zich loyaal en sterk betrokken

Tevredenheid medewerkers stijgt

In het voorjaar van 2009 is het tweejaarlijkse motivatieonderzoek gehouden onder de medewerkers in de drie kernbedrijven. Ruim 70% van de medewerkers deed mee. De algemene tevredenheid steeg 0,3 punt ten opzichte van 2007 en komt daarmee op het gemiddelde niveau van de nationale tevredenheidsindex. Eneco boekt vooral een goede algemene score op doorgroeimogelijkheden en arbeidsomstandigheden. Medewerkers geven een hoge waardering aan de interne communicatie over de koers van het bedrijf. Zij hebben veel vertrouwen in de toekomst van het bedrijf en voelen zich loyaal en sterk betrokken. De mogelijkheden tot verbetering liggen op het terrein van afdelingsoverschrijdende samenwerking. Ook is een betere score mogelijk op het vertrouwen dat de medewerkers hebben om vitaal het einde van de loopbaan te bereiken.

Per kernbedrijf worden specifieke verbeterpunten opgepakt. In de diverse werkoverleggen wordt per team een actieplan opgesteld dat door de afdeling Human Resources wordt gecoördineerd. In het voorjaar 2010 vindt de evaluatie plaats.

Medezeggenschap

In 2009 heeft de Centrale Ondernemingsraad (COR) positief geadviseerd over grote onderwerpen zoals het splitsingsplan, het overdragen van de administratieve basisprocessen naar Stedin, de bouw van de Enecogen-centrale en de overname van onderdelen van Econcern.

De COR heeft eind 2009 tevens positief geadviseerd over de hergroepering van de activiteiten binnen het energiebedrijf Eneco. Verder is het overleg begonnen over de tweede ronde harmonisatie arbeidsvoorwaardelijke regelingen Eneco Installatiebedrijven. Veiligheid en verzuim staan elke vergadering op de agenda: deze onderwerpen worden hiermee ook vanuit de medewerkers duidelijk aan de orde gesteld. Alle aanvragen en adviezen van de COR en antwoorden van de Raad van Bestuur zijn geplaatst op de intranetkrant van de COR.

In 2009 namen vier COR-leden afscheid. Twee vacatures zijn opnieuw ingevuld. Daarnaast zijn twee leden van de medezeggenschap van de overgenomen delen van Econcern tot de COR toegetreden.

In 2010 zullen opnieuw belangrijke onderwerpen op de agenda staan, onder meer de hergroepering van de activiteiten binnen het Energiebedrijf, de integratie van de voormalige Econcern-onderdelen, de organisatorische splitsing en een nieuwe medezeggenschapsstructuur voor Eneco, Joulz en Stedin.

Terugdringen CO₂-uitstoot

100% klimaatneutraal met een maximale inzet op besparing

Ons beleidsplan interne verduurzaming kent als doelstelling: een 100% klimaatneutrale bedrijfsvoering, waarvan 50% door besparing, in 2013. Het resterende percentage compenseert Eneco met CO₂-rechten. Het jaar is afgesloten met een daling van 25% CO₂-emissie per medewerker ten opzichte van onze nulmeting in 2007.

Bij de mogelijke besparingen kijken we naar drie hoofdaspecten: mobiliteit, huisvesting en afval.

Het mobiliteitsplan is gericht op de inzet van elektrische auto's en openbaar vervoer voor woon-werkverkeer. Alle bedrijfsregelingen aangaande mobiliteit zijn onder de loep genomen en, waar relevant, herschreven. Het gebruik van OV, fiets, e-scooters, poolauto en auto's met een A-label wordt (financieel) gestimuleerd, dan wel verplicht gesteld.

In het nieuwe klimaatneutrale hoofdkantoor dat Eneco medio 2011 betreft, wordt een nieuw werkconcept geïntroduceerd. We gaan werken met flexplekken en thuiswerken. Hierdoor wordt efficiënter gebruik gemaakt van de beschikbare kantooruimte en zal de mobiliteit afnemen. In de andere panden nemen wij milieubesparende maatregelen. Het afvalprobleem heeft vooralsnog betrekking op papierverbruik. Een van de maatregelen is dat medewerkers wordt gevraagd zo weinig mogelijk te printen en, als het dan moet, dit dubbelzijdig te doen. Extra besparingen gaat Eneco realiseren door duurzaam in te kopen.

Over de CO₂-boekhouding is door KPMG een Assurance afgegeven over het boekjaar 2009. De uitvoerige rapportage over duurzame bedrijfsvoering leest u op pagina 153.

**100% klimaat-
neutrale
bedrijfsvoering,
waarvan 50%
door besparing,
in 2013**

Vooruitblik

Het jaar 2010 zal voor Eneco in het teken staan van de voorbereiding op de splitsing. Uiterlijk per 1 januari 2011 zal het bedrijf worden gesplitst in het Energiebedrijf en de Netwerkgroep. Een belangrijk jaar waarover op dit moment geen vastomlijnde resultaatverwachtingen kunnen worden geformuleerd.

Marnix Norder, wethouder Bouwen en Wonen in Den Haag

Een kwestie van anders denken

De gemeente Den Haag wil in 2050 CO₂-neutraal zijn. Razend enthousiast is Marnix Norder, wethouder Bouwen en Wonen, daarom over het project Aardwarmte, een samenwerking met onder meer Eneco. Woningen en bedrijven krijgen warmte van twee kilometer diep.

‘Een schone stad: Den Haag is het aan zijn stand verplicht.’

'Het zat 'm in de daadkracht. En in de wil samen iets moois neer te zetten. En dat is gelukt: die aardwarmte komt er.' Marnix Norder, de Haagse wethouder Bouwen en Wonen kan nog steeds enthousiast worden over hoe de projectgroep Aardwarmte ten strijde trok. De gemeente Den Haag werkt er in samen met de energiebedrijven Eneco en E.ON, en de woningcorporaties Staedion, Vestia en Den Haag Wonen. Die samenwerking ziet de wethouder als hoopvol. 'Als je het over duurzaam had, ging het vaak niet verder dan spaarlampen. Ook belangrijk, maar het moet ook over een andere mentaliteit gaan, een mindset. We moeten onze manier van leven veranderen. Duurzame energie wordt dan vanzelfsprekend.'

Trots wijst Norder in zijn kantoor op de grote kaart van Den Haag aan waar de aardwarmtecentrale wordt gebouwd: op de hoek van de Zuidwoldestraat en de Leyweg, in de keerlus van de tram. Hier worden twee bronnen op 2.200 meter diep aangeboord. Vanuit de ene bron komt water van ongeveer 75 graden naar boven. De warmte van dat water wordt door een zogeheten warmtewisselaar overgedragen aan het warmtenet waar de woningen op zijn aangesloten. Het afgekoelde water gaat uit de warmtewisselaar terug de aarde in naar bron nummer twee. Het water in de aarde blijft zo op peil.

Uiteindelijk zullen 4.000 nieuwbouwwoningen plus 20.000 vierkante meter nieuwe bedrijfsruimtes profiteren van de aardwarmte. Er is wel een speciaal leidingnet voor nodig plus vloerverwarming. 'Daarom is de samenwerking met de woningbouwverenigingen zo belangrijk', zegt Norder. 'De huizen moeten er van tevoren op worden ingericht. Later gaan we kijken of dit systeem ook mogelijk is in bestaande panden.' Vooralsnog zal er dankzij dit project jaarlijks 5.000 ton minder CO₂ worden uitgestoten.

Volgens Norder past deze vorm van schone energie precies in de ambitie van de stad Den Haag om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. Norder: 'We zijn het aan onze stand verplicht. Den Haag is de stad van vrede en recht, de legal capital van de wereld. We willen kwaliteit uitstralen. En dat houdt ook in: levenskwaliteit: een schone stad.'

www.aardwarmtedenhaag.nl

Alleen samen kunnen we het doen

Partners aardwarmte Den Haag: gemeente Den Haag • Haag Wonen • Vestia • E.ON • Staedion • Eneco

Ontwikkeling van de kernbedrijven

Energiebedrijf Eneco

Sustainable energy for everyone

Profiel

Kerntaak van energiebedrijf Eneco is de productie, handel en inkoop, levering van energie, de 'vergroening' van het klantportfolio en de ontwikkeling van duurzame en decentrale oplossingen voor klanten. Door middel van internationale expansie wil het energiebedrijf de positie in de gehele energiewaardeketen versterken. Eneco is actief met productie, projecten en leveringsactiviteiten in Nederland en België. In Frankrijk en Duitsland heeft Eneco operationele duurzame activiteiten en in Engeland worden deze opgestart. Energiebedrijf Eneco telt, inclusief de overgenomen bedrijven Ecofys, Ecostream en Evelop, 3.336 fte en heeft circa twee miljoen klanten. Het hoofdkantoor is gevestigd in Rotterdam.

Herinrichting energiebedrijf Eneco

Per 1 januari 2010 is het energiebedrijf heringericht. De nationale en internationale leveringsactiviteiten zijn ondergebracht bij het leveringsbedrijf Eneco Supply, voorheen de verantwoordelijkheid van Eneco Nederland en Eneco International.

De ontwikkeling van duurzame productiefaciliteiten in Nederland en Noordwest-Europa is nu logisch gebundeld naar energiebron. Er is nu een windbedrijf waarin de activiteiten op dit vlak zijn samengebracht van Eneco New Energy, Eneco International en Evelop. In het warmte & koudebedrijf zijn alle activiteiten gebundeld voor productie en distributie van warmte en koeling. De energieprojecten uit zon, biomassa en waterkracht zijn ondergebracht in een derde bedrijfsonderdeel, genaamd Eneco Solar, Bio & Hydro.

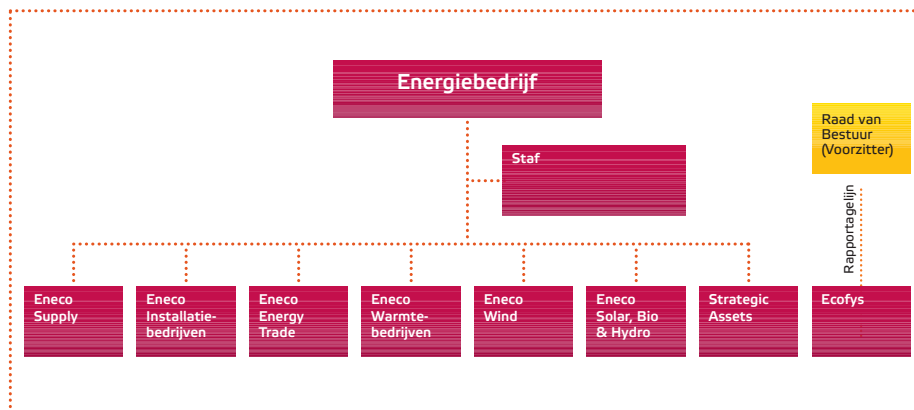
Voor de inkoop en verkoop van energie en daaraan gerelateerde producten blijft Eneco Energy Trade verantwoordelijk. Ook de organisatie van de Eneco Installatiebedrijven is ongewijzigd.

Nieuw is de projectenorganisatie Eneco Shared Energy Solutions die de opdracht heeft duurzame oplossingen voor klanten te coördineren. De ontwikkeling van productiefaciliteiten die de duurzame strategie ondersteunen, wordt uitgevoerd door de unit Strategic Assets.

Adviesbureau Ecofys blijft op afstand gepositioneerd om zijn onafhankelijke autoriteit in de markt te onderstrepen.

Organogram

Energiebedrijf Eneco per 1 januari 2010

Eneco Supply levert grijze en groene stroom en gas aan ongeveer twee miljoen zakelijke en particuliere klanten in Nederland en aan een groeiend aantal zakelijke klanten in België. Ook adviseert en stimuleert Eneco Supply klanten om te investeren in energiebesparing en in duurzame decentrale opwekking.

Eneco Installatiebedrijven levert diensten op het gebied van ontwerp, aanleg en onderhoud aan 466.000 klanten in het kader van duurzame energievoorziening, verwarmingsinstallaties of duurzame aanpassing van woningen of gebouwen.

Eneco Energy Trade vormt met inkoop en verkoop van gas en elektriciteit, duurzame energie en biomassa de schakel tussen de klant en de (co-)productiefaciliteiten. Eneco Energy Trade is ook actief in de handel van aan energie gerelateerde producten zoals derivaten en CO₂-emissierechten en is verantwoordelijk voor de inzet van onze gascentrales en gasopslag.

Eneco Warmtebedrijven draagt zorg voor de ontwikkeling van warmteprojecten op basis van restwarmte, warmte/koudetechnologie en aardwarmte. Zij is ook verantwoordelijk voor de distributie en levering van warmte en koeling. Eneco Warmtebedrijven gaat uit van een groeistrategie voor warmtelevering.

Eneco Wind is verantwoordelijk voor ontwikkeling, bouw en beheer van duurzame windprojecten in Noordwest-Europa. De ontwikkeling van het windportfolio, zowel onshore als offshore, krijgt een extra impuls door de uitgebreide kennis en internationale relatiekring van de voormalige Econcern-bedrijfsonderdelen Evelop en Ecofys.

Eneco Solar, Bio & Hydro is het bedrijfsonderdeel waar de zon-/biomassa-/waterkrachtactiviteiten zijn ondergebracht. Ecostream voegt hier, met haar uitgebreide kennis en ervaring in zonne-energie, veel waarde toe. De biovergistingsinstallaties in Nederland en België en de warmtekrachtinstallaties voor onze warmtenetten behoren tot het aandachtsgebied.

Strategic Assets is het gespecialiseerde bedrijfsonderdeel dat activa ontwikkelt ter ondersteuning van de duurzaamheidsstrategie, met name de gascentrales (onder andere Enecogen) en gasopslagfaciliteiten (onder andere Epe).

Ecofys is het gerenommeerde kennis- en adviesbureau op het gebied van energiebesparing en milieuvriendelijke toepassingen. Het bureau heeft een onafhankelijke status binnen energiebedrijf Eneco.

Visie

Energiebedrijf Eneco streeft ernaar op lange termijn producent en leverancier te zijn van 100% duurzame energie, een doel dat wij voor het jaar 2030 hebben gesteld. In onze visie zijn fossiele brandstoffen uiteindelijk eindig en moeten alternatieve, duurzame vormen van energie de rol overnemen die de traditionele brandstoffen op dit moment nog spelen. Daarin staat Eneco niet alleen. Wereldwijd leeft de overtuiging dat de huidige weg met de bijbehorende invloeden op het klimaat eindig is. De route naar 100% duurzame energie is lang en in de overgangsfase gebruiken wij gas als brandstof. Gas kent van alle fossiele brandstoffen de minste uitstoot van CO₂, met uitzondering van kernenergie dat evenwel heel andere bezwaren heeft.

Om duurzame energie te kunnen laten concurreren met traditionele energiebronnen stimuleren overheden producenten en afnemers met subsidies. Sceptici verbinden daaraan de conclusie dat duurzame energie economisch niet rendabel is. Integendeel. Wanneer de traditionele en vervuilende energiebronnen zouden worden belast voor de maatschappelijke kosten van de uitstoot van CO₂ zou er al meer sprake zijn van een gelijk speelveld. Tegelijkertijd zullen de kosten van duurzame energie dalen door de toenemende schaal-grootte en het voortschrijden van de technieken, die nog relatief jong zijn. Het omslagpunt komt snel dichterbij. In het jaar 2009 werd er wereldwijd meer geïnvesteerd in duurzame energiebronnen dan in de traditionele. Duurzame energie vormt een gezonde business case en een grote groeimarkt.

Door strategische deelnemingen in KEMA en Greenchoice verbindt Eneco zich zeer bewust aan bedrijven die deel uitmaken van de Nederlandse energieondernemings- en kennis-cultuur.

In de visie van Eneco zal duurzame energie niet alleen in grootschalige wind- en zonne-parken moeten worden geproduceerd maar ook dicht bij de afnemers, consumenten en bedrijven, in de vorm van warmtekrachtinstallaties, afvalcentrales, biomassa-centrales en andere kleinschalige oplossingen. Niet alleen vermindert dat de verliezen als gevolg van energietransport over grote afstanden; het vergroot ook het bewustzijn dat energie een kostbaar goed is waarmee zuinig moet worden omgesprongen.

Missie: sustainable energy for everyone

Energiebedrijf Eneco wil in Noordwest-Europa een leidende positie innemen in toekomst-gerichte, duurzame energievoorziening, waarbij de duurzame energie beschikbaar en betaalbaar is voor iedereen. Eneco creëert met deze ambitie waarde voor klanten, aandeel-houders, medewerkers en de maatschappij. Eneco is een voorbeeld en inspiratiebron voor anderen door te tonen dat een snelle transitie van fossiele naar duurzame energie technisch mogelijk en rendabel is. Vandaag en morgen.

Omrekeningstabel

Eneco geeft in dit verslag weer hoeveel huishoudens met bepaalde productiemiddelen van energie kunnen worden voorzien. Daarbij wordt gerekend dat een huishouden gemiddeld 3.600 KiloWattuur elektriciteit gebruikt en daarnaast 1.600 kubieke meters gas of 30 GigaJoule warmte. Voor de duurzame productie van elektriciteit rekenen wij met:

	Vermogen: MW	Levert op: MWh	Genoeg voor: huishoudens
Wind op zee	1	3.500	972
Wind op land	1	2.250	625
Biovergisting	1	8.200	2.278
Zonne-energie	1	1.150	319

Strategie en doelstellingen

Energiebedrijf Eneco wil haar energievoorziening 100% verduurzamen.

De langetermijndoelstellingen voor de ontwikkeling van het portfolio in grootschalige en kleinschalige decentrale duurzame opwekking zijn ambitieus.

1. In 2012 is ten minste 20% van de elektriciteitsafzet duurzaam opgewekt.
2. In 2020 is 70% van de elektriciteitsafzet duurzaam opgewekt.
3. Het streven is dat uiteindelijk 100% van de energie die Eneco produceert of inkoopt duurzaam is.

Dit bereikt Eneco door zich te richten op drie strategische thema's:

1. Koploper in duurzame-energieoplossingen

Energiebedrijf Eneco wil koploper zijn in het realiseren van duurzame-energieoplossingen.

In 2009 is het voor Eneco beschikbare vermogen aan duurzame elektriciteitsproductie toegenomen tot 805 megawatt. Dit is genoeg voor ruim 600.000 huishoudens.

De in 2009 gerealiseerde groei staat gelijk aan de elektriciteitsbehoefte van 171.000 huishoudens. Op de milieuvriendelijke stadsverwarming, waarmee Eneco het grootste marktaandeel in Nederland heeft, wist Eneco een uitbreiding met 2.900 huishoudens te bewerkstelligen.

2. Versterking van verticale integratie

Eneco Energy Trade vormt met de inkoop en verkoop van energie de spil tussen productie en levering aan klanten.

De versterking van de verticale integratie komt tot uitdrukking in:

- De grotere afname van volume uit windparken, biomassacentrales en door Eneco aangestuurde gasgestookte centrales.
In 2012 bestaat 70% van het leveringsportfolio uit eigen productie onder meer uit onze duurzame productie, uit Encogen en afnamecontracten bij andere gascentrales. In 2009 kwam 47,5% van het leveringsportfolio uit eigen productie tegen 33,8% in 2008.
- Het uitbouwen van de gaspositie, onder andere door de bouw van gasopslag en het sluiten van bilaterale inkoopcontracten.
In 2012 verwacht Eneco 60% van het afgezette volume te verkopen via eigen shipping in plaats van via het agentmodel, in 2009 was dat 35%.

3. Excellente levering aan de klant

De continuïteit in excellente leveringsactiviteiten komt tot uitdrukking in:

- Het klantbehoud: In 2012 is het aantal klanten stabiel ten opzichte van 2008.
Realisatie: in 2009 een netto klantverloop van – 0,7%.
- Een hoge klanttevredenheid. De klanttevredenheid wordt in 2012 gewaardeerd met een 8.
Realisatie: De overall klanttevredenheid daalde licht van 8,2 in 2008 naar 8,1 in 2009.

Plannen en resultaten

1. Koploper in duurzame energieoplossingen

Portfolio duurzame opwekking

Energiebedrijf Eneco concentreert zich op duurzame energie die is opgewekt uit wind, biomassa, zon, waterkracht en duurzame warmte en/of koeling. Eneco bouwt haar portfolio uit zowel door grootschalige investeringen te doen als door kleinschalige, decentrale energieoplossingen te stimuleren. Zij vergroot de slagingskans door gebruik te maken van de subsidieregimes in de ons omringende landen en door actief naar samenwerking te zoeken om projecten te kunnen realiseren. In 2009 heeft Eneco een aanzienlijke groei gerealiseerd van het duurzame portfolio tot 805 MW elektriciteit in biomassa, zon en wind.

Productie geleverde elektriciteit

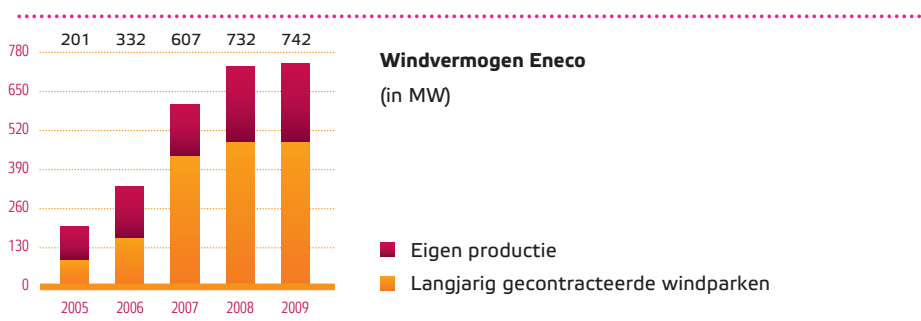
Eneco gaat steeds meer elektriciteit zelf produceren. In 2009 werd ruim 47% van de totale levering opgewekt met eigen productie. Van de levering aan zakelijke klanten kwam 64% uit gascentrales, 12% uit duurzame productie en de rest uit overige bronnen. De levering aan huishoudens kon in 2009 voor het eerst volledig worden gerealiseerd met elektriciteit afkomstig van gascentrales (69%) en duurzame productie (31%). De CO₂-uitstoot van de totale levering verminderde in 2009 met 11% tot 341 gram per kWh.

Voor de wettelijk verplichte brandstofmix zie pagina 161.

Voorsprong met windenergie

Eneco heeft vooral vooruitgang geboekt met de uitbreiding van het windportfolio, zowel met gerealiseerde projecten als projecten die in ontwikkeling komen. Het goede track-record met het Prinses Amaliawindpark geeft Eneco in veel gevallen een voorsprong en maakt haar tot een gewaardeerde projectpartij. De bundeling van de activiteiten van Eneco met die van Evelop geven een extra impuls aan de ambities op dit gebied. Ze hebben de positie van Eneco in wind versterkt.

In 2009 had het energiebedrijf Eneco de beschikking over 235 MW opgesteld eigen duurzaam windvermogen, waarmee in principe 176.000 huishoudens van energie kunnen worden voorzien. Inclusief gecontracteerd vermogen beschikte Eneco over 742 MW, genoeg voor 500.000 huishoudens. Wind is een onzekere factor, immers, die waait niet altijd en zeker niet constant. In de exploitatie bepaalt de beschikbaarheid van wind uiteindelijk het rendement van een windpark.

Windparken op land toegevoegd

Windparken moeten passen in de ruimtelijke-orderingsplannen van de landen waar Eneco actief is. De bouw van een windpark leidt vrijwel altijd tot discussies over ruimtebeslag of milieuregels. De besluitvormingstrajecten zijn daardoor lang; beroep- en bezwaarprocedures vertragen de uiteindelijke realisatie. De kansen in de omringende landen zijn verschillend, waardoor het voor Eneco aantrekkelijk is spreiding te creëren.

Ondanks deze vertragende factoren slaagt Eneco erin windprojecten te verwezenlijken. In 2009 zijn in Nederland Windpark Halderberge en Burgervlotbrug in gebruik genomen.

**Internationale
portefeuille voor
toekomstige
windparken op
zee goed gevuld**

en in België Windpark Sky Sweeper en Cape Doctor. Door de overname van Evelop van Econcern heeft Eneco de beschikking gekregen over nog vijf windparken in Nederland: Afrikahaven, Martens, De Graaf en Logistiekweg (Oosterhout NB) en Distridam (50% joint venture met Delta).

Projecten die naar verwachting op korte termijn gerealiseerd kunnen worden zijn Heerhugowaard, Sheephouse Heights (UK), Perwez (B), Arendonk (B), Gouvy (B) en Zeebrugge (B).

In het Verenigd Koninkrijk komt windpark Tullo in aanbouw. Dit park gaat in 2010 in productie.

Sterke portefeuille wind op zee

De internationale portefeuille voor toekomstige windparken op zee is goed gevuld en ondersteunt de plannen van Eneco, die hierin een leidende positie wil innemen. Eneco verwerfde samen met een partner de concessie voor de ontwikkeling van een offshore windpark voor de Belgische kust bij Knokke. Dit park krijgt een omvang van 275 tot 360 MW, afhankelijk van het type turbine dat wordt gekozen. Eerdere bezwaren van de Belgische toezichthouder heeft Eneco kunnen wegnemen.

Daarnaast verkreeg Eneco in 2009 vier vergunningen voor offshore windparken op het Nederlandse deel van de Noordzee. Ook hier heeft Eneco milieubezwaren van de Nederlandse overheid kunnen wegnemen door aanpassingen te doen in het ontwerp. Het doel voor 2010 is om subsidie te verkrijgen en aanvullende financiering te vinden voor de uiteindelijke realisatie van deze tweede ronde Nederlandse offshore windparken.

Met het verkrijgen van de concessie voor de bouw van een 900 MW-windpark voor de kust van Dorset en Hampshire, (UK) maakt Eneco een grote stap voorwaarts. Met dit park gaat Eneco eenderde van haar ambities voor wind op zee realiseren en ondersteunt hiermee de ambities van de Engelse regering om voor 2020 tot 32 GW offshore windenergie te kunnen maken. Het uiteindelijke ontwerp, de layout en de maximale capaciteit zullen worden bepaald in overleg met alle betrokken partijen, het publiek, lokale overheden, gemeenten en milieugroeperingen. De verwachting is dat dit windpark vanaf 2016 in bedrijf zal worden genomen.

Voet aan de grond met biomassa

Energie uit biomassa zal een substantieel aandeel in de duurzame energiemix moeten gaan uitmaken om de (inter)nationale energie- en klimaatdoelstellingen te behalen. Eneco is met deze energiebron vooral actief in Nederland en België. In Nederland gaat zij de eerste biovergistingsinstallatie bouwen op een agrarische locatie in het Gelderse Putten. Mest en agrarisch afval worden in deze installatie omgezet in biogas, dat wordt gebruikt in twee gasmotoren die elektriciteit en warmte opwekken. Een daarvan staat op de locatie van een agrarisch ondernemer, die daarmee zelfvoorzienend wordt in zijn energieverbruik. De tweede gasmotor staat bij een subtropisch zwembad op ongeveer drie kilometer afstand. Deze verwarmt zwembadwater.

Verder is de eerste biomassacentrale (12 MWt) gepland in Rotterdam; uit berekeningen blijkt dat de centrale rendabel kan draaien. De realisatie hangt af van het verloop van de discussie over de juiste locatie voor de installatie.

In België is voor cosmeticaproductent L'Oréal in Libramont een biogasinstallatie in gebruik genomen. Eneco ontwikkelde met Bio Energie Europa een uniek concept waardoor het industriële bedrijf volledig zelfvoorzienend is in zijn energiebehoefte (zie ook pagina 32). In België zijn nog vijf agrarische biogasprojecten goedgekeurd. Twee installaties zijn al in bedrijf, twee zijn in aanbouw.

**Energie uit
biomassa nood-
zakelijk voor
energietransitie**

Etienne Genin, vestigingsleider L'Oréal Libramont

Haarspoeling dankzij maaisel en bieten

Het project is uniek: de fabriek van cosmeticaproducent L'Oréal in het Belgische Libramont draait volledig op biogas. Opgewekt uit maïs, maaisel en bietentopjes van boeren uit de omgeving. Vestigingsleider Etienne Genin: 'We willen onze ecologische voetafdruk verkleinen. Met dit energie-eiland zijn we CO₂-neutraal.'

Etienne Genin, vestigingsleider van de L'Oréalfabriek in het Belgische Libramont, is een tevreden man. Europa's eerste duurzame energie-eiland, het geesteskind van de cosmeticaproductent, Eneco en biogasproducent Bio Energie Europa, is operationeel. Binnen drie jaar was de klus geklaard, 'iedereen vond snel zijn plek'. En ook de omwonenden van de biogasinstallatie zijn gerustgesteld. 'We hebben ze allemaal uitgenodigd. Ze zijn nu juist blij dat er in hun omgeving iets bijzonders voor het milieu wordt gedaan.'

Het project mag uniek worden genoemd. De L'Oréalfabriek in Libramont, gespecialiseerd in de productie van cosmetische haarproducten, draait sinds kort volledig op de elektriciteit en warmte die wordt opgewekt door een biogasinstallatie. Het is voor het eerst dat een industriële afnemer zo'n grote installatie gebruikt. Dat beseft Herman van Rompuy ook, toen hij zelf (in de functie van premier van België) het energie-eiland officieel kwam openen.

In de installatie wordt biomassa, bestaande uit energiemais en restproducten van de landbouw- en voedingsindustrie, vergist. Landbouwers uit de omgeving leveren maaisels, stoppels en bietentopjes. Bacteriën zetten in luchtdichte tanks de biomassa om in methaan. Dat biogas gaat via een leiding van 600 meter ondergronds naar de L'Oréalfabriek, waar drie warmtekrachtkoppelingssmotoren (met een totaal vermogen van 3,2 MWe) er warmte en elektriciteit van maken.

De winst voor het milieu is enorm. De L'Oréalvestiging is niet meer afhankelijk van centrales en miljoenen kubieke meters gas voor de verwarming zijn niet meer nodig. De fabriek stoot nu maar liefst per jaar 32.000 ton minder CO₂ uit, vergelijkbaar met de uitstoot van ongeveer 20.000 gezinsauto's. Een snelgroeiend regenwoud van 1.775 hectare zou nodig zijn om eenzelfde reductie te bereiken. 'We benutten alle warmte en elektriciteit van de nieuwe biogasinstallatie', aldus Genin. 'Sterker nog, we houden over. Het surplus aan elektriciteit stoppen we terug in het net. Dat is goed voor 4000 huishoudens.'

Het hele L'Oréalconcern is bezig het gebruik van fossiele brandstoffen tot een absoluut minimum beperken. 'We willen onze ecologische voetafdruk verkleinen', zegt Genin. 'In 2015 moet de uitstoot van CO₂ met 50 procent omlaag zijn. De fabriek in Libramont geeft het perfecte voorbeeld. We zijn met dit energie-eiland al CO₂-neutraal.'

www.bioenergie-libramont.eu

Alleen samen kunnen we het doen

***Partners biogasinstallatie:** L'Oréal • Eneco • Bio Energie Europa*

Groeien in zonne-energie

Duurzaamheidscriteria biomassa

Voor de verticale integratiestrategie van Eneco is het van belang dat zij toegang krijgt tot duurzame restafvalstromen. Eneco Energy Trade is verantwoordelijk voor de inkoop van biomassa voor de Eneco-centrales die afhankelijk zijn van deze externe reststromen. Om hiermee ervaring op te doen, treedt Eneco Energy Trade vooralsnog op als tussenpersoon tussen aanbieders en afnemers van biomassa. Aangezien in Europa te weinig aanbod van restmateriaal is, onderzoekt Eneco de aanwezigheid van reststromen op andere continenten. Eneco hanteert strenge duurzaamheidscriteria voor biomassa. De kernpunten van het beleid zijn dat biomassastromen uit andere continenten alleen mogen worden ingezet voor elektriciteitsopwekking als dat een logische keuze is en dat Eneco zich beperkt tot hout en puur plantaardige olie. Eneco werkt samen met Max Havelaar en ICCO om zeker te stellen dat de biomassastroom voldoet aan de Fair Trade-principes en ICCO-standaarden. Op de website van Eneco staat het volledige standpunt over biomassa.

Markt voor zonne-energie sterk uitgebreid

Met de overname van Ecostream in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk heeft Eneco kansen gecreëerd om door te groeien met een van de belangrijke energiebronnen van de toekomst: de zon. Ecostream is een van Europa's toonaangevende leveranciers van zonne-energiesystemen. Naast uitgebreide ervaring, expertise en marktkennis beschikt Ecostream over een team van gespecialiseerde medewerkers en een efficiënt partner-netwerk.

In België, waar een gunstig stimuleringsklimaat heerst voor zonne-energie, is Eneco hiermee al zeer succesvol. Eneco gaat deze positie nu verder uitbouwen.

Eneco heeft in België in het eerste half jaar van 2009 2,5 MWp aan zonnepanelen geïnstalleerd (goed voor 800 huishoudens). Verder zijn bij twee grote industriële Belgische klanten grote zonneprojecten opgeleverd: zonnepanelen zijn hier op de daken van de bedrijfsgebouwen geplaatst. Eneco was medefinancier en hoofdaannemer van deze installaties.

Zonne-energie in Nederland

In Nederland valt de vooruitgang met zonne-energie tegen. Dit heeft vooral te maken met het beperkte subsidieregime: er worden daardoor weinig zonnepanelen geplaatst. In 2009 is het subsidiebedrag dat de Nederlandse overheid beschikbaar heeft gesteld 40 maal overtekend. Dat geeft aan dat de belangstelling voor zonne-energie bij de Nederlandse bedrijven en consumenten zeker aanwezig is. In 2010 wil Eneco voor klanten vier maal zoveel subsidie verkrijgen als in 2009.

In de zakelijke markt groeit de belangstelling voor geïntegreerde oplossingen waarvan zonne-energie deel uitmaakt. Zo stelde Eneco in Medemblik een grote zonne-energie-installatie in combinatie met warmte/koudeopslag in gebruik – goed voor 135 huishoudens.

Waterkrachtcentrale gekocht in Frankrijk

Eneco wil naast gas ook waterkracht gebruiken om het leveringsportfolio te balanceren. In Frankrijk heeft de onderneming in 2009 met dit doel de eerste waterkrachtcentrale aangekocht.

Versterking warmteactiviteiten

In het parlement werd de Warmtewet aangenomen, waarmee de overheid wil regelen dat consumenten marktconforme prijsniveaus krijgen in een van nature monopolistische situatie. De wet is nog niet in werking getreden omdat de onderliggende lagere regelgeving nog vastgesteld moet worden. Eneco is voorzitter van de sectie Warmte binnen EnergieNed, die uitgangspunten wil formuleren voor een gezond investeringsklimaat voor warmte-leveranciers. Dat zo'n investeringsklimaat er komt is van groot belang, omdat warmtevoorziening uit restwarmte een belangrijke component is in een duurzame energievoorziening.

Stadsverwarming

Eneco is de grootste leverancier van warmte in Nederland en heeft de ambitie die positie te versterken, zeker gezien het groeipotentieel in stedelijke gebieden en de milieuvoordelen. De doelstelling is de stadsverwarmingsnetten in 2012 te hebben uitgebreid met meer dan 24.000 woningequivalenten ten opzichte van 2008. Stadsverwarming maakt gebruik van restwarmte van de nabijgelegen industrie of de warmte van warmtekrachtcentrales.

De verdichting en uitbreiding van de stadsverwarmingsnetten verlopen volgens plan. Een van de belangrijkste successen in 2009 is de oprichting van het Warmtebedrijf Eneco Delft, een samenwerkingsverband van de gemeenten Delft en Midden-Delfland, de Delftse woningcorporaties DUWO, Woonbron en Vidomes en Eneco. Het warmtebedrijf levert straks warmte aan 20.000 tot 25.000 woningen. Besprekingen over de uitbreiding van het stadsverwarmingsnet in Rotterdam zijn nog gaande.

Ook buiten de traditionele stadsverwarmingsnetten is Eneco succesvol met warmteoplossingen. In onder andere Goirle, Utrecht, Diemen en Gorinchem worden innovatieve warmte/koudeoplossingen toegepast in woningbouwprojecten, goed voor in totaal circa 5.000 woningequivalenten.

Warmtepompen

Warmtepompsystemen zijn duurzaam. Het rendement voor verwarming is hoog. De bron van warmte is onbeperkt en kosteloos beschikbaar: grond- en oppervlaktewater, buitenlucht of ventilatielucht. De doelstelling van Eneco is tot en met 2012 11.000 woningen aan te sluiten en 5.000 woningequivalenten in de utiliteitsmarkt (= 500.000 m² bruto vloeroppervlak). De voortgang loopt vertraging op doordat er minder nieuwe woningen worden gebouwd. In 2010 hoopt Eneco een inhaalslag te maken. In de utiliteitsbouw is voor wat betreft de toepassing van warmtepompen geen sprake van stagnatie. Steeds vaker kiezen projectontwikkelaars en eigenaren van utiliteitsgebouwen voor duurzame warmte/koudeoplossingen.

Aardwarmte

Bij geothermie wordt gebruik gemaakt van aardwarmte op ongeveer twee kilometer diepte. Niet overal in Nederland is deze technologie toepasbaar. Bovendien moet de warmte kunnen worden aangeboord dicht bij de plaats van verbruik. De vraag naar geothermie begint flink aan te trekken. Diverse bedrijven en organisaties hebben belangstelling getoond voor aardwarmte, maar daar blijft het niet bij. Eneco participeert ook in aardwarmteprojecten. De eerste boring voor het aardwarmteproject in Den Haag is gepland voor begin 2010. Met de aangeboorde aardwarmte kunnen vanaf 2011 ruim 4.000 nieuwe woningen in Den Haag-Zuidwest worden verwarmd (zie ook het interview op pagina 24). De Gemeente Den Haag heeft Eneco gevraagd of dezelfde voorziening ook is te realiseren in andere wijken.

Duurzaam, Decentraal, Samen: een kansrijke propositie

Eneco's Duurzaam, Decentraal, Samen-propositie heeft veel potentie voor de toekomst. Naast de traditionele levering van stroom en gas – wat door klanten steeds meer als commodity wordt gezien – wil Eneco duurzame energieoplossingen op maat leveren. Diensten zoals advies, ontwerp, realisatie, onderhoud en financiering vormen belangrijke componenten in het aanbod.

Deze samenhangende propositie is kansrijk, omdat de vraag uit de markt naar maatwerk sterk toeneemt. Steeds meer organisaties en gemeenten kloppen bij Eneco en Ecofys aan om samen te komen tot geïntegreerde duurzame, decentrale oplossingen, waardoor zij zelfvoorzienend en klimaatneutraal worden. Tegelijkertijd hebben zij behoefte aan een constructie waarmee het teveel aan zelfopgewekte energie kan worden teruggeleverd aan

**Ook buiten
de traditionele
stadsverwarmings-
netten succesvol
met warmte-
oplossingen**

Eneco wil geïntegreerde duurzame energieoplossingen op maat leveren

het net. Eneco is hiervoor goed gepositioneerd. Eneco heeft alle kerndisciplines in huis om de beste en slimste combinaties te maken. Via Stedin of andere netbeheerders kan Eneco teruglevering faciliteren. In samenwerking met partners, waartoe ook klanten en eindgebruikers behoren, kan Eneco een uitgebalanceerde oplossing realiseren.

Om tegemoet te komen aan de stijgende vraag naar decentrale en duurzame oplossingen, is Eneco Shared Energy Solutions opgericht. Deze projectenorganisatie gaat voor de opdrachtgever de regie voeren over het samenstellen en uitvoeren van de beste oplossing.

Eneco's Installatiebedrijven maken decentrale, duurzame oplossingen

Eneco Installatiebedrijven is de vooruitgeschoven post van het energiebedrijf naar de klant. De installatiebedrijven hebben langjarige relaties met klanten via de verhuur- en servicecontracten. Als geen ander kunnen zij invulling geven aan de duurzaam-decentraal-samen gedachte van Eneco. Installatiebedrijven richten zich op installatie en onderhoudswerkzaamheden bij particulieren, maar werken ook in opdracht van woningcorporaties. Zij worden ingeschakeld bij het plaatsen van zonnepanelen, HRe-ketels en warmtepompen. Ze zijn vooral actief in renovatieprojecten van woningcorporaties waarbij verduurzaming een rol speelt. Woningcorporaties hebben het besparingspotentieel van hun bestand inmiddels in kaart gebracht via energieprestatiecertificaten. De noodzakelijke aanpassingen aan woningen worden aanbesteed in renovatieprojecten. Eneco's Installatiebedrijven zijn goed gepositioneerd om dergelijke aanbestedingen binnen te halen.

In de consumentenmarkt draagt Eneco Installatiebedrijven bij aan verduurzaming door groene leaseconstructies te bieden; de drempel om een duurzame installatie aan te schaffen wordt dan lager. De installatiebedrijven voeren werkzaamheden uit om woningen zuiniger te maken in energieverbruik, al dan niet met onderaannemers.

Topprioriteit: veiligheid

Veiligheid heeft ook binnen het energiebedrijf Eneco hoge prioriteit. Omdat Eneco beschikt over steeds meer assets komt veiligheid voor mens of milieu nog meer centraal te staan. Eneco stelt strenge eisen aan haar medewerkers als het gaat om veiligheid. Die eisen gelden op gelijke wijze voor ketenpartners, zoals aannemers. Deze bedrijven moeten zich prekwificeren om in aanmerking te komen voor een (deel)opdracht.

De zorg voor een veilige omgeving bij de klant is ook een aspect van het veiligheidsdenken bij Eneco. Een groot succes in 2009 was het project CO-alarm. Eneco wil dat het aantal koolmonoxidegevallen bij particulieren drastisch wordt beperkt. Het energiebedrijf heeft daarom het initiatief genomen de dialoog aan te gaan met de meest betrokken organisaties, zoals politie, brandweer, GGD'en en woningcorporaties. Eneco wil komen tot een gemeenschappelijke aanpak van het koolmonoxidegevaar. Het klantbestand dat met dit gevaar geconfronteerd wordt is in kaart gebracht. Bij 85% van deze woningen is reeds een CO-melder geplaatst.

Goede dialoog met belanghebbenden

Het gewenste draagvlak voor het realiseren van duurzame productiefaciliteiten hangt sterk af van de manier waarop Eneco de politiek en de projectomgeving en haar omwonenden daarop voorbereid. Voor de Nederlandse projecten beschikt Eneco over een team van communicatiemedewerkers dat zich actief richt op het informeren van omwonenden over wat een project inhoudt en wat men kan verwachten. Contacten met betreffende gemeenten verlopen via de directie van het energiebedrijf. Voor de contacten met belanghebbenden in buitenlandse projecten stelt Eneco een lokale projectleider aan die goed is ingevoerd in de cultuur en lokale omstandigheden.

Versterking verticale integratie

Inkoop en verkoop als spil in onze activiteiten

De inkoop- en verkoopactiviteiten van Eneco vormen in meerdere opzichten de spil in de keten van (duurzame) productie en levering aan de klant. Met inkoop en verkoop van brandstoffen en met gasopslag kan Eneco Energy Trade, het handelshuis van Eneco, de eigen productiefaciliteiten efficiënter en rendabeler aansturen. Waait er minder wind, dan wordt de productie van de eigen gascentrales opgeschaald. Is het gas duur op de handelsmarkt, dan put Eneco uit de eigen gasopslag. Eneco beschikt over steeds meer eigen productiefaciliteiten en afnamecontracten met producenten van duurzame energie of gascentrales. Daardoor kan Eneco de winstgevendheid van haar activiteiten gecontroleerd vergroten en de risico's nog beter beheersen.

Toegang tot eigen gasgestookte productie

Directe toegang tot elektriciteit uit gasgestookte centrales is de kern van de verticale integratiestrategie van Eneco. In 2009 is hiermee opnieuw vooruitgang geboekt. De Pergen-centrale, waarmee Eneco een afnamecontract heeft, draaide in 2009 stabiel. Het afnamecontract is uitgebreid van 200 MW naar 240 MW. Bovendien levert Eneco een deel van het benodigde gas aan deze centrale. Met Rijnmond Energie Centrale is in 2009 een tolling-overeenkomst gesloten. Dit houdt in dat Eneco gas levert en de daarmee opgewekte elektriciteit van de centrale afneemt.

Ook de in aanbouw zijnde de Enecogen-gascentrale (870 MW, goed voor 2,2 miljoen huishoudens), waarvan Eneco voor 50% eigenaar is, gaat substantieel bijdragen aan deze verticale integratiestrategie.

Afnamecontract zonne-energie

Eneco heeft in België langjarige contracten afgesloten voor de afname van ongeveer 10 MW zonne-energie.

Gasportfolio op orde

Eneco heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in het vergroten van de winstgevendheid van de gasportfolio. Voor de kortetermijnopslag is het portfolio op peil. De opslagfaciliteit in Epe (Duitsland) is in aanbouw. Bij derden heeft Eneco langjarige opslagcapaciteit gecontracteerd.

Handel in CO₂

De activiteiten die Eneco ontplooit met de handel in CO₂-emissierechten hebben in 2009 tot goede resultaten geleid. Consistent portfoliomanagement, het uitvoeren van goede positie strategieën en een verdere uitbouw van de Clean Development Mechanism (CDM)-projectenportefeuille droegen hieraan bij.

Goed voorbeeld: spaarlampenproject in Mexico

Een goed voorbeeld van zo'n project is het internationale project Luz Verde in Mexico van CoolNRG. De samenwerking van het Nederlandse partnerschap met Eneco Energy Trade, Koninklijke Philips Electronics en ING Wholesale Banking maakt distributie van 30 miljoen gratis spaarlampen naar huishoudens met lage en midden inkomens mogelijk, met steun van de Mexicaanse overheid. De spaarlampen vervangen gloeilampen.

In 2009 is CoolNRG begonnen met de distributie van de eerste miljoen Compact Fluorescent Light lampen (CFLs): elk huishouden krijgt gratis vier energiebesparende lampen. Deze CFL-lampen kunnen het energiegebruik voor verlichting terugdringen met wel 80% in vergelijking met traditionele lampen. Het project zal de CO₂-emissies verminderen met meer dan 7 miljoen ton over een periode van tien jaar. Eneco heeft de hiermee vrijkomende CO₂-rechten (CER's) aangekocht en daarmee het project financieel mogelijk gemaakt.

Groei productie-faciliteiten duurzame energie

7 miljoen ton CO₂-vermindering in tien jaar

Het Luz Verde-project is het eerste voorbeeld in de wereld van een huishoudelijk energie-besparingproject dat valt onder het CDM-programma van de Verenigde Naties: het stelt bedrijven in geïndustrialiseerde landen in staat emissiereducties in ontwikkelingslanden te financieren. Een VN-vertegenwoordiger heeft aangegeven dit project als basis te gebruiken voor andere voorstellen die in de toekomst worden ingediend. Het bespaarde CO₂ zal worden verhandeld als CO₂ credits in geïndustrialiseerde landen waar bedrijven en overheden strikte doelstellingen hebben ten aanzien van emissiereducties. Eneco heeft de optie om ook na 2012 (post Kyoto) de CO₂-credits van dit project aan te kopen.

Excellente levering aan de klant

In de verschillende markten waarin het leveringsbedrijf Eneco Supply actief is, wil zij haar positie behouden door sterk de nadruk te leggen op de duurzame strategie, een concurrerende prijs en een uitstekend serviceniveau. Door zich nadrukkelijk te richten op efficiency, verlaagt Eneco Supply haar operationele kosten steeds verder, zodat zij de concurrentie in de markt goed aan kan.

Klanten erkennen Eneco steeds meer als duurzaam bedrijf. De vraag naar duurzame producten en diensten stijgt, bij particulieren maar ook in het zakelijke segment. Ook als het gaat om besparingsadviezen kunnen klanten terecht bij Eneco. Voor particuliere klanten die beschikken over een slimme meter levert Eneco het product Telmi, waarmee via internet het dagelijkse verbruik kan worden bekeken. Voor zakelijke klanten biedt Eneco de Climate Footprint, waarmee de CO₂-belasting kan worden bepaald en besparingsvoorstellen kunnen worden gedaan. Op de website van Eneco staat een keur aan besparingstips voor particuliere klanten en het MKB.

Particuliere markt vindt weg naar verduurzaming

Klantenbinding is de belangrijkste opdracht in het particuliere segment. De marktgroei is beperkt, terwijl de vraag naar energie wordt beïnvloed door de effecten van energiebesparing. Eneco trekt klanten aan die een bewuste keuze maken voor duurzaam. Dat is zichtbaar in de groei van het aantal EcoStroom- en Windstroom- klanten. Het aantal EcoStroom-klanten groeide van 508.000 in 2008 naar 662.000 in 2009. Het aantal klanten dat koos voor Windstroom, een nieuw product in 2009 kwam uit op 10.500. Het totale klantbestand vertoont een stabiel beeld (het klantverloop bedroeg slechts - 0,7%).

Dagje Vooruit weer groot succes

Elk jaar nodigt Eneco klanten uit kennis te maken met een van haar duurzame projecten. In 2009 heette Eneco 40.000 belangstellenden welkom in Diergaarde Blijddorp, Ecopark Waalwijk en Windpark Slufter op de Maasvlakte.

Zakelijke markt vraagt aandacht

In het jaar waarin de economische recessie in volle omvang duidelijk werd, had vooral het bedrijfsleven het moeilijk. De kredietcrisis en de daarop volgende economische neergang leidde tot vraaguitval, faillissementen en lagere bedrijvigheid. Daardoor lag het energieverbruik vooral bij grotere bedrijven lager. In België was dit effect al in de eerste helft van 2009 zichtbaar, in Nederland was echter in de loop van het jaar ook sprake van slinkende volumes. Door de stagnatie in de woningbouw is het aantal nieuwe aansluitingen en daarmee de afzet van energie en installatie van particuliere energievoorzieningen achtergebleven bij de prognoses. Dit effect is minder merkbaar in de utiliteitsbouw. Eneco is er desondanks in geslaagd een redelijk resultaat te behalen. Eneco heeft de contracten voor grootverbruik aangepast om zowel voor Eneco als voor de klant meer zekerheid in te bouwen. Daarbij is nadrukkelijker focus gelegd op de kwaliteit van de omzet en minder op volume.

**Stijgende vraag
naar duurzame
producten en
diensten, bij
particulieren en
zakelijke klanten**

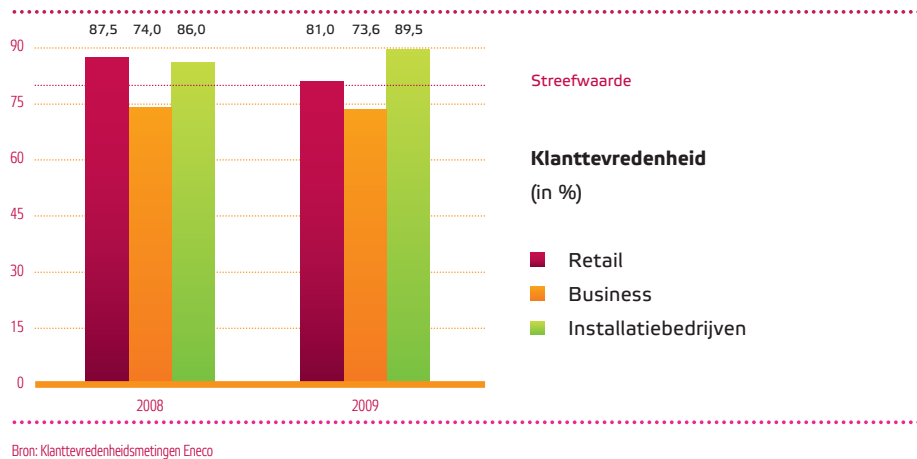
Tuinbouwsector blijft innovatief

In Nederland hadden vooral de tuinders last van de recessie. Ook hier was sprake van een lagere afzet van energie en lagere investeringen in de infrastructuur. Toch blijft dit een zeer innovatieve en ondernemende sector. Tuinders nemen gas af en produceren warmte en elektriciteit in hun eigen warmtekrachtcentrales. Het overschot aan elektriciteit leveren zij terug aan Eneco via dochteronderneming Agro Energy, onderdeel van Eneco Supply. Agro Energy speelt actief in op de behoefte van de tuinders om zelf alert te kunnen reageren op bewegingen op de energiemarkt. Eneco biedt daarbij alle noodzakelijke ondersteuning.

Voortdurend alert op klanttevredenheid

De mening van klanten over de dienstverlening biedt Eneco kansen zich blijvend te verbeteren. Eneco zoekt actief dat contact op met de klantenkring. Het energiebedrijf heeft klantpanels aan wie zij nieuwe vormen van dienstverlening of commerciële acties presenteert. De feedback uit dit overleg helpt om tot aanscherping of verbetering te komen. Daarnaast onderzoekt het energiebedrijf maandelijks de tevredenheid van klanten over de dienstverlening. Ook de Eneco Installatiebedrijven houden dergelijke onderzoeken. Naar aanleiding hiervan worden gerichte maatregelen genomen om het serviceniveau verder te verhogen.

De mening van klanten over de dienstverlening biedt kansen om blijvend te verbeteren

Financieel resultaat

Het bedrijfsresultaat van energiebedrijf Eneco over 2009 ligt met € 153 miljoen onder het niveau van 2008, toen het resultaat € 173 miljoen bedroeg.

Ten opzichte van 2008 is de omzet energielevering € 302 miljoen hoger. Er is nog sprake van een positief prijsverschil, ondanks de prijsdaling (in het bijzonder voor gas) in de tweede helft van 2009.

Het aantal graaddagen was in 2009 licht hoger dan in 2008.

De stijging van de bedrijfskosten in 2009 is vooral veroorzaakt door de overname van enkele onderdelen van Econcern in de tweede helft van 2009. Per saldo droegen deze activiteiten licht bij aan het bedrijfsresultaat. Voor de uitvoer van de duurzame strategie worden ook in 2009 diverse ontwikkelingskosten gemaakt, die per saldo het resultaat in 2009 drukken. De slechte economische omstandigheden veroorzaken een hogere last op dubieuze debiteuren van € 10 miljoen in 2009 ten opzichte van 2008.

Energiebedrijf Eneco heeft in 2009 € 282 miljoen geïnvesteerd, waarvan een kleine € 150 miljoen in de nieuwe gascentrale EnecoGen en de gasopslag Gasspeicher in Epe (Duitsland). Deze projecten dienen ter uitbreiding van de capaciteit voor elektriciteitsproductie en om de portfolio te verbreden aan de gaskant. In windenergie, biovergisting en warmteproductie werd € 105 miljoen geïnvesteerd. Investeringsprojecten komen door de economische crisis minder gemakkelijk tot stand of worden vertraagd door voorzichtige besluitvorming.

Vooruitzichten

In het jaar 2010 zal het Energiebedrijf zich richten op het voorbereiden op de splitsing uiterlijk 1 januari 2011. Mede door de splitsing en het huidige economische klimaat geven wij geen verwachting omtrent de resultaten van 2010.

Risicoprofiel

Energiebedrijf Eneco heeft in 2009 het risicomanagement verder geprofessionaliseerd. De verantwoordelijkheden van de risk-managementafdeling die voorheen specifiek voor Eneco Energy Trade de financiële risico's bewaakte, zijn gedurende 2009 uitgebreid. De afdeling bewaakt nu de financiële commodityrisico's voor het hele energiebedrijf. Deze afdeling blijft onafhankelijk gepositioneerd van de business, evenals de Corporate Risk Management-afdeling. De laatstgenoemde afdeling coördineert de activiteiten rondom het IRC-systeem en ondersteunt de Internal Control activiteiten bij het beheersen van de strategische en operationele risico's.

De risico's van het energiebedrijf Eneco worden, in lijn met de Eneco-brede aanpak, gecategoriseerd naar hun gevolgen op het gebied van veiligheid, financiën, imago en integriteit. De toelichting op de Eneco-brede risico's op pagina 66 beschrijft integriteitsrisico's waarmee Eneco wordt geconfronteerd en de maatregelen die worden genomen om deze te beheersen. Veiligheidsrisico's zijn behandeld op pagina 19. Hierna worden financiële en imago-risico's besproken, zonder hierbij volledigheid na te streven.

Financiële risico's

Een aantal specifieke financiële risico's wordt hier benoemd. Het onderdeel Corporate Governance en de toelichting op de jaarrekening verschaffen een nadere uiteenzetting.

De risico's die zijn verbonden aan de leveringsverplichtingen die Eneco als energieleverancier heeft aan klanten enerzijds en afnameverplichtingen van leveranciers anderzijds, worden afgedekt op de (internationale) termijnmarkten. Daarnaast worden tevens voor eigen rekening en risico handelstransacties afgesloten (proprietary portfolio), met als doel te arbitreren en in te spelen op marktontwikkelingen. Dit alles binnen strikte limieten en mandaten. Aan deze posities in de energiemarkten zijn volumerisico's, prijsrisico's en kredietrisico's verbonden.

Een volumerisico is dat er een hoeveelheidverschil kan ontstaan tussen de verwachte en gerealiseerde leverings- en/of afnameverplichtingen. Dit risico wordt beheerst door voorspellingsmethoden en -systemen die zijn gericht op een zo nauwkeurig mogelijke voorspelling van verbruik en productie.

Prijsrisico is het risico dat door bewegende marktprijzen of afgeleiden daarvan de waarde van Eneco's portefeuilles in nadelige zin wordt beïnvloed. Prijsrisico's betreffen de impact die prijswijzigingen in producten op het resultaat kunnen hebben. Dit risico wordt beheerst door de inzet van diverse financiële instrumenten zoals forwards, futures en swaps.

Deze instrumenten worden ingezet binnen een conservatief ingerichte structuur van mandaten en limieten die de permanente registratie, bewaking en analyse van de energieposities van energiebedrijf Eneco en hun marktwaarde garanderen. Voor de beheersing van de prijsrisico's op de proprietary portfolio wordt gebruikgemaakt van de Value At Risk-maatstaf en een stop-loss limiet.

De kredietcrisis heeft de afgelopen jaren wereldwijd aangetoond dat kredietrisico's zware impact kunnen hebben op de financiële gezondheid van een bedrijf. Onder een kredietrisico wordt verstaan schade voor energiebedrijf Eneco als gevolg van het niet nakomen van verplichtingen van handelspartners en/of producenten. Dit risico wordt onder meer beheerst door strikte eisen en limieten te stellen aan deze partijen, transacties te spreiden, standaardcontracten en -voorwaarden te gebruiken, via beurzen te handelen, margining (zekerstelling door depot), clearing (het verrekenen van vorderingen en schulden) toe te passen en door het gebruik van risicobeperkende derivaten (credit default swaps).

Het weer beïnvloedt de omzet en de brutomarge van het energiebedrijf Eneco. Daarnaast is er altijd een verschil tussen ingekochte en geleverde energie. De grootte van dat verschil wordt het energiebalansrisico genoemd. Eneco heeft in 2009 verscheidene initiatieven afgerond om de grootte van dit verschil zo beperkt mogelijk te houden. Zo is intensief met de netbeheerders samengewerkt aan een betere informatie-uitwisseling. Dit heeft ertoe geleid dat de energiebalansproblemen verder zijn beperkt. Regulatory risico's zoals het subsidieregime, CO₂-allocatie, CO₂-prijzen en fiscale regelingen worden een niet te verwaarlozen factor bij de realisatie van duurzame langetermijnprojecten. Hiermee zijn ze van groot belang voor het energiebedrijf Eneco.

Imagorisico's

Het energiebedrijf heeft de principiële keuze gemaakt voor een duurzame strategie. Voor het imago van het energiebedrijf Eneco is het daarom van groot belang dat de keten waar Eneco deel van uitmaakt, als geheel duurzaam is. Eneco werkt daarom samen met relevante belangenorganisaties, heeft een duurzaam inkoopbeleid en werkt aan het verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering.

**De keten waar
Eneco deel van
uitmaakt moet
als geheel
duurzaam zijn**

Dick van Vliet, wethouder Economie en Glastuinbouw in Lansingerland

De tuinder verkoopt bloemen en stroom

Veel telers in het Oostland zijn elektriciteitsleveranciers geworden. Met hun eigen machines voor warmtekrachtkoppeling wekken ze warmte en elektriciteit op. Netbeheerder Stedin heeft het net ervoor aangepast. Wethouder Dick van Vliet van Lansingerland: 'We hebben in onze gemeente veel tuinders die elektriciteit maken en ook nog CO₂ opnemen.'

Lansingerland, midden in de glastuinbouw van het Oostland, is een 'groene gemeente'. Wethouder Economie en Glastuinbouw Dick van Vliet zegt het met trots; hij is ook trots op de tuinders die het waarmaken. De telers van bloemen, fruit en tomaten zijn de afgelopen jaren massaal overgestapt op milieuvriendelijke warmtekrachtkoppeling (WKK).

Wat betekent: ze zijn naast afnemers van energie, nu ook leveranciers. Netbeheerder Stedin heeft het elektriciteitsnet zo aangepast dat de stroom nu letterlijk ook de andere kant op kan. Het bedrijf, dat daarvoor nauw samenwerkt met de tuinders en de betrokken gemeenten, was zelfs enigszins verrast dat er zó veel animo was.

In het hele Oostland zijn ongeveer 200 WKK-installaties geplaatst. Van die tuinders heeft 90 procent één WKK, de overige 10 procent heeft er twee of meer.

Ze wekken met hun eigen installaties, die op gas draaien, gelijktijdig warmte en elektriciteit op. Daar zit de grote winst van een WKK: de warmte die vrijkomt bij het opwekken van elektriciteit wordt voor een groot deel direct gebruikt of opgeslagen. De tuinder verwarmt er zijn kas mee. Ook de stroom die nodig is voor bijvoorbeeld de verlichting komt van zijn eigen gasmotor. Maar de meeste elektriciteit levert hij aan het net, en daarbij houden die tuinders goed in de gaten of er wat te verdienen valt.

De tuinders leveren jaarlijks 300 miljoen kWh terug aan het net – genoeg elektriciteit voor ongeveer 75 duizend huishoudens. Ze krijgen er behoorlijk voor betaald; sommigen voelen zich af en toe meer energiebedrijf dan teler. Als het even iets minder gaat met de groenten of het fruit, verdienen ze toch nog aan de elektriciteit.

Ander winstpunt: dankzij deze 200 WKK's is de uitstoot van kooldioxide jaarlijks 400 duizend ton lager. Bovendien gebruiken de tuinders CO₂: ze verwerken die tot een voedingsstof voor de gewassen. 'Met onze tuinbouw zijn we een enorme afnemer van CO₂', zegt Van Vliet. 'Wij zeggen: je kunt die CO₂ beter laten gebruiken door onze tuinders dan opslaan onder de grond.'

Alleen samen kunnen we het doen

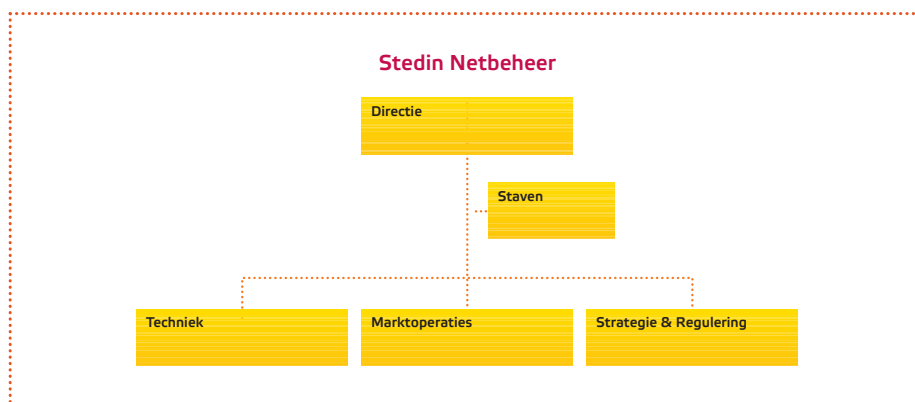
Stedin

Ondernemend met publieke taken

Profiel

Netbeheerder Stedin is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de wettelijke beheertaken van gas- en elektriciteitsnetwerken. Stedin zal ook nieuwe infrastructuur ontwikkelen voor het transport van stoom, CO₂ en biogas. Stedin opereert zelfstandig binnen het Eneco-concern. Zij werkt met verscheidene partners bij het realiseren en onderhouden van (duurzame) energie-infrastructuur. Met Joulz zijn afspraken gemaakt over een geleidelijke uitbreiding van de aanbesteding van werkzaamheden. Joulz is daarbij een van de preferred suppliers. In 2009 telde Stedin een bezetting van 770 fte, waarvan 219 fte bij het Meet-bedrijf. Stedin, gevestigd in Rotterdam, is een 100% dochteronderneming van Eneco Holding N.V. en staat onder toezicht van een eigen Raad van Commissarissen.

Organogram

Visie

Stedin wil gezien worden als een deskundige en uitstekend presterende netbeheerder in een bijzondere regio: het meest stedelijke gebied van Nederland.

Stedin transporteert energie naar drie van de vier grote steden en de Rotterdamse haven en

- is voor haar klanten herkenbaar met een eigen gezicht;
- presteert uitstekend op het gebied van veiligheid, kwaliteit en kostenefficiëntie;
- kiest ervoor activiteiten die beter op de markt kunnen worden ingekocht aan te besteden;
- is een professioneel opdrachtgever voor partijen die werkzaamheden voor haar uitvoeren;
- biedt naast transport van gas en elektriciteit, ook transport aan van CO₂, stoom en andere gassen om toekomstige duurzame energievoorziening mogelijk te maken voor de samenleving en voor klanten.

De kwaliteit van de energie-infrastructuur is essentieel voor de economische bedrijvigheid en de leefomstandigheden van klanten. De professionaliteit en deskundigheid van Stedin uiten zich in haar veilige en zorgvuldige manier van werken, de optimale kwaliteit van de netwerken en het snel verhelpen van storingen, maar ook in de communicatie met klanten en in de samenwerking met anderen. Het is een uitdaging om deze missie steeds goed uit te voeren, dag in dag uit en anticiperend op een onzekere, voortdurend veranderende toekomst. De omgeving wordt complexer. De verdere uitbreiding van decentrale opwekking van energie stelt nieuwe eisen aan de netten. Het net moet slimmer worden en gaat van een- naar tweerichtingsverkeer. Bovendien is het ondergronds werken steeds lastiger vanwege de toenemende hoeveelheden riolering, kabels en water- en andere leidingen. Naast gas en elektriciteit, ontstaat er behoefte aan het transport van CO₂, stoom en waterstof. Met haar kennis van energie-infrastructuren kan Stedin hieraan een grote bijdrage leveren. Dat doet zij onder meer door haar deskundigheid te delen met anderen om die energievoorziening nu en in de toekomst mogelijk te maken.

Missie: het veilig en continu transporteren van energie via de eigen netwerken naar miljoenen consumenten en bedrijven, nu en in de toekomst

Strategie

Stedin realiseert haar doelen door deskundig te zijn, samen te werken en voortdurend haar prestaties te verbeteren.

Uitstekende prestaties

Stedin doet haar werk goed als klanten zo min mogelijk met de netbeheerder te maken hebben. Zij rekenen erop dat de energie die ze kopen bij leveranciers, via de Stedin-netwerken veilig en continu thuis en op het werk wordt geleverd. Hoe Stedin dat doet is haar zorg, niet die van hen. Soms krijgen klanten toch direct met Stedin te maken: ze willen een aansluiting voor gas of elektriciteit of er is een storing. Op dat moment verwachten zij dat Stedin effectief handelt. Zij willen duidelijkheid over wat er wanneer en waarom gebeurt. Ze willen snel kunnen beschikken over hun aansluiting, ook na een storing, zodat zij met het normale leven door kunnen gaan.

Goede samenwerking

Naast de twee miljoen klanten die op de gas- en elektriciteitsnetten van Stedin zijn aangesloten, heeft zij grote opdrachtgevers die met omvangrijke infrastructurele projecten bezig zijn. Deze bedrijven en overheidsinstellingen hebben behoefte aan service en maatwerk op het gebied van energievoorziening, om hun projecten tot een goed einde te brengen. Zij willen hun belanghebbenden geruststellen en laten zien dat de energievoorziening onder controle is, ook bij uitbreidingen of renovaties. Goede samenwerking tussen Stedin en andere professionele partijen, zoals aannemers, projectontwikkelaars, gemeentelijke instanties en waterschappen, is in deze gevallen uitermate belangrijk.

Deskundige energieprofessional

Het maatschappelijke effect van de werkzaamheden en de daarbij passende verantwoordelijkheid van Stedin worden zichtbaar als bepaalde belangen botsen. Vaak staat de netbeheerder voor keuzes waarbij veiligheid, financiële middelen, beschikbare capaciteit en ruimtelijke ordening goed tegen elkaar moeten worden afgewogen. De maatschappij verwacht bovendien dat Stedin een rol speelt in de transitie naar duurzame energievoorziening. Door transparantie te bieden over de afwegingen die Stedin maakt en de prioriteiten die zij stelt, laat de netbeheerder zien een deskundige energieprofessional te zijn waarop klanten en opdrachtgevers kunnen rekenen.

Partner in het Rotterdamse havengebied

Dankzij de aanwezige kennis en ondersteunende systemen wordt Stedin een vanzelfsprekende, deskundige partner in het Rotterdamse havengebied. Voor Stedin resulteert dit in een groei van het werkpakket, uitdagende projecten en een hechtere relatie met belanghebbenden in het havengebied.

Plannen en resultaten in 2009

Kwaliteit, veiligheid en efficiency

Klanten actiever opzoeken

Nu Stedin vaker rechtstreeks contact heeft met klanten over infrastructurele wensen, kan duidelijker worden vastgesteld welke verbeteringen nodig zijn. Gespecialiseerde teams gaan zich richten op bepaalde groepen klanten, bijvoorbeeld tuinders en gemeenten. Daardoor kan Stedin zich dicht bij klanten opstellen en sneller anticiperen op hun wensen. In 2009 zijn de relaties met grote opdrachtgevers en andere belanghebbenden aangehaald. In gesprekken is geïnventariseerd hoe de toekomstige behoefte aan transport eruit ziet en welke rol Stedin daarin kan spelen. Daarmee geeft de netbeheerder concreet uitdrukking aan haar nieuwe kernwaarden samen, slim, waarmaken. Deze proactieve opstelling – zaken regelen volgens afspraak en op tijd – moet zich gaan uiten in een stijgende klanttevredenheid.

Zo min mogelijk ontevreden klanten

Klanten die te maken hebben gehad met een van de klantprocessen van Stedin worden na afloop gevraagd hierover hun mening te geven. Processen die Stedin maandelijks meet zijn verhuizen, storingsafhandeling, klantenservice kleinverbruik en klantenservice grootverbruik, verkoop aansluitingen kleinverbruik en verkoop aansluitingen grootverbruik.

Gedurende het jaar 2009 waren gemiddeld 57% van de klanten tevreden en 18% ontevreden, vergelijkbaar met 2008. Het gehele jaar lag de klanttevredenheid op maximaal 20%. In 2010 richt Stedin zich voornamelijk op het verder verbeteren van de processen rondom het realiseren van aansluitingen.

Omvangrijk investeringsprogramma

In de periode 2009-2012 investeert Stedin € 1,5 miljard in vernieuwing en vervanging van de gas- en elektriciteitsnetten. Veiligheid en kwaliteit zijn daarbij de belangrijkste criteria. Een groot deel van de investeringen is gericht op het aansluiten van klanten en de zorg voor voldoende transportcapaciteit. Verder komen er nieuwe vragen op Stedin af die te maken hebben met de verduurzaming van de energievoorziening, waarvoor de infrastructuur geschikt moet worden gemaakt. Het gaat dan bijvoorbeeld over het mogelijk maken van tweerichtingsverkeer voor opdrachtgevers die zelf in hun energie voorzien en het faciliteren van elektrisch rijden.

Leveringszekerheid op hoog niveau

De kwaliteit van de netten komt onder meer tot uitdrukking in de jaarlijkse cijfers die Stedin rapporteert over storingen.

De ontwikkeling van de onderbrekingsduur in de Stedin elektriciteitsnetten over de laatste jaren was als volgt:

	2009	2008	2007	2006
Laagspanningsnet	4,0	3,2	4,4	4,5
Middenspanningsnet	19,3	13,5	16,6	27,6
Hoogspanningsnet	4,8	3,5	1,8	4,8
Totaal	28,1	19,8	22,9	36,9

Uitval in minuten per klant gemiddeld

Ten opzichte van de goede resultaten in 2008 staat een hogere onderbrekingsduur van 28,1 minuten in 2009. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van 26,5 minuten in 2009. Vooral het aantal onderbrekingen in de middenspanningsnetten is gestegen. Stedin werkt onverminderd hard aan de kwaliteit van de netten met gerichte investerings- en vervangingsprogramma's en neemt preventieve maatregelen om deze prestatie te verbeteren. Kwaliteitsmetingen worden geïntensiveerd en er wordt meer preventief onderhoud gepleegd op die delen van de netten waar stelselmatig storingen optreden. Ook worden intelligente storingsverklappers in de netten geplaatst waarmee een storing sneller kan worden opgespoord.

De gasnetten in Nederland behoren tot de veiligste ter wereld. Hoge veiligheidsnormen in onze sector, maar ook de aandacht bij Stedin voor preventie en detectie, zijn terug te zien in de zeer lage leveringsonderbreking. De grootschalige vervangingsprojecten die Stedin de afgelopen jaren binnen het gasnet heeft uitgevoerd monden uit in aantoonbare kwaliteitsverbetering. Desondanks steeg de onderbrekingsduur in 2009 naar gemiddeld 21 seconden per klant (2008: 17 seconden per klant).

Topprioriteit: veiligheid

Stedin kent een integraal veiligheidsbeleid dat moet leiden tot structureel veiligheidsdenken in de organisatie. Mede dankzij het bedrijfspecifieke Veiligheid Management Systeem (VMS) kan Stedin de slag maken van reactief naar proactief handelen: het VMS biedt structuur en inzicht in de risico's die Stedin loopt en de daarbij behorende beheersmaatregelen. Veiligheid en veilig werken betreft niet alleen de eigen medewerkers. De netbeheerder legt ook zijn aannemers werkinstructies op die moeten voldoen aan de BEI- en VIAG-normen voor het veilig uitvoeren van werkzaamheden aan respectievelijk de elektriciteits- en gasnetwerken.

**Stedin investeert
ruim 1,5 miljard
euro in vernieu-
wing en onderhoud
van de netten**

Stedin heeft ook de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de installaties bij klanten en neemt in geval van een calamiteit de meest strenge voorzorgsmaatregelen. Een goed voorbeeld daarvan is het optreden bij een grote gasstoring in Reeuwijk die ontstond bij een leveringsstation in het landelijke gasnet van Gasunie. De gemeente Reeuwijk, Joulz, Gasunie en Stedin hebben nauw samengewerkt om alle klanten zo snel en zo veilig mogelijk weer van gas te voorzien.

Naast procedures en werkinstructies blijft de focus liggen op veiligheidsbewust handelen binnen de eigen organisatie en bij ketenpartners. Het cijfer waarin de veiligheidsprestatie wordt uitgedrukt is de Lost Time Injury Rate (LTIR), die zo laag mogelijk behoort te zijn. In 2009 kwam het LTIR inclusief contractors uit op 3,9 (2008: 3,2).

Betere controle op uitvoering

Stedin heeft het LEAN-verbeterconcept gekozen om de interne bedrijfsprocessen verder te stroomlijnen en kosten verder structureel te verlagen. In 2009 zijn de voorbereidingen getroffen om de administratieve processen, die werden uitgevoerd bij Eneco Nederland, per 1 januari 2010 over te hevelen naar Stedin. Het betreft het call center, de switch desk, facturatie, fraudebestrijding en het meetbedrijf. Hiermee zijn 600 fte gemoeid, hetgeen resulteert in een ruime verdubbeling van het aantal medewerkers. Stedin brengt deze kernprocessen en de medewerkers die ze uitvoeren dicht bij elkaar en krijgt zo een betere controle op de kwaliteit van de uitvoering. Zo is zij voor het proces van Reconciliatie en Allocatie, de basis voor de energiebalans, niet langer afhankelijk van derden. Hierdoor is Stedin beter in staat het verschil tussen de hoeveelheid in het net gebrachte elektriciteit en de werkelijke afzet te bepalen. De netbeheerder kan zo de netverliezen beter beheersen.

In 2009 is Stedin opgegaan voor het PAS55-certificaat, een kwaliteitscertificaat voor modern assetmanagement. Dit certificaat is begin 2010 verkregen.

Groot aantal vacatures ingevuld

Stedin is een kennisintensieve en zich sterk ontwikkelende organisatie. Medio 2008 was duidelijk dat Stedin nog veel open plaatsen moest invullen. Daarin is zij in 2009 geslaagd. Er zijn ruim honderd vacatures ingevuld, waarvan het merendeel met externe kandidaten. Het aantal ingehuurd medewerkers is gedaald waardoor de bezetting van eigen medewerkers fors is gestegen van 81% eind 2008 naar 94% in 2009.

In 2009 hebben veel medewerkers een nieuwe of gewijzigde rol gekregen. Om de efficiëntie en de kwaliteit van het werk te blijven garanderen, investeert Stedin permanent in kennis en vaardigheden van management en medewerkers.

Stedin als professioneel opdrachtgever

Stedin wil in 2013 100% van het infrastructurele werk aan netten en installaties aanbesteden. Doel is te komen tot een scherpere prijs-kwaliteitverhouding, zodat de totale kosten dalen. Om dit goed te kunnen doen zijn een omslag in denken en het opbouwen van competenties vereist. Immers, de netbeheerder besteedt nu nog veel werk uit aan Joulz, het voormalige interne infrabedrijf. In de nieuwe situatie moeten werken worden gespecificeerd en aanbestedingsprocedures opgezet. In 2009 heeft Stedin de eerste stappen op de markt gezet. Van het totale vrije werkpakket voor vernieuwing en uitbreiding is circa 10% aanbesteed. Stedin geeft hiermee een belangrijk signaal aan de markt dat dit de weg is die zij is ingeslagen.

Met Joulz heeft Stedin in een raamovereenkomst goede afspraken gemaakt over de periode dat beide bedrijven naast elkaar in één netwerkgroep functioneren. Zij krijgen hierdoor de tijd om zich voor te bereiden op een zelfstandige toekomst. Het plan is dat Joulz zich over enkele jaren verder afsplitst van de netwerkgroep en op eigen benen staat.

Van het totale vrije werkpakket voor vernieuwing en uitbreiding is circa 10% aanbesteed

Stedin en Joulz hebben de intentie uitgesproken dat zij ook daarna partners zullen blijven, echter vanaf dan vanuit de vrijheid om voor elkaar te kunnen kiezen.

Faciliteren van (duurzame) energievoorziening

Samenwerkingsovereenkomst Havenbedrijf Rotterdam

Een van de strategische doelstellingen van Stedin is het transport van energiegerelateerde stoffen te gaan faciliteren via pijpleidinginfrastructuren. In 2009 heeft Stedin een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Havenbedrijf Rotterdam om samen dergelijke pijpleidinginfrastructuren te gaan ontwikkelen in het Rotterdamse industriegebied.

Ontwikkelen van een stoompijpnetwerk

Stedin heeft samen met potentiële klanten een projectontwikkelingsovereenkomst getekend voor de ontwikkeling van een stoompijpnetwerk in het westelijke deel van de Botlek. De projectontwikkeling zal in de zomer van 2010 klaar zijn op basis waarvan wel of niet een investeringsbeslissing wordt genomen. Doel is energie-efficiency te bevorderen door bedrijven die stoom kunnen leveren en afnemen in de Botlek aan elkaar te verbinden.

Energie-infrastructuur voor Maasvlakte 2

Het Havenbedrijf Rotterdam heeft een keus gemaakt tussen een publiek en privaat elektriciteitsnet voor de inrichting van het nieuwe havengebied Maasvlakte 2. De keuze is definitief gevallen op publiek netbeheer via Stedin. Het project is in 2009 in de realisatiefase gekomen. De engineering is begonnen. Volgens plan is Stedin in staat om in september 2011 de eerst twee klanten aan te sluiten.

CO₂-transportnet om afvang mogelijk te maken

In het kader van Rotterdam Climate Initiative (RCI) is een besparing, verduurzaming én afvang van CO₂ nodig. Zonder afvang van CO₂ zijn de RCI-doelstellingen niet te realiseren. Om het afvangen te kunnen regelen, moet er een transportfaciliteit komen. De ontwikkeling daarvan past in de kernactiviteiten van Stedin. Zij heeft de mogelijkheden van CO₂-transport onderzocht en hiervoor een concept ontwikkeld. Samen met Gasunie werkt Stedin aan een goede oplossing.

Groen gas in het aardgasnet

Stedin faciliteert partijen die groen gas willen invoeden in het aardgasdistributienet. Dit gebeurt onder gecontroleerde omstandigheden. Leerervaringen van projecten in Beverwijk en Mijdrecht zijn ingebracht bij de totstandkoming van landelijke voorlopige aansluitvoorwaarden.

In 2009 is de Bio2Net ontwikkeld: een poortwachter van het openbare gasnet waarmee op gecontroleerde wijze groen gas kan worden ingevoerd. Aansluiting van een groen-gasinstallatie op het net van Stedin is hierdoor nog laagdrempeliger geworden.

Regulering

Modernisering regulering gewenst

Stedin is van mening dat de huidige vorm van regulering netbeheerders onvoldoende stimuleert om de kwaliteit van hun netwerken op peil te houden. Om gericht te kunnen investeren in de netten en die investering ook terug te kunnen verdienen, is het belangrijk dat Stedin een goede inschatting kan maken van de verwachte omvang van decentraal opgesteld vermogen.

Het huidige reguleringsmodel, dat zich baseert op in het verleden behaalde prestaties, werkt daarbij niet stimulerend. Stedin is daarom blij met het advies van de Energieraad aan de NMa om het reguleringskader af te stemmen op toekomstige investeringen in plaats van op gerealiseerde kosten. Uit onderzoek blijkt dat netbeheerders de afgelopen jaren alle noodzakelijke investeringen naar behoren hebben gedaan. Samen met de druk van de efficiencyregulering is dit een extra uitdaging geweest die de netbeheerders adequaat

**Stedin wil de
vanzelfsprekende,
deskundige
partner zijn in
het Rotterdamse
havengebied**

zijn aangegaan, stelt de Energieraad. Nu is het tijd om meer naar voren te kijken en een reguleringsmodel te kiezen dat verduurzaming van de energievoorziening stimuleert. Indien de NMa dit advies overneemt gaat dit Stedin ruimte bieden om de transitie naar een duurzame energievoorziening op een bedrijfseconomisch verantwoorde manier te ondersteunen.

Financieel resultaat

Het bedrijfsresultaat van Stedin over het jaar 2009 bedraagt € 184 miljoen. Dit is een daling van € 84 miljoen ten opzichte van 2008.

De daling in het resultaat van Stedin is te verklaren door de lagere transporttarieven voor de gereguleerde omzet. Stedin heeft daarnaast meer onderhoudskosten in 2009 gehad en enkele Cross Border Leases afgekocht.

Binnen Stedin heeft het meetbedrijf juist een licht positief effect op de resultaatontwikkeling ten opzichte van 2008.

Risicoprofiel

De risico's van Stedin worden, in lijn met de Eneco-brede aanpak, gecategoriseerd naar hun gevolgen op het gebied van veiligheid, financiën, imago en integriteit. Integriteitsrisico's komen aan bod bij de toelichting op de Eneco-brede risico's. Op de veiligheidsrisico's is reeds ingegaan in de paragraaf van Stedin over 'Plannen en resultaten' op pagina 47. In het navolgende worden de overige belangrijke risico's besproken, zonder hierbij volledigheid na te streven.

Financiële risico's

Om de financiële risico's afdoende te kunnen mitigeren zijn juistheid, tijdigheid en volledigheid van financiële gegevens essentieel voor Stedin. Zij voert hiertoe een hoogwaardig asset management om de effectiviteit van investeringen en het onderhoud van de netten te optimaliseren. Toezichthouder de Energiekamer, onderdeel van de NMa, stelt maximumtarieven vast waarbinnen Stedin de operationele en financiële kosten moet terugverdienen en een beperkt rendement op het geïnvesteerd vermogen kan maken. Door middel van adequate dienstverleningsovereenkomsten wordt doelmatige en efficiënte bedrijfsvoering bevorderd. Stedin is verantwoordelijk voor het verstrekken van gegevens op het gebied van aansluitregisters en meetgegevens. Allocatie en reconciliatie van de verbruikgegevens vormen daarmee tevens een belangrijk onderdeel van de operationele processen. De correctheid en tijdigheid van deze data zijn cruciaal. Enkele voorwaarden om de effectiviteit en transparantie van Stedin te kunnen borgen en daarmee ook de financiële risico's voldoende te mitigeren zijn:

- het tijdig en volledig ontvangen van de aangeleverde gegevens,
- het tijdig onderkennen van de risico's door middel van risicoanalyses,
- goed inzicht in de procesindicatoren en sturen op de kritische risico-indicatoren.

Imagorisico's

Stedin heeft als zelfstandige netbeheerder de maatschappelijke verantwoordelijkheid om de energiestromen continu te garanderen, maar loopt hiermee imagorisico op het moment dat hieraan niet wordt voldaan. De continue levering van energie wordt zo veel mogelijk bewerkstelligd. Stedin hecht groot belang aan een maximale leveringszekerheid en streeft er daarnaast naar om minder storingsuitval te hebben dan de landelijke gemiddelden. Als netbeheerder ziet Stedin erop toe dat voldaan wordt aan de gereguleerde wetgeving in de processen, systemen en de organisatie. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een kwaliteitshandboek, waarin alle processen van Stedin zijn beschreven.

**Hoogwaardig
asset management
voor optimale
effectiviteit van
investeringen
en onderhoud**

Vooruitzichten

Stedin zal zich samen met Joulz in 2010 richten op het vormen van de Netwerkgroep en het splitsen van de organisatie. Gezien de onzekerheid die dit met zich meebrengt, is het moeilijk om een verwachting af te geven voor de ontwikkeling van de organisatie in 2010.

Maarten Divendal, wethouder Milieu in Haarlem

Energiecoach intermediair tussen ondernemer en gemeente

Haarlem zal in 2030 klimaatneutraal zijn, zo is afgesproken in een convenant.

Er is al een wapenfeit: de Energiecoach voor bedrijven, die de gemeente heeft ingesteld samen met infrabedrijf Joulz. Deze intermediair gaat argwaan te lijf.

Wethouder Maarten Divendal: 'Verleiden en overtuigen werkt beter dan afdwingen.'

‘Duurzaamheid is vaak veel simpeler dan bedrijven denken’, zegt Maarten Divendal, wethouder Milieu in Haarlem. ‘Met een paar ingrepen kun je een hoop bereiken. Je moet het echter inzichtelijk maken: wat kún je doen voor het milieu? Bovendien moet je de ondernemer ervan overtuigen dat milieuvriendelijke bedrijfsvoering uiteindelijk ook lucratief is.’

De gemeente Haarlem heeft ondernemers de helpende hand toegestoken. In samenwerking met infrabedrijf Joulz is er een Energiecoach ingesteld. Die coach, in de persoon van Rinco Bakker, helpt bedrijven aan kostenbesparende maatregelen en duurzame oplossingen. Zo wijst hij op de mogelijkheden van warmte/koude-opslag, besparende nieuwe installaties, of een ander wagenpark.

De Energiecoach komt voort uit het Haarlem Klimaat Neutraal-convenant dat een groot aantal partijen (gemeente, overheid, woningcorporaties, bedrijfsleven) eind vorig jaar zijn overeengekomen. Uitgangspunt is dat de stad in het jaar 2030 klimaat-neutraal is.

Het programma behelst plannen voor de bebouwde omgeving, mobiliteit, de gemeentelijke organisatie, en dus ook bedrijven. De Energiecoach mikt vooral op de Waarderpolder, een geherstructureerd bedrijventerrein aan de noordoostkant van de stad. Maar, zo zegt Divendal, ‘alle ondernemers in Haarlem kunnen bij hem aankloppen’.

De coach is een intermediair tussen ondernemer en gemeente. Hij werkt formeel gezien in opdracht van het Parkmanagement, de organisatie die het bedrijventerrein beheert. Voor de bedrijven die hier lid van zijn is dit het loket waar ze terecht kunnen met vragen over onder meer beveiliging en afvalinzameling. ‘Nu kunnen ze er ook terecht met vragen over duurzaamheid, dat is wel zo handig’, aldus Divendal. ‘Het werkt goed. Joulz heeft verstand van zaken. Onze Energiecoach is geen ambtenaar die even komt zeggen hoe het allemaal moet. Hij kan de argwaan ten aanzien van de overheid wegnemen. Veel bedrijven zijn bang voor regels en verplichtingen. Verleiden en overtuigen werkt beter dan afdwingen.’

De gemeente, die zitting heeft in het bestuur van het Parkmanagement, vervult vooral de rol van aanjager/regisseur en houdt de grote lijnen in de gaten. ‘Dat is belangrijk in die samenwerking: wij geven het vertrouwen. Anderen kunnen ermee aan de slag.’

www.degroenemug.nl

Alleen samen kunnen we het doen

Energiecoach-partners: Gemeente Haarlem • Joulz

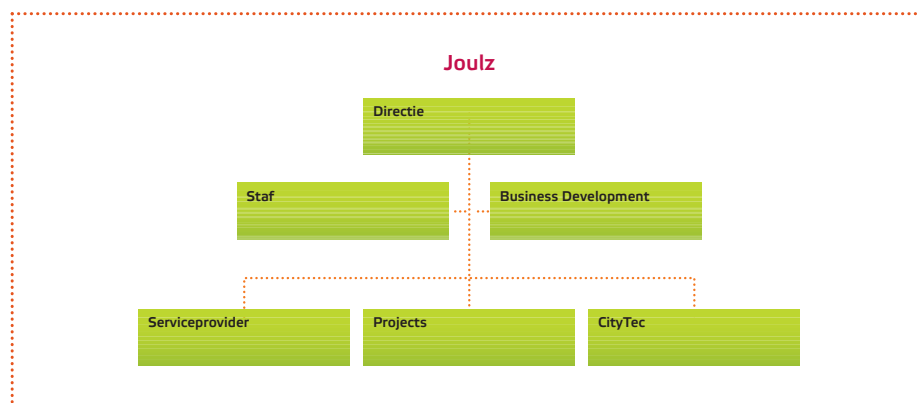
Joulz

Sterk in kennis, groot in ervaring

Profiel

Joulz, het infrabedrijf van Eneco Holding N.V. heeft meer dan vijftig jaar ervaring in het meest complexe energiegebied in Nederland. Joulz ontwikkelt zich tot een zelfstandige technische dienstverlener en brengt haar brede kennis van energie-infrastructuren naar de markt. Waar voorheen sprake was van gedwongen winkelnering van de netbeheerder bij het infrabedrijf, gaat de netbeheerder Stedin het werk voortaan steeds meer aanbesteden. De komende jaren blijft Joulz zich dicht bij Stedin positioneren als most preferred supplier. Daarnaast richt Joulz zich op nieuwe kansen op de markt van energie-infrastructuren, met klanten in de kring van netbeheerders, overheid, de industrie, de tuinbouw- en vastgoedsector. De doelstelling is marktconform te presteren voor deze klanten in kwaliteit en prijs. De toegevoegde waarde van Joulz is dat zij klanten in de gehele keten van advies, ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud de juiste expertise kan aanbieden. Joulz bewerkt de markt vanuit het hoofdkantoor in Rotterdam en heeft een bezetting van 2.482 fte (per ultimo 2009).

Organogram

Visie

Joulz opereert in een omgeving waarin opwekking en distributie van duurzame energie een grote rol spelen. Dit geldt zowel bij centrale grootschalige als kleinschalige installaties. De huidige energie-infrastructuur in Nederland is ontwikkeld rondom een gecentraliseerde situatie: een energiecentrale met een fijnmazig distributienetwerk naar de klant. Er zal een nieuwe technologische ontwikkeling in de energie-infrastructuur plaatsvinden. Deze nieuwe situatie vraagt om intelligentere oplossingen, zoals de zogenaamde smart grids die het mogelijk maken dat wijken en energieverbruikers zelfvoorzienend worden. De infrastructuur van de nabije toekomst moet tweerichtingsverkeer – voeden en terugvoeden van energie – ondersteunen. Door deze ontwikkelingen neemt de complexiteit toe, evenals de behoefte aan deskundigheid op dit gebied.

Joulz heeft als zelfstandig bedrijf weliswaar een nieuwe naam, maar is al wel decennialang actief op de markt. In die jaren heeft ze een schat aan kennis en ervaring en een groot en relevant relatienetwerk opgebouwd. 'Wij zorgen dat het werkt', is het motto van het bedrijf. Uiterlijk in 2013 moet Joulz gezond en volledig zelfstandig in de markt staan.

Missie: leidend in ontwerpen, aanleggen en onderhouden van toekomstbestendige energie-infrastructuren

Strategie en doelstellingen

Joulz geeft invulling aan haar missie door continu te investeren in technologie en kennis, en in veiligheid en vakmanschap van haar medewerkers.

Joulz richt zich op bedrijven, instellingen en overheden die een passende oplossing nodig hebben op het gebied van energie-infrastructuur. Deze oplossing is bij voorkeur duurzaam, is gebaseerd op een afweging van alternatieven en stelt een langdurige klantrelatie centraal. Om dit te bereiken beschikt Joulz over de kennis en het vakmanschap in de hele keten. Doel is uitstekende kwaliteit te bieden tegen een concurrerende prijs.

Joulz richt zich gezien deze waardepropositie op drie strategische thema's.

1. Operational Excellence als voorwaarde voor marktconforme positionering

De resultante van deze doelstelling: een hogere efficiency, productiviteit, optimale veiligheid en hoge klanttevredenheid.

Doelstelling 2009

12% kosten/omzet ratio in 2012:
Lost Time Injury Rate 3,5

Gerealiseerd

1,5% besparing ten opzichte van niveau 2008
4,8

2. Markontwikkeling en commerciële focus

Joulz wil de orderportefeuille zo balanceren dat de medewerkers optimaal inzetbaar blijven. Dat betekent: een goede afweging tussen opdrachten van netbeheerders en opdrachten op de vrije markt. Stedin blijft de belangrijkste klant.

Doelstelling 2009

19,8% van de omzet op de vrije markt.

Nieuwe klanten in de kring van netbeheerders, de industrie, de tuinbouw- en vastgoedsector.

Gerealiseerd

13,8%

Entree bij netbeheerders, en verschillende private partijen.

3. Investeren in vakmanschap en leiderschap

- Actief arbeidsmarktbeleid.
- Investeren in de kwaliteit van management en medewerkers, zowel via eigen opleidingsprogramma's in de eigen vakschool als extern.

Doelstelling 2009

Nieuwe arbeidsmarktcampagne

Gerealiseerd

Ruim 200 nieuwe medewerkers ingestroomd

Plannen en resultaten

Organisatie in ontwikkeling

Joulz heeft haar organisatie zo ingericht dat zij haar strategische doelen op een slagvaardige wijze kan behalen en hierover transparant kan rapporteren. Er is een regionale opzet gekozen met een marktgerichte structuur. De businessunit Projects richt zich op energietransport en de businessunit Service Provider op energiedistributie. Zij worden ondersteund door de stafafdeling Business Development die zich bezighoudt met segmentmanagement, marketing en innovatie.

De komende jaren is de voornaamste opdracht en uitdaging voor Joulz om tot een nieuwe verhouding te komen met Stedin als opdrachtgever en daarbij haar rol van leverancier goed in te vullen. Dit betekent een mentaliteitsverandering binnen het bedrijf.

Professionalisering van de klant-leveranciersverhoudingen moet leiden tot hogere kwaliteit, meer efficiëntie en marktconforme prestaties.

Continuïteit gegarandeerd

Om Joulz de ruimte te geven zich te ontwikkelen tot een marktgerichte speler en tegelijkertijd de continuïteit van de dienstverlening aan klanten van Stedin te waarborgen, hebben beide bedrijven afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking. Er is een raamovereenkomst getekend waarin het werkpakket dat Stedin bij Joulz onderbrengt de komende jaren is vastgelegd. Dit contract geeft zowel Joulz als Stedin de tijd om zich voor te bereiden op de periode na 2012 als Stedin 100% gaat aanbesteden. Het contract betreft de reguliere investerings- en onderhoudswerkzaamheden aan de gas- en elektriciteitsnetten van Stedin. Binnen de overeenkomst zijn op grond van benchmarks afspraken gemaakt over prestaties en prijsniveaus. Belangrijke overweging bij deze overeenkomst is de maatschappelijke verantwoordelijkheid van beide bedrijven om de leveringszekerheid op het hoge niveau te handhaven. Kennis van het netgebied is aanwezig bij zowel Joulz als Stedin. Die kennis blijft op deze manier beschikbaar voor een goed functionerende, ongestoorde energievoorziening. Zo is tevens gewaarborgd dat Stedin haar wettelijke verantwoordelijkheid voor goedfunctionerende netwerken kan dragen.

**Verzakelijking
klant-leveranciers-
verhouding voor
hogere kwaliteit
en marktconforme
prestaties**

Operational Excellence

Leverbetrouwbaarheid essentieel

Opdrachtgevers zijn afhankelijk van de prestaties van Joulz als het gaat om leverbetrouwbaarheid. In dienstverleningsovereenkomsten met Stedin zijn deelaafspraken vastgelegd en prestatieniveaus afgesproken die uitdrukking geven aan de klanttevredenheid van Stedin. In 2009 lag de focus op leverbetrouwbaarheid, storingsminuten en veiligheid.

Veiligheid: niet veilig = niet doen!

De medewerkers van Joulz voeren veelal kritische werkzaamheden uit aan de gas- en elektriciteitsnetten. Veiligheid van de omgeving van de installaties, veilig werken en het verhogen van het veiligheidsbewustzijn heeft daarom voortdurend aandacht van het management. Joulz gebruikt een gestructureerd pakket instrumenten om veiligheidsprestaties te verbeteren. Voor al het werk in uitvoering gelden de strenge normen en procedures die zijn vastgelegd in het Veiligheids Management Systeem. De monteurs zijn niet alleen in het bezit van VCA-certificaat, maar ook gecertificeerd volgens de BEI en VIAG, de werkinstructies voor veilig werken aan de elektriciteits- en gasnetwerken. Regelmatige werkplekinspecties zijn een standaardprocedure.

Desondanks zijn de veiligheidsprestaties over 2009 onder de maat met 19 ongevallen met verzuim in 2009 ten opzichte van 14 in 2008.

Bij een ingrijpend ongeval in maart 2009 in een transformatorstation in Nieuwerkerk aan den IJssel is een van de medewerkers zeer zwaar gewond geraakt. Hij kwam in aanraking met 10.000 Volt. Het slachtoffer is met zware brandwonden in het ziekenhuis opgenomen. Naar aanleiding van dit ongeval zijn twee verplichte veiligheidsbijeenkomsten voor alle medewerkers georganiseerd. Daarbij was de centrale boodschap dat veiligheid niet onderhandelbaar is. Medewerkers die zelf aan den lijve een ongeluk hadden meegemaakt gaven presentaties. Dat maakte veel indruk.

Joulz heeft meer maatregelen genomen, waaronder de invoering van een nieuw werkrooster. In alle communicatie-uitingen en werkoverleggen wordt voortdurend gehamerd op het naleven van alle veiligheidsvoorschriften.

Voortdurende aandacht voor kostenbeheersing

Efficiënte werkprocessen dragen bij aan de structurele kostenbeheersing bij Joulz.

Dat is belangrijk: zo kunnen scherpe kostencalculaties worden gemaakt, en zo kan Joulz als marktgerichte partij de concurrentie aan met andere infrastructuurbedrijven.

Een van de instrumenten die bijdraagt aan een hogere efficiëntie is het buitendienst-automatiseringssysteem dat in 2009 in de hele organisatie in gebruik is genomen. De gas-teams werkten al met dit systeem. Mede dankzij de ervaring die Joulz heeft opgedaan bij deze groep monteurs, kon het systeem snel worden ingevoerd bij de elektriciteitsteams. De teams werken nu meer planmatig in plaats van incidentgedreven. Daardoor is er meer sturing op de optimale inzetbaarheid.

Kostenbeheersing is een voortdurend punt van aandacht en heeft geleid tot aantoonbaar resultaat. In 2009 wist Joulz de indirecte kosten te verlagen met 1,5% ten opzichte van 2008. Joulz laat zich, met het oog op de marktorientatie, adviseren door een extern bureau over marktconforme niveaus voor indirecte kosten. Naar aanleiding van de bevindingen uit dit onderzoek heeft Joulz een uitgebreid kostenreductieprogramma opgestart.

**Voortdurende
aandacht voor
veilig werken
en veiligheids-
bewustzijn**

Markontwikkeling

Joulz heeft een uitstekende propositie

Joulz neemt met haar diepgaande en jarenlang opgebouwde vakmanschap een bijzondere positie in op de markt voor energie-infrastructuren. Deze expertise wil Joulz ook inzetten voor de ontwikkeling, installatie, beheer en onderhoud van decentrale duurzame oplossingen voor de zakelijke markt, zoals zonne-installaties, warmte/koudeopslag en warmtekracht.

Bij het installeren en in stand houden van goed functionerende duurzame infrastructuur kan Joulz met haar kennis en kunde waarde toevoegen in alle fasen van de installatiecyclus: van advies, ontwerp en realisatie tot beheer en onderhoud. Vooral bij het ontwerp en de nieuwbouw van elektriciteitsnetten is haar grote kennis van hoogspanningstechniek een pre.

Het infrabedrijf ziet verder groeikansen op het deelterrein beheer en onderhoud, waarmee zij een leidende positie inneemt. Beheerovereenkomsten passen uitstekend in het streven van Joulz om langdurige relaties aan te gaan met klanten. Het bedrijf beschikt over een zeer professionele storingswachtendienst en is daarmee goed toegerust om deze activiteit ook voor derden uit te voeren.

Nieuwe klanten verwelkomd

Joulz wil nieuwe klanten aantrekken in de kring van netbeheerders, overheid, de industrie, de tuinbouw- en vastgoedsector. De economische recessie heeft vooral het marktsegment tuinders en in mindere mate de vastgoedsector getroffen. In 2009 was Joulz succesvol in het veroveren van nieuwe marktposities bij andere netbeheerders. Maar ook in de private sectoren wist Joulz nieuwe klanten voor zich te winnen. De groei van de commerciële orderportefeuille bedroeg in 2009 ruim € 20 miljoen.

Walstroom in productie

Aan de Rotterdamse Maashaven is het begin gemaakt met het duurzame energieproduct Walstroom. Tientallen binnenschepen kunnen hier dagelijks aanmeren en stroom aftappen bij speciale Walstroomkasten. Betalen is gemakkelijk gemaakt via internet en de prijs voor een kilowattuur Walstroom is niet hoger dan de prijs aan wal. Hiermee wordt een goed en schoon alternatief geboden voor het opwekken van elektriciteit via vervuilende scheepsgeneratoren. Uitstoot van CO₂ en roet wordt hiermee voorkomen. Dit nieuwe product van Joulz past uitstekend in de duurzame ambities van havenstad Rotterdam.

InterGen aangesloten op hoogspanningsnet

In Pernis bouwt InterGen een nieuwe elektriciteitscentrale. Gezien haar grote kennis van het gebied wist Joulz de opdracht te winnen om deze centrale aan te sluiten op het hoogspanningsnet van de landelijk netbeheerder TenneT. Joulz moet bij de aanleg van het 12 kilometer lange ondergrondse kabeltracé namelijk rekening houden met allerlei ondergrondse obstakels, zoals kabels, buizen en leidingen. Het 380 kV kabeltracé loopt van de elektriciteitscentrale Maasstroom Energie naar een hoogspanningsstation van TenneT. De opdracht is eind 2009 succesvol afgerond.

Onderhoud netkoppeling Prinses Amalia Windpark

Het onderhoud aan de hoogspanningsinstallatie van het Prinses Amaliawindpark, wordt in opdracht van Eneco verzorgd door Joulz. Deze installatie koppelt het windpark op 23 kilometer uit de kust aan het hoogspanningsnet op land. Joulz heeft een contract voor tien jaar voor de bediening, het onderhoud en het oplossen van storingen.

Opdrachten van Stedin

Flexas op tijd afgerond

Het meerjarige project Flexas waarbij 65.000 flexibele gasaansluitingen aan woonhuizen zijn geïnstalleerd in het verzorgingsgebied van Stedin, is in 2009 afgerond. Het project was bedoeld om klanten in gebieden die te kampen hebben met grondverzakkingen te voorzien van een flexibele, veilige gasaansluiting van Stedin. In Delft en Zoetermeer zijn tegelijkertijd 11.000 vernieuwde elektriciteitsaansluitingen meegenomen. Met Flexas is in grote delen van het verzorgingsgebied van netbeheerder Stedin een belangrijk veiligheidsprobleem opgelost. Joulz heeft de netbeheerder alle zorgen voor de realisatie van dit project uit handen genomen. Van de communicatie met de bewoners tot het bijwerken van de tekeningen, evenals de controle op de veiligheid en kwaliteit.

Automatisering Stedin stations

De 200 hoogspannings- en 20.000 middenspanningsstations van Stedin zijn belangrijk voor een betrouwbaar en toekomstvast transport van elektriciteit. Verregaande automatisering is het belangrijkste antwoord van Stedin op de uitdagingen van de toekomst. Jaarlijks neemt Joulz een deel van de 200 Stedin-hoogspanningsstations onder handen om ze geheel geautomatiseerd weer op te leveren. Ook de 20.000 Stedin-middenspanningsstations, worden op termijn meegenomen in de automatiseringsslag. Deze ICT-inspanningen zijn bedoeld om de netten betrouwbaarder te maken en om ze aan te passen aan de stormachtige veranderingen in elektriciteitsproductie en -gebruik.

Businessunit CityTec succesvol met duurzame oplossingen

CityTec heeft in een moeilijke markt het afgelopen jaar goed gepresteerd en zich met succes ingezet duurzame oplossingen op de markt te brengen.

De markt vraagt om energie- en CO₂-besparende oplossingen en CityTec speelt daar met haar expertise van LED- en dimtechnologie proactief op in.

De afdeling Openbare Verlichting introduceerde een zelf ontwikkelde LED-armatuur ('de Floor'), waarvoor grote belangstelling bestaat in de markt. Voor de gemeente Rotterdam is CityTec gestart met een grote vervangingsopdracht van 1,5 jaar om oranje/gele verlichting te vervangen door duurzamer wit licht. Het betreft circa 150 km straatverlichting: een grote stap naar een energiezuiniger verlicht Rotterdam.

CityTec versterkte haar positie in Verkeersregelsystemen met de lancering van innovatieve producten, waaronder een duurzaam verkeersarmatuur, glasvezeldetectie en oplaadpunten voor elektrisch aangedreven voertuigen. CityTec won de opdracht om alle verkeerslichten in Rotterdam van LED-lampen te voorzien.

CityTec succesvol met oplossingen gebaseerd op expertise van LED- en dimtechnologie

Opmerkelijke reclameopdrachten

Op het gebied van reclame-activiteiten wist CityTec enkele grote opdrachten te winnen. Onder andere een grote huisstijl- en beletteringopdracht voor Joulz en een aantal unieke projecten zoals het 'inpakken' van één van de Kubuswoningen in Rotterdam. De concessies voor lichtmastreclame in Gouda en Hilversum werden voor een periode van tien jaar verkregen.

Installatie, beheer en onderhoud

In het segment openbare verlichting zijn diverse beheercontracten verlengd zoals met de gemeenten Maassluis en Vlaardingen. Nieuwe spraakmakende projecten waren de renovatie van de verlichting in de binnenstad van Leiden en het plaatsen van traditionele armaturen in het rustieke Oudewater. City-Tec heeft in opdracht van Stedin en Joulz een start gemaakt met het oplossen van kabelstoringen die uitval van openbare verlichting veroorzaken.

In het segment verkeersregelinstallaties stonden enkele beheercontracten voor verkeersregelinstallaties onder druk. De parkeeractiviteiten groeiden verder dankzij uitbreidingen in Den Haag en Rijswijk.

Joulz trekt in deze krappe arbeidsmarkt ruim 200 medewerkers aan

Vakmanschap en leiderschap

Investeren in vakbekwaamheid

Gezien de naderende vergrijzing van het personeelsbestand en de verwachte ontwikkeling van de orderportefeuille is het van belang voldoende jonge technische talenten te laten instromen. Niet alleen via instroom maar ook door ontwikkelen en opleiden van eigen arbeidskrachten houdt Joulz de vakbekwaamheid op het juiste peil. In de eigen opleidingsschool zijn in 2009 ruim 6.400 cursussen gegeven.

Jong technisch talent aangetrokken

In 2009 is een wervingscampagne ontwikkeld waarin Joulz zich onder haar nieuwe naam presenteerde op de arbeidsmarkt. De campagne is gericht op de jonge doelgroep mbo'ers met een technische opleiding. Joulz wist in deze krappe markt met deze campagne ruim 200 nieuwe medewerkers aan te trekken.

Joulz richt zich eveneens op jonge mensen die verder weg staan van de arbeidsmarkt.

Via leerwerktrajecten in de eigen opleidingsschool kunnen zij een startkwalificatie behalen, waarmee ze in een technische functie aan de slag kunnen.

Verder werkt Joulz met vijf Regionale Opleidings Centra (ROC's) gericht aan het vergroten van de belangstelling voor een technisch beroep in het kader van CLIB Energie (Competentiegericht Leren In Bedrijven). Leerlingen worden in de beginfase van hun opleiding via gastcolleges en introductiedagen uitgenodigd hun stage bij Joulz te lopen. Het doel is dat zij ook de derde- en vierdejaarsstages bij Joulz volgen en na het behalen van het diploma in dienst treden.

Financieel resultaat

Joulz heeft het jaar 2009 afgesloten met een bedrijfsresultaat van € 8 miljoen, ten opzichte van 2008 een daling van € 13 miljoen.

De daling in bedrijfsresultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door een slechter bezettingsresultaat en een lager volume van opdrachten.

Joulz heeft in 2009 een omzet behaald van € 567 miljoen, vergelijkbaar aan 2008.

Joulz bereidt zich voor op een zelfstandige positionering. Hiervoor is met name de groei van commerciële activiteiten van belang. In 2009 bedraagt dit € 20 miljoen.

Risicoprofiel

De risico's van Joulz worden, in lijn met de Eneco-brede aanpak, gecategoriseerd naar hun gevolgen op het gebied van veiligheid, financiën, imago en integriteit. Integriteitsrisico's zijn toegelicht bij de Eneco-brede risico's. Veiligheidsrisico's zijn aan bod gekomen in de paragraaf van Joulz over 'Operational Excellence'.

Financiële risico's

Joulz heeft zich als een zelfstandig en commercieel opererende aannemer gepositioneerd. Door de onlangs geïmplementeerde buitendienstautomatisering zijn backoffice en monteurs beter op elkaar afgestemd. In 2009 is gestart met het aanpassen van de inrichting van het ERP-systeem zodat, naast netbeheerder Stedin, meerdere klanten marktconform kunnen worden bediend en de administratieve kosten kunnen worden verlaagd. Beide initiatieven zorgen voor een beter inzicht en een efficiëntere bedrijfsvoering.

Door buitendienst-automatisering zijn backoffice en monteurs beter op elkaar afgestemd

Verder hanteert Joulz een systeem van periodieke interne rapportages en een cyclus van begrotingen en prognoses, met strakke procedures en gedetailleerde richtlijnen. De financiële (en operationele) rapportages worden zowel decentraal als centraal beoordeeld en afwijkingen van de realisatie ten opzichte van het goedgekeurde budget en de realisatie in het voorgaande jaar worden geanalyseerd. Prognoses worden per kwartaal getoetst en eventueel bijgesteld. Binnen de balanspositie van Joulz worden met name werkkapitaal (onderhanden werk) en het aangaan van verplichtingen dagelijks beheerd. Valutarisico's en debiteurenrisico's zijn beperkt.

De productiviteit van Joulz en daarmee de omzet en de winstgevendheid worden mede bepaald door het aantal werkbare dagen. Bij langdurige vorst zal een groot deel van het direct productieve deel van de medewerkers niet-declarabel aan het werk zijn. Het risico van het gemis aan omzet zal zo veel mogelijk worden voorkomen door werkzaamheden te verschuiven in tijd. Opleidingen voor monteurs worden met name in het begin van het jaar gepland.

Joulz loopt een financieel risico als het verkrijgen van opdrachten op de vrije markt minder groot is dan het verlies aan Stedin-opdrachten. Stedin zal immers uiterlijk in 2013 100% van de werkzaamheden in de markt aanbesteden, waardoor Joulz naar verwachting een deel van haar omzet zal verliezen.

De opdrachten die Joulz in de vrije markt wil verkrijgen betreffen activiteiten bij netbeheerders, anders dan Stedin, en aanbestedingsprojecten waar de concurrentie aanwezig is. In deze laatste categorie moet Joulz versneld leren op een professionele wijze te kunnen inschrijven op aanbestedingen en anderzijds moet de productiviteit worden verhoogd en het niveau van overheadkosten worden verlaagd om concurrerende aanbiedingen te kunnen doen. Door projectmanagementvaardigheden te ontwikkelen alsook speciale programma's op het gebied van productiviteit en kostenbeheersing wil Joulz deze risico's beheersen.

Vooruitzichten

Het naar verwachting nog slechte economische klimaat zal de marktomstandigheden ook voor 2010 bij Joulz bepalen. In 2010 zal de organisatie opnieuw stappen zetten ter verhoging van de productiviteit en een verlaging van de indirecte kosten.

Corporate Governance

Eneco In Control

Vennootschappen met een statutaire zetel in Nederland waarvan de aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot een effectenbeurs die een beursnotering hebben in Nederland, dienen zich aan de Nederlandse Code Corporate Governance te houden. Hoewel Eneco Holding N.V. geen beursnotering heeft, onderschrijft en conformeert zij zich aan de regels voor goed ondernemingsbestuur zoals die zijn vastgelegd in de Nederlandse Code Corporate Governance. Dit vindt Eneco Holding N.V. belangrijk, niet alleen vanwege haar omvang, maar ook gezien haar maatschappelijke rol in de energievoorziening. Eneco Holding N.V. onderschrijft voorts op gelijke wijze de in december 2008 vernieuwde Nederlandse Code Corporate Governance, zoals opgesteld door de monitoring-commissie Corporate Governance.

Tenzij een specifiek besluit van toepassing is, hanteren wij de best practice bepalingen uit de code. Onze afwijkingen, onder meer uit hoofde van het ontbreken van een beursnotering en de specifieke governance bij onze gereguleerde activiteiten, publiceren wij op onze website (www.eneco.nl/corporate). Er is een specifieke afwijking, aangezien onze activiteiten deels privaat en deels gereguleerd zijn. Eneco voert een concernstrategie waarbij de netbeheerder (= Stedin) zijn wettelijke taken onafhankelijk kan uitvoeren. De eigen Raad van Commissarissen van Stedin, die in meerderheid uit onafhankelijke derden bestaat, ziet daarop toe.

Governancerollen

Eneco Holding N.V. onderscheidt de volgende governancerollen:

Aandeelhouders

Eneco Holding N.V. heeft gemeenten als aandeelhouders. Onze aandeelhouders zijn sterk betrokken bij de onderneming. Naast de officiële ontmoetingen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders die twee maal per jaar wordt gehouden, is er een voortdurende dialoog tussen aandeelhouders en de Raad van Bestuur. Er is periodiek contact met een

ambtelijke delegatie van de Aandeelhouderscommissie. Eens per zes weken is er bestuurlijk overleg. Daarnaast is er informatie-uitwisseling tussen Eneco en aandeelhoudende gemeenten in een op een consultaties.

Tweemaal per jaar wordt een Algemene Vergadering van Aandeelhouders gehouden. In het voorjaar wordt de jaarrekening vastgesteld, in het najaar worden de halfjaarcijfers gepresenteerd. De Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur lichten in deze vergaderingen tevens het beleid van de onderneming toe.

De commissarissen worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op voordracht van de Raad van Commissarissen, waarbij de Centrale Ondernemingsraad een versterkt aanbevelingsrecht heeft voor twee leden van de Raad. Belangrijke besluiten die van invloed zijn op het karakter en de identiteit van de onderneming, worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Raad van Commissarissen

Eneco Holding N.V. heeft als structuurvennootschap belangrijke bevoegdheden neergelegd bij de Raad van Commissarissen. Voor de samenstelling van de Raad is een profielschets opgesteld, die is gepubliceerd op onze website. De Raad van Commissarissen ziet toe op alle taken van de Raad van Bestuur. Verder stelt de Raad van Commissarissen de strategie, op voorstel van de Raad van Bestuur, vast.

De Raad van Commissarissen heeft vier kerncommissies ingesteld: een remuneratiecommissie, een selectie- en benoemingscommissie en een auditcommissie, alsmede een tijdelijke strategische commissie.

De auditcommissie ziet toe op belangrijke financiële zaken en op de beoordeling door de Raad van Bestuur van de opzet en werking van het Eneco Control & Risk Systeem en significante wijzigingen daarin. Deze commissie vergadert ieder kwartaal. Minimaal tweemaal per jaar is er overleg met de externe accountant. De jaarrekening wordt door de Raad van Commissarissen ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Raad van Bestuur

De leden van de Raad van Bestuur worden benoemd door de Raad van Commissarissen. De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor de performance van de onderneming. Het bestuur ontwikkelt de strategie en de langetermijnplanning, bewaakt het risicoprofiel en geeft leiding aan de directies van de kernbedrijven. De Raad van Bestuur handelt vanuit duidelijke mandaten die door de Raad van Commissarissen zijn afgegeven. De Raad van Bestuur stelt de jaarrekening op, is eigenaar van Eneco's interne risicobeheersings- en controlesysteem, het Eneco Control & Risk Systeem, en legt verantwoording af aan de Raad van Commissarissen.

Externe accountant

Deloitte Accountants B.V. is door de aandeelhoudersvergadering voor onbepaalde tijd benoemd tot accountant van Eneco. Deze benoeming vond plaats op voordracht van de Raad van Commissarissen die daarin geadviseerd is door de Raad van Bestuur en de auditcommissie. De externe accountant overlegt regelmatig met de Raad van Bestuur en minimaal tweemaal per jaar met de auditcommissie en de Raad van Commissarissen. De auditcommissie en de externe accountant bespreken in het bijzonder het auditplan ten behoeve van de jaarrekeningcontrole, de financiële risico's zoals die in de jaarrekening uiteen zijn gezet alsmede de bevindingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening. Naast de rapportage van deze bevindingen wordt er in principe per bedrijfsonderdeel een bevindingenrapport uitgebracht waarin aanbevelingen ter verbetering zijn opgenomen. De externe accountant heeft periodiek overleg met de manager Internal Audit waarbij de voortgang van zowel het interne als het externe auditplan wordt besproken. Hierbij maakt de externe accountant zoveel als mogelijk gebruik van de uitgevoerde werkzaamheden van Internal Audit.

Voortdurende dialoog met sterk betrokken aandeelhouders

Deloitte Accountants B.V. wordt, naast andere accountantskantoren, eveneens ingeschakeld voor bijzondere opdrachten, waaronder bijzondere verklaringen ten behoeve van derden. Indien daarbij een mogelijke belangenverstrengeling op zou kunnen treden, wordt gebruikgemaakt van andere accountantskantoren. Hierbij heeft Eneco Internal Audit een coördinerende rol.

De in dit verslag opgenomen 'In Control' verklaring wordt, conform de Nederlandse Corporate Governance code, niet door Deloitte Accountants B.V. gecontroleerd. Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders waar de jaarrekening wordt vastgesteld, is de externe accountant aanwezig om vragen van aandeelhouders te beantwoorden.

Interne beheersing

Audit & Risk Committee holding

De Audit & Risk Committee van Eneco holding (ARC Holding) is voor Eneco het kaderstellende en toezichthoudende orgaan op het gebied van Governance, Risk en Compliance (GRC)-initiatieven. Deze activiteiten worden uitgevoerd voor of namens de Raad van Bestuur. De ARC Holding heeft een adviserende rol aan de Raad van Bestuur die betrekking heeft op de opzet, het bestaan en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, die samenkomen in het Eneco Control & Risk Systeem (ECRS). De ARC Holding houdt toezicht op het totale risicoprofiel van Eneco. Daarmee fungeert de ARC Holding tevens als voorportaal van de Audit Committee (AC). De ARC Holding wordt gevoed door rapportages van de audit en risk committees van de kernbedrijven. De ARC Holding heeft onder meer als taak de Raad van Bestuur te adviseren over het goedkeuren van beleid onder meer ten aanzien van het GRC-systeem en beleid gericht op internal audits. Ook bewaakt ARC Holding de risicorapportages op kernbedrijfsniveau, inclusief de opvolging van verbeteracties.

Deelnemers zijn de CFO van Eneco, de financieel directeurs van de kernbedrijven, de manager Internal Audit, de manager Corporate Risk en de Compliance Officer. De ARC Holding vergadert vier maal per jaar, ongeveer een week voor de auditcommissie vergadering.

Audit & Risk Committee per kernbedrijf

Elk kernbedrijf kent een eigen Audit & Risk Committee (ARC) dat fungeert als voorportaal voor de ARC Holding.

Internal Audit

Eneco Internal audit voert internal audits uit binnen de Holding en de drie kernbedrijven. De uitgangspunten en randvoorwaarden van de internal audit functie zijn vastgelegd in het Internal Audit Charter dat door de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen is bekrachtigd. Internal audits hebben tot doel het verschaffen van voldoende mate van zekerheid aan de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van Eneco Holding N.V. ten aanzien van interne beheersing van substantiële risicogebieden binnen de holding en de drie kernbedrijven.

Jaarlijks worden de uit te voeren audits vastgesteld op basis van een risicoanalyse en vastgelegd in een internal audit jaarplan dat wordt goedgekeurd door de Raad van Bestuur. Dit plan wordt vervolgens vastgesteld door de auditcommissie van de Raad van Commissarissen. Rapportages over uitgevoerde audits worden besproken in de Audit & Risk Committees van de drie kernbedrijven. De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen worden (half-)jaarlijks geïnformeerd over de realisatie van het internal audit jaarplan en de resultaten uit de audits. In 2009 is het Governance Proces op de Auditfindings geïmplementeerd dat zorg draagt voor het tijdig en adequaat verhelpen van auditfindings.

Riskmanagementorganisatie

Eneco heeft de principiële keuze gemaakt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van risk management te beleggen in de lijn, daar waar de risico's ook daadwerkelijk beïnvloed kunnen worden. De finance-kolom is verantwoordelijk voor de coördinatie van risk management. Deze wordt daarbij ondersteund door de afdeling Corporate Risk Management. Deze afdeling is verantwoordelijk voor het Governance, Risk en Compliance-raamwerk (GRC-raamwerk) dat Eneco heeft opgezet om als ontmoetingsplek te fungeren voor de Three Lines of Defense (Business, Staf en Internal Audit). In de Second Line of Defense zijn binnen Eneco naast de afdeling Risk Management ook afdelingen als Compliance, Security en Safety actief. Kerntaken zijn het voeren van regie, toezicht en monitoren van het haar toegewezen risicogebied.

Corporate Risk Management organiseert tevens organisatiebrede trainingen op het gebied van risk management. Het programma bestaat uit een 'in house' inleidingscursus van twee dagen en een verdiepingscursus van zes dagen in samenwerking met de Universiteit van Nyenrode. Afgelopen jaren hebben ruim 430 deelnemers de trainingen met veel enthousiasme gevolgd. Periodiek worden terugkomdagen georganiseerd.

Governance, Risk & Compliance raamwerk

Het COSO-model uit 2004 is de wereldwijde standaard voor Enterprise Risk Management. Dit model is daarom als basis gekozen voor het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Eneco, dat de naam Eneco Control & Risk Systeem (ECRS) draagt. De eerste versie van het ECRS is geïntroduceerd in 2005. Elk jaar wordt het ECRS aangepast om bij te blijven met de laatste ontwikkelingen en inzichten, zowel binnen Eneco als daarbuiten. Dit zorgt ervoor dat het ECRS actueel en relevant blijft.

Doelstelling Eneco Control & Risk Systeem

Het ECRS kan gezien worden als het systeem dat alle van significant belang zijnde beheersmaatregelen bundelt in een normenkader. De belangrijkste beheersmaatregelen voor de grootste risico's die top-down door de stafafdelingen op de holding werden gezien maakten al deel uit van het ECRS. Hierbij kan gedacht worden aan beheersmaatregelen als een goed functionerend authority manual en het periodiek opstellen van een meerjarenraming. Eneco is echter een onderneming met zeer gedifferentieerde activiteiten. Eén ECRS voor alle organisatieonderdelen doet onvoldoende recht aan de business. Door het bottom-up toevoegen van de belangrijkste beheersmaatregelen van een specifiek bedrijfsonderdeel aan het ECRS, wordt maatwerk verkregen. In 2010 zal het ECRS nog meer bedrijfsonderdeelspecifiek gemaakt worden. Hierdoor worden de herkenbaarheid en de relevantie van het ECRS voor de business vergroot en daarmee tevens het draagvlak om ermee te werken.

De Raad van Bestuur is eigenaar van het ECRS, dat erop gericht is ons risicoprofiel zodanig te beheersen dat dit binnen de vastgestelde risicobereidheid blijft.

Doelstelling van het systeem is het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat:

- de realisatie van strategische, operationele en financiële doelstellingen wordt bewaakt;
- de processen beheerst worden en afwijkingen van procesuitkomsten tijdig worden opgelost;
- de verslaggeving betrouwbaar is;
- wet- en regelgeving wordt nageleefd.

Verantwoordelijkheid voor risk-management ligt waar risico's daadwerkelijk kunnen worden beïnvloed

Sinds 2007 geeft de Raad van Bestuur van Eneco een In Control- verklaring. Evenzo over 2009

In Control-verklaring

Sinds 2007 geeft de Raad van Bestuur van Eneco een In Control-verklaring. Evenzo over 2009. Samenvattend kan gesteld worden dat Eneco afgelopen jaar veel progressie heeft gemaakt.

Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid houden wij vast aan de oorspronkelijke reikwijdte van de Nederlandse Corporate Governance code ten aanzien van interne beheersing, ofwel een adequate en effectieve werking ten aanzien van alle doelstellingen van het systeem. Dat wil zeggen dat wij geen gebruik maken van de mogelijkheid die door de monitoringcommissie Corporate Governance is geboden tot beperking van de reikwijdte tot alleen de financiële verslaggevingsrisico's.

Verklaring

De Raad van Bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor de interne beheersing van Eneco. Hij heeft het Eneco Control & Risk systeem ingezet als instrument om te waarborgen dat de realisatie van strategische, operationele en financiële doelstellingen wordt bewaakt, de verslaggeving betrouwbaar is en wet- en regelgeving wordt nageleefd. Op basis van de resultaten van de in 2009 uitgevoerde zelfcontroles van de verschillende kernbedrijven is de Raad van Bestuur van mening dat de interne beheersing adequaat is opgezet en in 2009 effectief heeft gewerkt.

Wel moet rekening worden gehouden met de inherente beperkingen die aan ieder intern risicobeheersings- en controlesysteem zijn verbonden. Wij kunnen dan ook nimmer absolute zekerheid geven dat wij onze ondernemingsdoelstellingen realiseren of dat zich geen materiële fouten, verliezen, fraudes of overtredingen van wet- en regelgeving zullen voordoen.

Een opmerking die hierbij tevens geplaatst moet worden is dat in 2009 de overname van een aantal Econcern-activiteiten heeft plaatsgevonden. Deze zijn aanvankelijk ondergebracht in een aparte businessunit binnen Eneco, die nog niet heeft deelgenomen aan het 'In Control' programma. In 2009 is gewerkt aan de voorbereiding van het integreren van de Econcern-activiteiten binnen de Eneco-afdelingen en daarbij zijn In Controlelementen waar mogelijk meegenomen. Vanaf 2010 zijn de Econcern-activiteiten volledig geïntegreerd in de Eneco businessunits en nemen de overgenomen activiteiten volledig deel aan het 'In Control' programma.

De Raad van Bestuur verklaart tevens dat, voor zover bekend:

- de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de activa en passiva, de financiële positie en het resultaat;
- het jaarverslag een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar en dat de wezenlijke risico's in het verslag zijn beschreven.

Forward looking statement

De Raad van Bestuur heeft geen aanleiding te veronderstellen dat het Eneco Control & Risk Systeem in 2010 niet naar behoren zal functioneren. In 2010 zal het Eneco Control & Risk Systeem verder worden geprofessionaliseerd.

Risicoprofiel

Eneco-brede risico's

Eneco heeft risico's globaal gecategoriseerd naar hun gevolgen op het gebied van veiligheid, financiën, imago en integriteit. In de afzonderlijke omschrijvingen van de risicoprofielen van de kernbedrijven is van deze categorisering gebruikgemaakt. Een aantal

risico's heeft geen betrekking op een specifiek kernbedrijf, maar geldt voor Eneco als totaal. Op deze Eneco-brede risico's zal nu verder worden ingegaan, zonder hierbij volledigheid na te streven.

IT-risico's

Een risico dat aandacht vraagt, betreft de uitval van of fouten in de primaire IT-systemen. Deze IT-risico's kunnen leiden tot bijvoorbeeld onjuiste facturen en daarmee imagoschade, terwijl uitval van de systemen ten behoeve van de energiehandel kan resulteren in aanzienlijke financiële schade. De afhankelijkheid van de IT-systemen doet zich vooral voor in de afhandeling van elektronisch berichtenverkeer, het facturatieproces en de aan de energiehandel gerelateerde activiteiten. De aan energiehandel gerelateerde activiteiten draaien op een apart ICT-platform dat gefaciliteerd wordt door Schuberg Phyllis.

Securityrisico's

Een ander risico dat speelt is het securityrisico. Het is belangrijk dat alle informatie binnen Eneco, de medewerkers van Eneco en alle assets van Eneco goed worden beveiligd tegen mogelijke interne of externe dreigingen. Risico's die in dit verband spelen zijn bijvoorbeeld het risico van onbetrouwbare medewerkers, hacking, beveiligingsrisico's van onze assets (onder meer koperdiefstal of spelende kinderen), of bijvoorbeeld persoonlijke bedreigingen door klanten en beveiligingsrisico's van onze medewerkers in het buitenland. Om sturing te kunnen geven aan het beheersen van de securityrisico's is een centrale Security & Compliance Officer aangesteld.

Compliancerisico's

Veranderingen in of het niet naleven van wet- en regelgeving kunnen gevolgen hebben voor Eneco. Eneco staat ook onder toezicht van een groeiend aantal toezichthouders, zoals onder meer de NMa (mededingingswetgeving), de daaronder vallende Energiekamer (energiewetgeving) en het College Bescherming Persoonsgegevens (privacywetgeving). De Security & Compliance Officer is verantwoordelijk voor de centrale sturing op de beheersing van de compliancerisico's.

Integriteitsrisico's

Een belangrijk risico voor elk bedrijf vormt onethisch en contraproductief gedrag van medewerkers, de integriteitsrisico's. Door middel van onze gedragscode, een aantal subgedragscodes en managementrichtlijnen weten medewerkers welk gedrag gepast is. Daarnaast wordt er in werkoverleggen veel aandacht besteed aan dit onderwerp. Voorbeeldgedrag van management laat zien hoe het hoort. Iedere medewerker van Eneco kan via een centraal meldpunt een klacht indienen of een incident melden. Afhandeling van de klacht of het incident vindt plaats conform het 'Reglement inzake de melding en afhandeling van Security Incidenten en Klachten binnen Eneco'. De Security & Compliance Officer is verantwoordelijk voor het toezicht op een juiste toepassing van het reglement en de doorzetting van de binnengekomen meldingen naar de juiste behandelaars. Een klacht of incident wordt in beginsel decentraal door het bevoegde management behandeld. De Security & Compliance Officer kan hierbij ondersteuning bieden. In een aantal gevallen zal de Centrale Klachtencommissie de afhandeling doen. De Centrale Klachtencommissie heeft een onafhankelijke externe voorzitter.

Raad van Bestuur

Jeroen de Haas, voorzitter
 Jeppe Machielsen
 Kees-Jan Rameau
 Douwe Kras

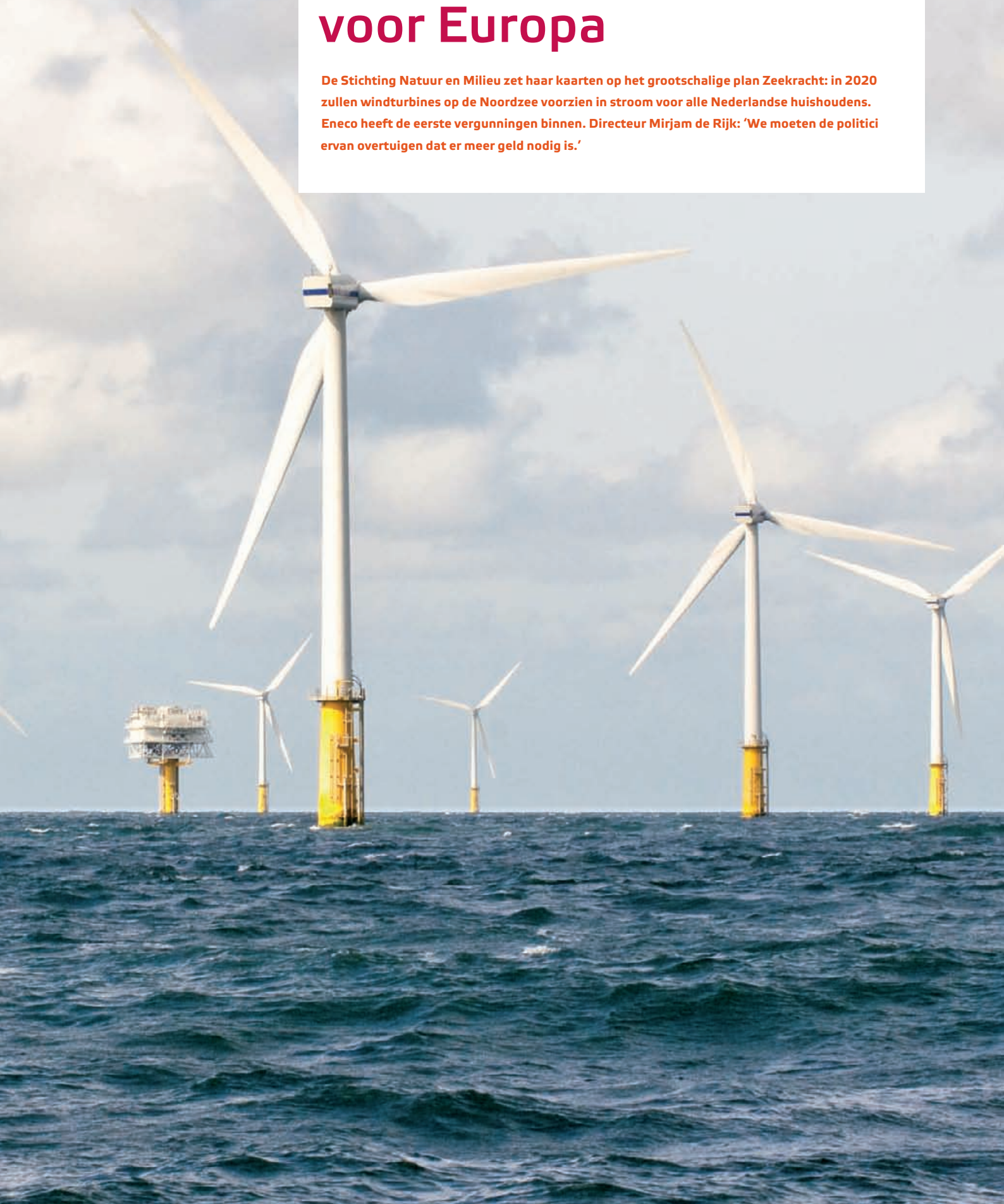
Rotterdam, 26 maart 2010

**Eneco onderkent
 risico's op het
 gebied van veilig-
 heid, financiën,
 imago en
 integriteit**

Mirjam de Rijk, directeur Stichting Natuur en Milieu

De Noordzee als accu voor Europa

De Stichting Natuur en Milieu zet haar kaarten op het grootschalige plan Zeekracht: in 2020 zullen windturbines op de Noordzee voorzien in stroom voor alle Nederlandse huishoudens. Eneco heeft de eerste vergunningen binnen. Directeur Mirjam de Rijk: 'We moeten de politici ervan overtuigen dat er meer geld nodig is.'

'Geen pietepeuterstapjes meer; het is tijd voor actie', zegt Mirjam de Rijk, directeur van Natuur en Milieu. De stichting kwam daarom met een Deltaplan voor duurzame energie. De naam van het project: Zeekracht. De Noordzee als energiebron. En vooral de wind die er altijd wel ergens waait.

De coöperatie Zeekracht, waarvan iedereen lid kan worden voor 10 euro per jaar, gaat bewerkstelligen dat er windmolens worden gebouwd op zee. De eerste daarvan staat er naar verwachting over ruim vier jaar, uiteindelijk zouden er tweeduizend moeten draaien. Bedoeling is dat in 2020 alle Nederlandse huishoudens draaien op elektriciteit die is opgewekt boven de Noordzee. Eneco is partner, voor Natuur en Milieu een logische keuze. 'Eneco wil het meest duurzame elektriciteitsbedrijf zijn. De andere concerns zitten in kernenergie, kolen of allebei. Dat is voor ons niet acceptabel.'

Tot dusver heeft Zeekracht zo'n 10.000 leden. Van de contributie gaat 60 procent naar de daadwerkelijk bouw van windmolens. De leden zijn symbolisch de eigenaars, aldus De Rijk. Maar dat is slechts het begin. Later kunnen huishoudens gezamenlijk een molen financieren. 'We gaan nu uit van 5.000 huishoudens per molen. Die gaan dan echt hun eigen stroom opwekken, met hun eigen molen.'

Het eerste windmolenpark waaraan Zeekracht meedoet, is al een stapje dichterbij. Eneco, die de stroom afneemt, heeft hiervoor een vergunning gekregen. 'Maar dan zijn we er nog lang niet', zegt De Rijk. 'Er is ook nog subsidie nodig. En de overheid heeft lang niet genoeg subsidie voor alle aanvragen die er liggen.' Het gaat dus ook om de politiek. 'Eigenlijk is Zeekracht ook een lobbyclub, een maatschappelijke beweging. We moeten de politici ervan overtuigen dat er meer geld nodig is. De overheid moet duurzame energie voorrang geven.'

Het lobbyen zal ook in Europa nodig zijn. Want er is nog een groter plan: het Masterplan dat OMA, het architectenbureau van Rem Koolhaas, op verzoek van Natuur en Milieu heeft opgesteld. Dat plan voorziet in een ring van megawindmolenparken, verbonden met de zeven Noordzeelanden. De Noordzee zou 'de duurzame accu van Europa' moeten worden. De Rijk was aangenaam verrast dat Koolhaas zo ver ging. 'De Noordzee kan net zo veel energie opleveren als de olie in de Perzische Golf nu. Dát is de toekomst.'

www.zeekracht.nl

Alleen samen kunnen we het doen

Zeekracht-partners: Stichting Natuur en Milieu • Eneco •
ASN Bank • Stichting Doen

Bericht van de Raad van Commissarissen

Op weg naar splitsing

Hierbij bieden wij u het Jaarverslag en de Jaarrekening over het boekjaar 2009 aan zoals opgesteld door de Raad van Bestuur. In dit bericht willen wij u graag informeren over de werkzaamheden van de Raad van Commissarissen in 2009 en de wijze waarop de Raad toezicht heeft gehouden op de door de Raad van Bestuur geformuleerde strategie en het gevoerde bestuur bij Eneco.

Splitsingsplan

Centraal thema in alle vergaderingen van de raad was de bespreking van het splitsingsplan en de hiermede samenhangende vergaande consequenties van de gedwongen splitsing van de onderneming per 1 januari 2011. Op 30 juni is het splitsingsplan ingediend bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit, die hierover in het najaar heeft geadviseerd aan de minister van Economische Zaken. De minister heeft op 16 december het splitsingsplan door middel van een Aanwijzing definitief vastgesteld. Bij de intensieve overleggen met het ministerie over het splitsingsplan is de aandeelhouderscommissie steeds nauw betrokken geweest.

Raad van Commissarissen
Eneco Holding N.V.

Van links naar rechts:

C.P.G. van Dongen, K.G. de Vries,
J. Lintjer, J.G. Drechsel, H.G. Dijkgraaf,
J.W. Weijers (vennootschapssecretaris).
Zittend mevr. M. Sijmons en
N.J. Westdijk.

In samenhang met het splitsingsplan is in samenspraak met de strategische commissie de verkenning van de toekomstige strategische positie van met name het energiebedrijf (c.q. productie en levering) in 2009 gecontinueerd. Deze commissie is zeven keer bijeenge-weest. Ook over dit onderwerp is frequent gesproken met de aandeelhouderscommissie.

Acquisities en investeringen

Medio 2009 vond de overname plaats van delen van Econcern, dat als ontwikkelingsbedrijf voor duurzame energie in faillissementsomstandigheden terecht was gekomen. De raad heeft hierover een aantal malen vergaderd.

Over grootschalige projecten, zoals de bouw van de gasgestookte elektriciteitscentrale Enecogen te Rotterdam, de opslag van gas en het grootschalige warmteproject in Delft heeft finale besluitvorming plaatsgevonden. Over de voorgenoemde voorstellen heeft waar nodig voorafgaand overleg plaatsgevonden met de auditcommissie en de aandeel-houderscommissie.

Door de raad zijn voorts voorstellen goedgekeurd met betrekking tot acquisities, partici-paties en/of investeringen op het gebied van grootschalige windenergie op zee. In het verslag van de Raad van Bestuur staan de projecten nader gepreciseerd.

Algemene bedrijfsvoering

De voorstellen op het gebied van korte- en langetermijnfinanciering werden goedgekeurd. Aan de hand van periodieke rapportages is de raad op de hoogte gehouden van belangrijke projecten en over de financiële positie van de onderneming. In iedere vergadering van de raad werd gerapporteerd in het kader van het veiligheidsbeleid en over ongevallen met verzuim en over de ontwikkeling van het klantverloop.

De uitgebrachte financiële kwartaalrapportages zijn besproken in zowel de auditcommis-sie, waarbij ook diverse aspecten van de bedrijfsvoering meer diepgaand werden behan-deld, als in de raad. In de in april gehouden Algemene Vergadering van Aandeelhouders werd de jaarrekening 2008 vastgesteld en werd het voorstel tot uitkering van dividend goedgekeurd.

Ook in 2009 is de voortgang van zowel de strategische als de operationele speerpunten van de onderneming besproken. Een aantal keren zijn naar aanleiding van deze onder-werpen presentaties gegeven in de vergaderingen van de raad. Ook laat de raad zich in iedere vergadering op de hoogte houden van de veiligheidsprestatie van het bedrijf en van eventuele voorgekomen incidenten.

De raad bespreekt in ieder geval eenmaal per jaar de strategie en de risico's, verbonden aan de onderneming. In de auditcommissie worden de uitkomsten van de beoordeling door het bestuur van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesyste-men, alsmede eventuele significante wijzigingen hierin, besproken. Ook werd via de audit-commissie periodiek gerapporteerd over de stand van zaken met betrekking tot cross bor-der leases, waarvoor ten gevolge van de kredietcrisis in een aantal gevallen aanvullende zekerheden jegens de Amerikaanse investeerders moesten worden gesteld.

Kennis werd genomen van de door de Centrale Ondernemingsraad uitgebrachte adviezen. Tevens werd periodiek kennis genomen van de stand van zaken van zowel de lopende pro-cedure tegen de Staat der Nederlanden over het groepsverbod in de Wet Onafhankelijk Netbeheer als over de importclaim.

Benoeming Douwe Kras als Lid Raad van Bestuur

De heer drs. ing. D.J. (Douwe) Kras werd per 1 juni 2009 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. De heer drs. H.J. (Jeppe) Machielsen werd voor de duur van vier jaren herbenoemd als lid van de Raad van Bestuur.

**Douwe Kras
per 1 juni 2009
benoemd tot
lid van de Raad
van Bestuur**

Samenstelling commissies

De raad kent vier commissies:

- a) een selectie- en benoemingscommissie: N.J. Westdijk (voorzitter), C.P.G. van Dongen en K.G. de Vries,
- b) een remuneratiecommissie: C.P.G. van Dongen (voorzitter), M. Sijmons en N.J. Westdijk,
- c) een auditcommissie: J. Lintjer (voorzitter), J.G. Drechsel en H.G. Dijkgraaf, en
- d) een strategie commissie: H.G. Dijkgraaf (voorzitter), C.P.G. van Dongen en N.J. Westdijk.

Herbenoemingen

De heren Van Dongen en Lintjer werden op voordracht van de raad in april herbenoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor de duur van vier jaren.

Vergaderingen van de raad

In 2009 werden door de raad acht reguliere vergaderingen gehouden, waarvan tweemaal gedeeltelijk buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur. De Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders, die door de meerderheid van de commissarissen werden bijgewoond, vonden plaats in april en in september. De overlegvergaderingen van de Centrale Ondernemingsraad zijn in de regel bij toerbeurt bijgewoond door een tweetal commissarissen. De auditcommissie kwam vijf maal bijeen en de remuneratiecommissie drie maal.

Aanwezigheidsoverzicht

	21-01	27-03	22-04	29-05	26-06	18-09	13-11	11-12
C.P.G. van Dongen	•	•	•	•	•	•	•	•
H.G. Dijkgraaf	•	•	•	•	•	•	•	•
J.G. Drechsel	•	•	–	•	•	•	•	•
J. Lintjer	•	•	•	•	•	•	•	•
M. Sijmons	•	•	•	•	•	•	•	–
K.G. de Vries	•	•	•	•	•	•	•	•
N.J. Westdijk	•	•	•	•	•	•	•	•

Corporate Governance

Eneco conformeert zich, op enkele regels na die specifiek zijn voor beursgenoteerde ondernemingen, aan de regels voor goed ondernemingsbestuur zoals die zijn vastgelegd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Er is ook een afwijking ten opzichte van private ondernemingen, aangezien de activiteiten van Eneco deels gereguleerd en deels niet-gereguleerd zijn.

Wat de gereguleerde activiteiten betreft, wordt voldaan aan wat daarover in de wet- en regelgeving is vastgelegd. Eneco voert een concernstrategie, waarbij de netbeheerder zijn wettelijke taken in volledig vrijheid kan uitvoeren. De eigen Raad van Commissarissen van de netbeheerder, die in meerderheid uit onafhankelijke derden bestaat, ziet daarop toe.

Omdat Eneco Holding N.V. wel een structuurvennootschap is, maar geen beursgenoteerde onderneming, is een aantal bepalingen vanzelfsprekend niet van toepassing. Daar waar geen specifiek besluit van toepassing is, worden de desbetreffende best practice bepalingen gehanteerd.

Eneco heeft een eigen webpage over corporate governance. (www.eneco.nl/corporate/corporategovernance). Naast deze webpage is er een webpage voor investor's relations.

Het remuneratierapport over 2009 wordt beschikbaar gesteld op de website van Eneco. Voorts wordt verwezen naar paragraaf 6 op bladzijde 111, waar de bezoldiging van bestuurders en commissarissen nader is beschreven.

Advies

Met inachtneming van de economische situatie is het jaar 2009 door Eneco afgesloten met een bevredigend resultaat. Dit stemt de raad tot tevredenheid. De raad is daarvoor dank verschuldigd aan het management en aan al het personeel voor het bereiken hiervan. De raad ziet de toekomst van de onderneming – met inachtneming van de huidige markt-omstandigheden – met vertrouwen tegemoet. Wij adviseren de aandeelhouders de Jaarrekening 2009 vast te stellen.

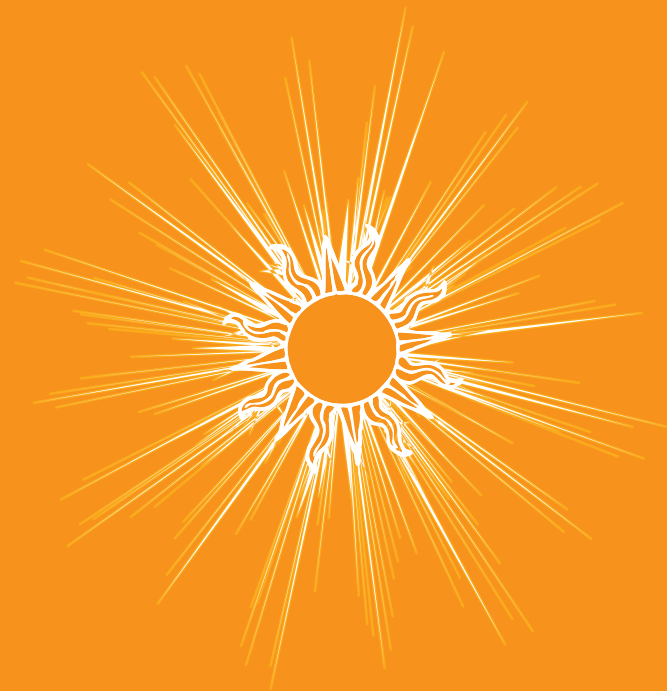
Namens de Raad van Commissarissen Eneco Holding N.V.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Westdijk', with a stylized flourish at the end.

Mr. N.J. (Klaas) Westdijk MBA

Rotterdam, 26 maart 2010

Energie 2030

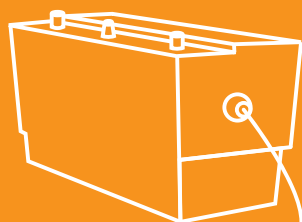

Hoe zien jullie de energievoorziening in de wereld van 2030 en wat betekent dat voor Nederland?

Deze vraag legde Eneco voor aan twintig studenten van de Hogeschool InHolland Rotterdam. Ze werkten in oktober en november 2009 onder begeleiding van strategieconsultant Adriaan Wagenaar aan toekomstscenario's in het kader van hun minor Ondernemen.

Wat zijn scenario's?

Scenario's zijn levendige beschrijvingen van mogelijke toekomsten. Vaak in de vorm van inspirerende verhalen, beelden, filmpjes of andere mediavormen die je meenemen in een specifiek toekomstbeeld. Scenario's weerspiegelen de verschillende aannames over hoe huidige trends zich zullen ontwikkelen en welke nieuwe uitdagingen en problemen we op ons pad zullen tegenkomen.

Voorstellingen van de toekomst

Sommige zaken liggen vast, zoals de bevolkingstoename in de komende tien jaar. Andere zijn veel moeilijker te voorspellen. Bijvoorbeeld ons inkomen over vijf jaar. Scenario's spelen met die feiten en onzekerheden. Je maakt keuzes en laat zien hoe de wereld eruit ziet vanuit die keuze.

Je kunt jezelf enorm voor de gek houden door te denken dat je zeker weet hoe de toekomst eruit zal zien. Toch stappen we allemaal vaak in die valkuil. Consumenten, managers van bedrijven en politici. Scenario's helpen ons te behoeden voor die valkuil. Ze prikkelen ons om buiten onze vertrouwde kaders te denken. Scenario's zijn dus geen voorspellingen maar voorstellingen van de toekomst. De boodschap van een scenario is niet: 'Zo zit het', maar: 'Stel je eens voor dat ...'

Deze Eneco-scenario's zijn voorstellingen van mogelijkheden die jongeren ons aanreiken. Ze beschrijven wat er mogelijk is wanneer we duurzame energievoorziening serieus nemen in de keuzes die we maken: de keuzes van politiek, van bedrijven en van burgers.

Waarom de visie van jongeren op energie in 2030?

Jonge mensen vormen de generatie van potentiële leiders in de wereld van 2030. Nu nog kijken zij onbevangen naar de uitdagingen van een energiebeleid in 2030. Ze worden niet gehinderd door feitelijke kennis over CO₂-uitstoot, investeringsrisico's bij windmolens, kernenergie of zonnepanelen. Zij zijn de nieuwe visionairen, de regelbrekers, de uitdagers van onze businessmodellen voor duurzame energie.

Wij waren benieuwd naar de mogelijkheden die zij zien en die wij wellicht wegrekenen of afwijzen omdat we met onze kennis van nu denken: dat lukt ons nooit! Misschien leren de jongeren ons: het kan wel!

De opdracht

De jongeren zijn aan de slag gegaan met de opdracht drie scenario's te ontwikkelen die elk hun eigen visie hebben op en waarheid over duurzaam, decentraal en samen en die een verschil maken voor mensen en organisaties, ons nu tot actie stimuleren en de moeite waard zijn om voor te leven.

In meerdere sessies werkten zij deze scenario's uit met elk een alternatieve strategie voor overheden, bedrijven en consumenten om in dit wereldbeeld leider te zijn. Hierbij zijn steeds andere perspectieven genomen. De strategie van de heerser, van de avonturier en van de wijze. Daardoor konden andere accenten worden gelegd en bepaalde aannames gedaan.

We hebben dit denkproces vastgelegd in woord en beeld en willen de uitkomsten graag met u delen.

De gave van de heerser is kracht. In de wereld van de heerser zijn macht en hiërarchie belangrijk. Macht is gebaseerd op hoe slim je bent en hoeveel je weet: je IQ. Het is belangrijk om de beste, de sterkste, de slimste, de mooiste of de grootste te

zijn. Sociale netwerken in de wereld van de heerser zijn gebaseerd op nut: heb ik wat aan jou? Heersers zijn ambitieus, stellen hoge eisen en hoge doelen, geloven heilig in de rol van technologie. Als we het kunnen, waarom zouden we het dan niet doen?

Eén WereldUnie voor sturing en distributie van wereldwijde energie

De wereld kent twee machtsvormen: die van kennis en die van bronnen.

In 2030 neemt een WereldUnie het leiderschap voor de energievoorziening op zich. Landen delen hun macht. Sommige landen hebben de macht omdat zij kennis hebben om energiebronnen om te zetten in energie, andere landen hebben de macht omdat zij beschikken over bronnen zoals zon en wind.

Het principe van de WereldUnie is gebaseerd op een stevig mandaat van de leden. Deze leden bestaan uit vertegenwoordigers van de Europese, Afrikaanse, Aziatische, Noord- en Zuid-Amerikaanse Unie. Energiedoelen worden door de Unie bepaald, waardoor grote vraagstukken wereldwijd kunnen worden aangepakt. De doelen worden uitgewerkt en uitgevoerd door de subunies, waardoor snel en efficiënt kan worden gewerkt.

Delen van kennis en bronnen

Er ontstaat een andere wereldorde gebaseerd op het principe dat de productielocaties van energie zich op de economisch beste plekken ter wereld bevinden. Ontwikkelingslanden kunnen hun economische positie verbeteren door samenwerking met rijke landen die hun kennis beschikbaar stellen. Afrika kan bijvoorbeeld sterk worden in zonne-energie terwijl Europa kennis levert. Europa huurt de grond voor zonnepanelen van Afrika om zonne-energie te produceren voor Europa. Ook Afrikaanse landen zelf profiteren, want de energieprijs kan laag blijven als ook Afrikaanse landen energie afnemen. Door dit soort nieuwe wereldomspannende samenwerking verandert de machtspositie van energiebedrijven. Zij zijn dienstbaar met hun kennis, netwerk en middelen aan de doelen van de WereldUnie.

Afrika kan sterk worden in zonne-energie terwijl Europa kennis levert.

De WereldUnie: van groot en rijk naar slank en slim

De WereldUnie is geen logge supervergadering van machtsblokken maar een efficiënt netwerk van specifieke taken, belangen en kennis. Heersers zijn in dit scenario niet bezig met het klassieke patroon van groot, groter en grootst. In plaats daarvan richten zij zich op slimmer en specialistischer omgaan met hulpbronnen, ideeën, kennis en energie. Bedrijven worden daardoor als het ware 'slanker' om succesvol te kunnen zijn. Je hoeft niet alles zelf te kunnen of te doen, als je maar in het juiste netwerk zit.

Energiebronnen in 2030

Het accent ligt op duurzame energie: hydro, wind en zon. Fossiele brandstoffen gebruiken we slechts als back-up voor noodgevallen. Bijvoorbeeld om te zorgen dat ziekenhuizen kunnen blijven doorwerken. Niet-duurzame energie is in 2030 illegaal volgens de WereldUnie.

Hydro

Water is een rijke bron van energie. Overal waar stromend water is, kan energie worden gewonnen. Door getijden, door stroming. Het is een bron die voor veel landen beschikbaar is, alleen heeft niet elk land de kennis om er iets mee te doen.

Zon

Overal waar de zon schijnt kan zonne-energie worden gewonnen. Echter, we moeten voorkomen dat overal zonnepanelen komen en dat de wereld verandert in een glazen bol van zonnepanelen. Dus ook daar maakt de WereldUnie goede afspraken over. Zorg voor een eerlijke verdeling en wissel kennis en bronnen uit.

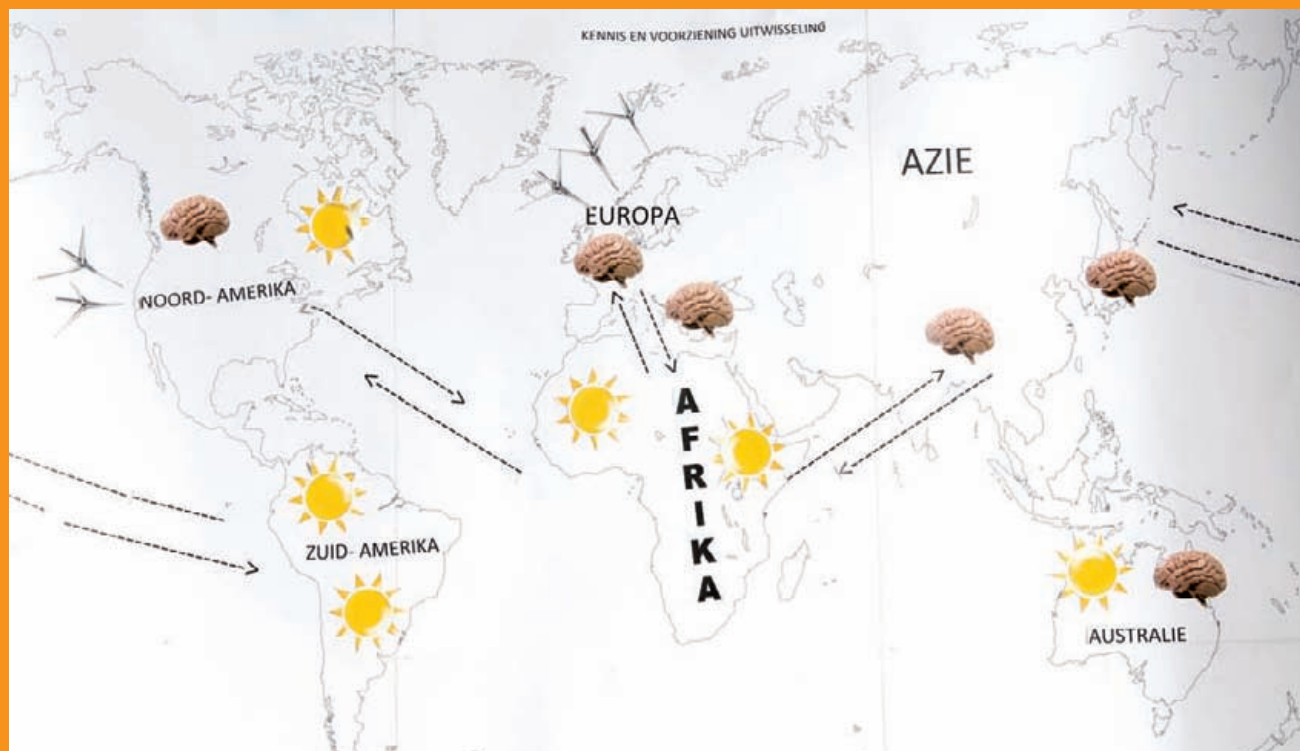
Wind

Nederland heeft kennis, windenergie en genoeg water, dus een machtige positie in het geheel van nieuwe energiebronnen. In dit scenario wordt aangenomen dat Nederland flink heeft geïnvesteerd in windenergieprojecten, zoals het Prinses Amalia windpark. Om meer rendement te halen uit de windturbines zetten we er meer wieken aan. Zes of negen in plaats van drie. Daardoor betalen we uiteindelijk minder voor onze energie.

*Niet het klassieke
patroon van groot,
groter en grootst,
maar slim, slimmer en
specialistischer.*

In 2030 heerst er een andere wereldorde gebaseerd op het principe dat de productieplekken van energie zich op de economisch beste plekken ter wereld bevinden.

Niet groter en meer,
maar slimmer en slanker

Verdeling van macht
door beheersing van
kennis en hulpbronnen

Eén WereldUnie

De wijze

De gave van de wijze is wijsheid. In de wereld van de wijze zijn respect en sociaal contact heel belangrijk. Respect voor het verleden, respect voor elkaar, respect voor ieders eigenheid. Kennis is hier niet zozeer gebaseerd op hoeveel je weet, maar op hoe goed je je kunt verplaatsen in de wereld om

je heen. Het draait om empathie en inlevingsvermogen: je EQ. Sociale verbanden zijn gebaseerd op verbondenheid: delen wij dezelfde waarden en principes? Wijzen kijken naar de lange termijn en laten zich niet verleiden tot kortetermijnpulsen. Niet elke vernieuwing is een verbetering.

Verbruik niet meer dan je produceert

De consument staat centraal in het wereldbeeld van de wijze. Elk huishouden produceert en consumeert zijn eigen energie vanuit de gedachte zo veel mogelijk energie te besparen. Als je maar 80% van de productiecapaciteit van je eigen windmolens benut, verbruik je ook maar 80%. Heb je meer nodig dan je produceert? Dan kun je in noodgevallen energie krijgen van centrale energiepunten in een woonwijk of bijkopen bij een energieproducent. Maar: daar betaal je dan ook extra veel voor. We stimuleren ander gebruik van energie door de consument zelf verantwoordelijk te maken. Zo ontstaat vanzelf een duurzaam energiebeleid.

Als we anders omgaan met bestaande energiebronnen hoeven we helemaal geen kernenergie te gebruiken.

Produceer voor jezelf en produceer voor je naaste

Duurzame energie is voor iedereen. Stel je produceert 80 en je verbruikt 70. De 10 die je over hebt, stuur je door naar je burens. En als je buurman met vakantie gaat dan gebruikt hij jouw energieproductie. Andersom gebruikt hij jouw energieproductie als jij er niet bent.

Energie is gezond

In elk huis staat ook een fitnessruimte waar je aan je eigen energie kunt werken. Al fietsend op de hometrainer wek je je eigen energie op en dit wordt door de ziektekostenverzekeraars beloond met een korting.

We gaan elektrisch rijden

We rijden ook in een elektrische auto. Bij elk tankstation kun je accu's vervangen en je oude accu weer inleveren waar je dan weer statiegeld voor betaalt, zoals met kratjes bier. Tankstations zouden kunnen samenwerken met Eneco. Het energiebedrijf heeft bij de tankstations eigen energiepunten. Bij tankstations staan zonnepanelen waarmee de accu's worden opgeladen. De afstand die je kunt overbruggen met een opgeladen accu neemt uiteraard wel toe.

Respect voor de omgeving

In de wereld van de wijze heerst respect voor de omgeving. Dat is bepalend voor waar je bijvoorbeeld windmolens plaatst. We letten erop dat we kleine windmolens gebruiken die niet de horizon vervuilen. We vertrouwen op de ontwikkeling van de technologie. Kijk naar de microchip. Die is nu veel kleiner dan we ons twintig jaar geleden konden voorstellen. Misschien zien we dezelfde ontwikkeling bij de technologie van windmolens. Die zijn nu een meter of dertig hoog, misschien straks maar een meter of vijf.

Energiebronnen in 2030

Goede mix van duurzame bronnen

Elk huishouden zorgt voor zijn eigen energie. Besparing ontstaat door een combinatie van verschillende energiebronnen te gebruiken: wind, zon, hydro en biomassa. Het verbruik en de prijs van energie kunnen laag blijven door de juiste balans te vinden in deze energiemix.

Energie van Eneco alleen voor de publieke zaak

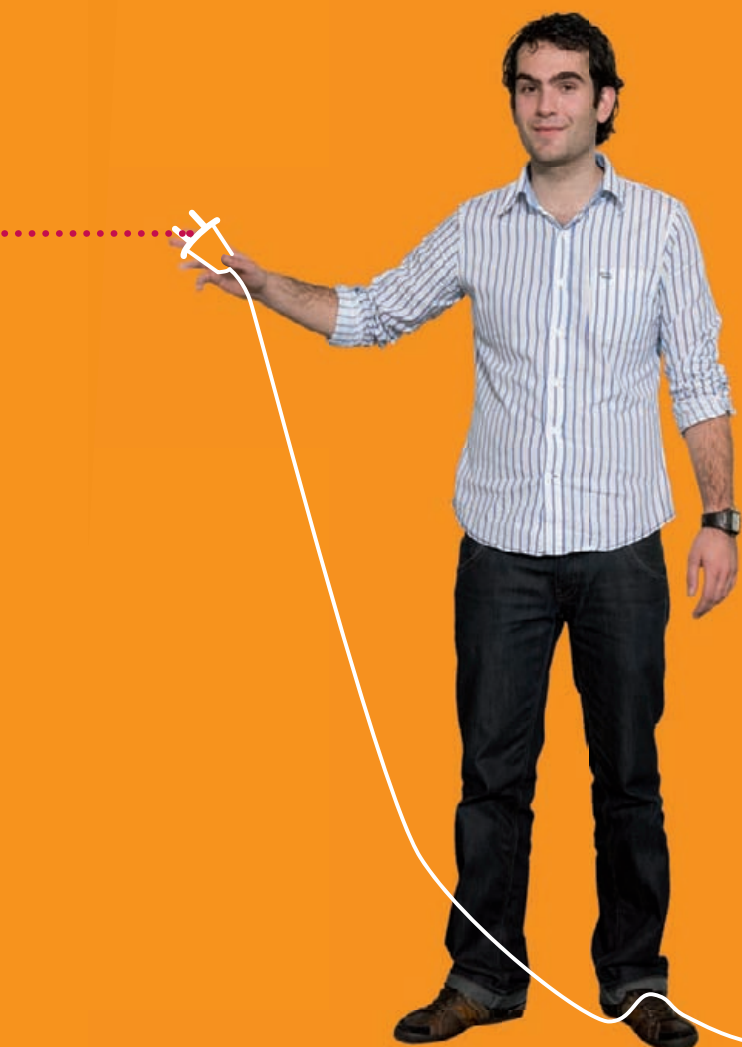
Eneco zorgt voor samenwerking, installatie, bouw, advies. Eneco produceert en levert alleen energie voor algemene publieke zaken. Aardwarmte bijvoorbeeld voor stadsverwarming, verwarming van stadions en grote openbare gebouwen. En elektriciteit voor het laten rijden van treinen.

Geen kernenergie

De winning van energie mag het milieu niet schaden. Kernenergie past eigenlijk niet in de toekomst van de wijze: het is slecht voor ons en het is niet nodig. Niet elke vernieuwing is een verbetering. Als we anders omgaan met bestaande energiebronnen hoeven we helemaal geen kernenergie te gebruiken.

Fossiele brandstoffen alleen in nood

Fossiele brandstoffen zijn noodvoorzieningen en dienen als back-up voor het duurzame energiesysteem.

*De consument staat
centraal: daardoor
wordt hij mede-
verantwoordelijk voor
het energiebeleid.*

Elk huishouden produceert en consumeert zijn eigen energie vanuit de gedachte zo veel mogelijk energie te besparen.

Verbruik niet meer dan je produceert

Eneco zorgt voor samenwerking, installatie, bouw, advies

Bij tankstations staan zonnepanelen waarmee de accu's worden opgeladen

De avonturier

De gave van de avonturier is vrijheid. In de wereld van de avonturier zijn het hier en nu belangrijk. Avonturiers zijn niet zo bezig met het verleden en ook niet met de toekomst. Ze zijn gericht op flexibele verbanden waar je tijdelijk intensief met anderen samen-

werkt en samenleeft. Sociale verbanden zijn gebaseerd op persoonlijke waarden: klikt het tussen ons? Avonturiers houden van grote uitdagingen en gebruiken daarvoor methoden en technieken die nog nooit eerder hiervoor gebruikt zijn.

Met zo weinig mogelijk energie zo veel mogelijk doen

In de visie van de avonturier hoeven wij onszelf niet te beperken, maar door een ander gedrag en zuiniger apparaten zullen we in 2030 merken dat we met minder meer kunnen doen. Zuiniger zijn betekent dus geen beperking van onze levensstijl of een stapje terug, maar de dingen anders doen. We doen meer een beroep op onze vindingrijkheid.

Door een ander gedrag en zuiniger apparaten zullen we in 2030 merken dat we met minder meer kunnen doen.

Wonen en werken op het water

Het kan zijn dat Nederland in 2030 voor een deel onder water staat. Dus bouwen we huizen op het water. Woongebouwen krijgen meer functies: we combineren wonen, werken en leven in landbouwgebouwen. Dit is het antwoord op de demografische en agrarische druk die we de komende twintig jaar zullen zien. Zo heeft elk woongebouw een moestuin op het dak waar je je eigen groenten verbouwt. Veel mensen werken ook vanuit huis dankzij de nieuwste technologie. Daardoor ontstaat een andere vorm van vervoer. We verplaatsen ons via bootjes en kabelrails. We gebruiken natuurlijk geen fossiele brandstoffen meer.

Als het hoge gebouwen zijn, kunnen aan de zijkanten zonnepanelen geplaatst worden voor de opwekking van energie. Daarnaast maakt elk gebouw gebruik van hydro-energie dankzij het water rondom. Energie wordt ook opgewekt met velden van zonnepanelen die zich over het water uitstrekken.

Energiebronnen in 2030

In 2030 zijn drie energiebronnen van belang: hydro, zon en wind. Maar centraal staat het principe van besparing. Het gaat er namelijk niet om dat we zomaar nieuwe energiebronnen gebruiken. We zullen ons moeten realiseren dat we anders moeten omgaan met energie dan we ooit hebben gedaan. Want anders zullen we ook de nieuwe energiebronnen niet goed gebruiken. De bestaande fossiele brandstoffen dienen als reserve-energie. Voor de noodopvang in bijvoorbeeld ziekenhuizen en op stations.

Wind

Nu zien we windmolens als horizonvervuiling. In 2030 integreren we ze meer in ons leven en in onze levensstijl. Windmolens worden dan gesponsord door merken, bijvoorbeeld door Nike, McDonalds of Coca-Cola. Zo laten deze merken zien dat zij ook midden in de samenleving staan. Windmolens zijn dan nieuwe communicatiemiddelen, een soort billboards met ruimte voor nieuwe boodschappen. Hierdoor wordt windenergie goedkoper, want dankzij reclame-inkomsten kan de prijs van energie laag blijven. Ook kunstenaars en ontwerpers worden betrokken bij windmolens. Zo worden windmolens niet alleen maar functionele, maar vooral ook leuke, bijzondere en inspirerende energiebronnen. En daarmee is de cirkel rond. Want energie geeft energie.

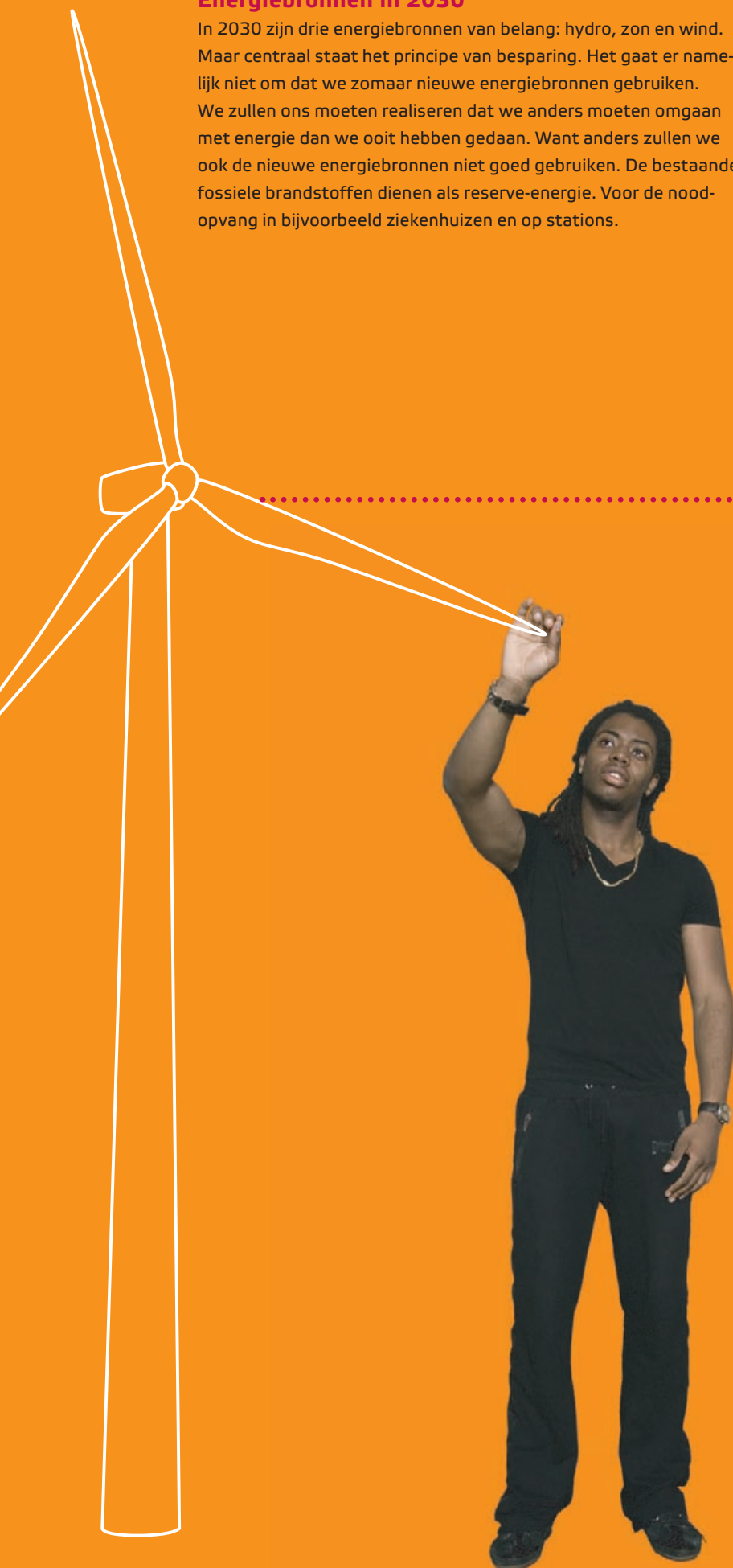
Zon

In ontwikkelingslanden waar veel zon is, bouwen we zonnevelden. Bijvoorbeeld in woestijnen en in andere gebieden die droog zijn en niet geschikt voor landbouw. Het is eigenlijk een alternatieve vorm van ontwikkelingshulp. Westerse landen brengen hun kennis in om via zonnepanelen energie op te wekken en te distribueren. De lokale bevolking beheert de velden, is eigenaar van de grond en verwerft op die manier inkomsten. Het uitgangspunt is: geef mensen een hengel in plaats van vissen.

Hydro

We gaan samenwerken met landen waar waterkracht van nature sterk is, zoals in alpenlanden. Ook Nederland heeft veel verstand van water en kan zijn kennis inbrengen. Zeeland kan wel eens een heel belangrijk gebied worden voor nieuwe energie: voor water, wind en misschien ook zon.

Zeeland kan wel eens een heel belangrijk gebied worden voor nieuwe energie: voor water, wind en misschien ook zon.

Woongebouwen krijgen meer functies: we combineren wonen, werken en leven in landbouwgebouwen. Dit is het antwoord op de demografische en agrarische druk die we de komende twintig jaar zullen zien.

Drijfveren zijn vrijheid en onafhankelijkheid

Met zo weinig mogelijk energie zo veel mogelijk doen

In 2030 integreren we windmolens meer in ons leven en in onze levensstijl

Boodschap uit de drie scenario's

De studenten van Hogeschool InHolland Rotterdam lieten in deze drie scenario's nieuwe perspectieven zien voor een duurzame energievoorziening in 2030. Om op deze mogelijke toekomst voorbereid zijn, kunnen we het beste uit de drie wereld-beelden samenbrengen. Strategieconsultant Adriaan Wagenaar, die de scenario-sessies begeleidde, komt tot de volgende conclusie en adviezen.

Bespaar

Als iets duidelijk wordt uit de scenario's, is dat er in 2030 een einde is gekomen aan de ongebreidelde groei van energie-verbruik. Apparaten, vervoermiddelen, productiemethoden, bij alles staat de vraag centraal hoe we zo veel mogelijk kunnen besparen. Niet omdat de nieuwe energiebronnen niet voldoende energie zouden geven. Of omdat we bang zijn dat de voorraden opraken (wind, zon en water). Maar omdat we ons zelf niet langer moeten overvragen op het gebied van energie. We vragen en krijgen meer dan we kunnen opmaken.

Wees creatief

Besparen leidt behalve tot versobering van energiegebruik zeker tot een ander gebruik. We worden creatiever en vindingrijker in het bedenken van oplossingen om met minder energie meer te doen. We kunnen veel meer energiebronnen gebruiken dan we denken. Door op nieuwe manieren te kijken naar ons dagelijks leven komen we met nieuwe oplossingen. Energie via de hometrainer thuis, de schommel of wip in de tuin. Windmolens kunnen leuker worden als we ze niet alleen maar zien als energie-opwekkers, maar ook als reclamemiddelen. Merken die windmolens sponsoren, brengen niet alleen de energieprijzen fors naar beneden, maar brengen zichzelf ook in een nieuwe relatie met hun consument. Bovendien moeten we nooit onderschatten wat er mogelijk is. Misschien kunnen we in 2030 windmolens maken die maar enkele meters hoog zijn of negen weken hebben om wind op te vangen!

Verander je levensstijl

Bewust leven is bewust met energie omgaan. Ook al zijn de nieuwe energiebronnen oneindig, toch moeten we anders met energie omgaan dan we ooit hebben gedaan. We hebben die denkfout gemaakt met energie uit fossiele brandstoffen. We bedachten apparaten en machines en op basis van die energiebehoefte ontwikkelden de vraag naar en het aanbod van (fossiele) energie zich. Nu draaien we het om. We bedenken apparaten die zo min mogelijk energie nodig hebben. Op basis daarvan ontstaat een nieuwe vraag. Produceer nooit meer dan je verbruikt. Zoals we ook niet veel hoeven te eten, alleen maar omdat er veel voedsel is. Zo hoeven we ook geen apparaten in ons huis die onnodig veel energie verbruiken. Energie besparen is dus gezond! Ziektekostenverzekeraars belonen dat ook: als je vaker op je hometrainer zit – en energie opwekt – krijg je korting op je verzekering.

Werk samen

Niemand kan het alleen. Consumenten hebben elkaar nodig om samen energie te produceren, verspreiden en gebruiken in bijvoorbeeld flats, huizen, wijken, buurten, dorpen. Er ontstaan nieuwe businessmodellen tussen consumenten, bedrijven en overheden. Ook landen gaan anders met elkaar samenwerken. Energie overstijgt tenslotte landsgrenzen. Sommige landen hebben kennis van energiewinning, andere landen hebben de bronnen. Sommige landen hebben beide. Dit leidt tot ingrijpende keuzes. Niet iedereen hoeft alles te produceren en te kunnen. Er ontstaan prestatiegebieden, de beste plekken ter wereld om duurzame energie op te wekken. Dit worden de Silicon Valleys op het gebied van energie.

We stoppen met ontwikkelingshulp onder het motto 'geen vissen maar hengels' omdat we veel meer geloven in samenwerken met arme landen om welvaart tot stand te brengen. Om tot een duurzame energievoorziening te komen is investeren in samenwerking volgens de jongeren de beste optie. Het laten groeien van samenwerking levert meer op dan wanneer iedereen blijft investeren in zijn eigen belang.

Jaarrekening 2009

Geconsolideerde jaarrekening			Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht	137
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	92			
Geconsolideerde balans	93		Toelichting per segment	139
Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	94			
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	95		Overzicht van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	143
Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen	96			
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening			Vennootschappelijke jaarrekening	
1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving	97		Vennootschappelijke winst- en verliesrekening	146
2 Waarderingsgrondslagen	99		Vennootschappelijke balans	147
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening			Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening	
3 Opbrengst energielevering en transport	110		1 Waarderingsgrondslagen	148
4 Overige opbrengsten	110		2 Financiële vaste activa	148
5 Personeelsbeloningen	110		3 Eigen vermogen	149
6 Bezoldiging bestuurders en commissarissen	111		4 Rentendragende schulden	149
7 Resultaat geassocieerde deelnemingen	112		5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	149
8 Financiële baten	112		6 Accountantskosten	150
9 Financiële lasten	113			
10 Belastingen	113			
11 Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	114			
12 Overheidssubsidies	114			
Toelichting op de geconsolideerde balans				
13 Materiële vaste activa	115			
14 Immateriële vaste activa	117			
15 Bedrijfscombinaties	118			
16 Geassocieerde deelnemingen	118			
17 Uitgestelde belastingen	119			
18 Afgeleide financiële instrumenten	120			
19 Overige financiële vaste activa	122			
20 Activa aangehouden voor verkoop	123			
21 Handelsdebiteuren	123			
22 Overige vorderingen	124			
23 Liquide middelen	124			
24 Eigen vermogen	125			
25 Personeelsvoorzieningen	126			
26 Overige voorzieningen	127			
27 Rentendragende schulden	127			
28 Handelscrediteuren en overige schulden	129			
29 Operationele leases	129			
30 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	130			
31 Transacties met verbonden partijen	132			
32 Beheersing van financiële risico's	132			
33 Gebeurtenissen na balansdatum	136			

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

x € 1 mln.	Toelichting	2009	2008
Opbrengst energielevering en transport	3	4.883	4.635
Inkoop energie en transport		3.617	3.373
Brutomarge		1.266	1.262
Overige opbrengsten	4	362	308
Brutomarge en overige opbrengsten		1.628	1.570
Personeelsbeloningen*	5	370	293
Uitbesteed werk en andere externe kosten*		543	478
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële vaste activa	13	265	255
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties immateriële vaste activa	14	31	36
Overige bedrijfskosten*		151	104
Bedrijfskosten		1.360	1.166
Bedrijfsresultaat		268	404
Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen	7	31	3
Financiële baten	8	15	19
Financiële lasten	9	- 91	- 80
Resultaat voor belastingen		223	346
Belastingen	10	- 40	- 75
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		183	271
Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	11	- 6	-
Resultaat na belastingen		177	271
<i>Waarvan:</i>			
Resultaat toe te rekenen aan minderheidsaandeelhouders		-	- 1
Resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.		177	272

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Geconsolideerde balans

x € 1 mln.		Toelichting	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Vaste activa				
Materiële vaste activa	13		5.077	4.829
Immateriële vaste activa	14		404	356
Financiële vaste activa				
• Geassocieerde deelnemingen	16		75	40
• Uitgestelde belastingvorderingen	17		51	61
• Afgeleide financiële instrumenten	18		131	152
• Overige financiële vaste activa	19		118	100
Totaal vaste activa			5.856	5.538
Viottende activa				
Activa aangehouden voor verkoop	20		18	–
Voorraden			56	41
Handelsdebiteuren	21		737	922
Actuele belastingvorderingen			–	18
Overige vorderingen	22		239	311
Afgeleide financiële instrumenten	18		179	154
Liquide middelen	23		606	402
Totaal viottende activa			1.835	1.848
Totaal activa			7.691	7.386
Eigen vermogen				
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders				
Eneco Holding N.V.	24		3.889	3.799
Minderheidsbelangen	24		11	10
Totaal eigen vermogen			3.900	3.809
Langlopende verplichtingen				
Personeelsvoorzieningen	25		27	28
Overige voorzieningen	26		39	35
Uitgestelde belastingverplichtingen	17		144	73
Afgeleide financiële instrumenten	18		205	170
Rentedragende schulden	27		1.802	1.157
Overige schulden	28		41	47
Totaal langlopende verplichtingen			2.258	1.510
Kortlopende verplichtingen				
Personeelsvoorzieningen	25		4	3
Overige voorzieningen	26		21	7
Afgeleide financiële instrumenten	18		163	246
Rentedragende schulden	27		285	706
Actuele belastingverplichtingen			13	–
Handelscrediteuren en overige schulden	28		1.047	1.105
Totaal kortlopende verplichtingen			1.533	2.067
Totaal passiva			7.691	7.386

Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

x € 1 mln.

	2009	2008
Resultaat na belastingen	177	271
Herwaardering netwerken gereguleerd naar reële waarde	–	837
Reserve translatieverschillen	1	– 3
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	65	– 180
Uitgestelde belastingverplichtingen kasstroomafdekkingen	– 17	45
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	49	699
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	226	970
<i>Waarvan:</i>		
Resultaat toe te rekenen aan minderheidsaandeelhouders	–	– 1
Resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.	226	971

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

x € 1 mln.	2009	2008
Resultaat na belastingen	177	271
Aanpassingen voor:		
• Rentebaten en -lasten in het resultaat	75	47
• Belastingen ten laste van het resultaat	40	75
• Resultaat geassocieerde deelnemingen	- 31	- 4
• Activa aangehouden voor verkoop	6	-
• Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	296	304
• Mutatie werkkapitaal	204	- 52
• Mutatie voorzieningen, belastinglatenties, afgeleide financiële instrumenten en overige	69	- 39
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	836	602
Ontvangen dividend van geassocieerde deelnemingen	3	-
Betaalde rente*	- 89	- 61
Ontvangen rente*	14	18
Betaalde vennootschapsbelasting	- 35	- 27
Kasstroom uit operationele activiteiten	729	532
Verstrekke leningen en financiële leases	-	- 52
Aflossing verstrekte leningen en financiële leases	-	5
Acquisitie dochterondernemingen*	- 28	- 159
Acquisitie geassocieerde deelnemingen	- 8	- 9
Investeringen materiële vaste activa	- 523	- 328
Desinvesteringen materiële vaste activa	4	11
Investeringen immateriële vaste activa	- 33	- 9
Overige mutaties financiële vaste activa	-	2
Kasstroom uit investeringsactiviteiten*	- 588	- 539
Dividendbetalingen	- 136	- 212
Minderheidsbelangen	1	1
Aflossing kortlopende rentedragende schulden	- 710	-
Nieuw verkregen langlopende rentedragende schulden	902	-
Nieuw verkregen kortlopende rentedragende schulden	-	306
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	57	95
Mutatie liquide middelen*	198	88
Saldo liquide middelen per 1 januari	402	296
Saldo liquide middelen acquisitie dochterondernemingen*	6	18
Saldo liquide middelen per 31 december	606	402

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen

Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.

x € 1 mln.	Gestort en opgevraagd kapitaal	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Reserve translatie-verschillen	Reserve kasstroom-afdekkingen	Ingehouden resultaten	Onverdeeld resultaat boekjaar	Totaal	Minderheids-belangen	Totaal eigen vermogen
Per 1 januari 2008	497	381	7	-	35	1.694	426	3.040	-	3.040
Herwaardering in fasen verkregen belangen	-	-	- 7	-	-	7	-	-	-	-
Herwaardering netwerken gereguleerd naar reële waarde	-	-	837	-	-	-	-	837	-	837
Herclassificatie netto-afschrijving netwerken gereguleerd	-	-	- 39	-	-	39	-	-	-	-
Reserve translatieverschillen	-	-	-	- 3	-	-	-	- 3	-	- 3
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	- 180	-	-	- 180	-	- 180
Uitgestelde belasting-verplichtingen kasstroom-afdekkingen	-	-	-	-	45	-	-	45	-	45
Totale baten en lasten in het boekjaar, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen	-	-	791	- 3	- 135	46	-	699	-	699
Resultaat na belastingen 2008	-	-	-	-	-	-	272	272	- 1	271
Totale baten en lasten voor het boekjaar	-	-	791	- 3	- 135	46	272	971	- 1	970
Winstbestemming 2007	-	-	-	-	-	214	- 214	-	-	-
Dividend met betrekking tot 2007	-	-	-	-	-	-	- 212	- 212	-	- 212
Kapitaalverstrekkingen door minderheidsaandeelhouders	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11
Per 31 december 2008	497	381	798	- 3	- 100	1.954	272	3.799	10	3.809
Herclassificatie netto-afschrijving netwerken gereguleerd	-	-	- 36	-	-	36	-	-	-	-
Reserve translatieverschillen	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	65	-	-	65	-	65
Uitgestelde belasting-verplichtingen kasstroom-afdekkingen	-	-	-	-	- 17	-	-	- 17	-	- 17
Totale baten en lasten in het boekjaar, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen	-	-	- 36	1	48	36	-	49	-	49
Resultaat na belastingen 2009	-	-	-	-	-	-	177	177	-	177
Totale baten en lasten voor het boekjaar	-	-	- 36	1	48	36	177	226	-	226
Winstbestemming 2008	-	-	-	-	-	136	- 136	-	-	-
Dividend met betrekking tot 2008	-	-	-	-	-	-	- 136	- 136	-	- 136
Kapitaalverstrekkingen door minderheidsaandeelhouders	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Per 31 december 2009	497	381	762	- 2	- 52	2.126	177	3.889	11	3.900

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving

1.1 Algemene informatie

Eneco Holding N.V. ('de vennootschap') is een structuurvennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Rotterdam en houdstermaatschappij van dochterondernemingen en joint ventures (als groep aangeduid als 'Eneco'). Eneco is werkzaam op het gebied van energievoorziening, waaronder het produceren, het in- en verkopen, transporteren, distribueren en leveren van onder meer energie, warmte en koude en voorts het aanleggen, beheren en exploiteren van netwerken, het bevorderen van doelmatig en zuinig energiegebruik en het verzorgen van voorlichting daarover en het onderzoeken en ontwikkelen van nieuwe energieproducten en energiediensten.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld door de Raad van Bestuur van de vennootschap en vrijgegeven voor publicatie op 29 maart 2010. De jaarrekening 2009 is ondertekend door de Raad van Commissarissen in hun vergadering van 26 maart 2010 en zal op 21 april 2010 ter vaststelling worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen opgenomen in de jaarrekening in miljoenen euro.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de per 31 december 2009 geldende International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Commissie. Waar noodzakelijk zijn waarderingsgrondslagen van joint ventures en geassocieerde deelnemingen in overeenstemming gebracht met die van Eneco Holding N.V. De geconsolideerde jaarrekening is met toepassing van het continuïteitsbeginsel en het toerekeningsbeginsel opgesteld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening wordt op grond van artikel 402, Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

1.2 Nieuwe of gewijzigde IFRS standaarden 2009

De waarderingsgrondslagen in dit jaarverslag zijn consistent met de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2008.

Onderstaande nieuwe en door de Europese Commissie goedgekeurde of gewijzigde voor Eneco relevante IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties zijn met ingang van boekjaar 2009 van toepassing:

- IAS 1 'Presentatie van de jaarrekening' (herziene versie 2007) wordt toegepast vanaf 1 januari 2009. Deze herziening leidt tot aanpassingen van de presentatie in het verslag en vereist de opname van het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten opgenomen na de geconsolideerde balans. De herziene versie van deze standaard heeft geen invloed op het vermogen en resultaat.
- IFRS 7 'Financiële instrumenten: Informatieverschaffing' (de aangepaste versie van deze standaard) is toegepast in deze jaarrekening. De aanpassingen in de standaard komen alleen tot uitdrukking in de toelichting.
- IFRS 8 'Operationele segmenten' is toegepast vanaf 1 januari 2009. Deze standaard vervangt IAS 14 'Gesegmenteerde informatie' en geeft nadere voorschriften voor de presentatie van gesegmenteerde informatie. De waardering en het resultaat per segment wijzigen niet onder IFRS 8 'Operationele segmenten'.
- IFRIC 9 'Herbeoordeling van in contracten besloten derivaten' (gewijzigde versie 2009) en de aanpassingen van in contracten besloten derivaten in IAS 39 'Financiële instrumenten: Opname en waardering' zijn toegepast in deze jaarrekening. Deze aanpassingen hebben geen effect op het resultaat en het vermogen.

- IAS 27 'Geconsolideerde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening' (gewijzigde versie 2008), IAS 32 'Financiële instrumenten: Presentatie' (gewijzigde versie 2008), IAS 38 'Immateriële activa' (gewijzigde versie 2008), IAS 39 'Financiële instrumenten: Opname en waardering' (met 2009 aanpassingen), IFRS 3 'Bedrijfscombinaties' (gewijzigde versie 2008), IFRIC 16 'Interpretatie over de verwerking van het afdekken van valutakoersrisico's van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten', IFRIC 17 'Uitkeringen van activa in natura aan eigenaars', IFRIC 18 'De verwerking van activa, ontvangen van cliënten' worden vanaf 1 januari 2010 of later toegepast. De invloed van deze wijzigingen in de standaarden en interpretaties wordt nader onderzocht.

Wijzigingen en interpretaties die op 26 maart 2010 nog niet door de Europese Commissie waren goedgekeurd zijn niet nader toegelicht.

1.3 Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat Eneco Holding N.V., haar dochterondernemingen en het proportionele deel van haar joint ventures.

Dochterondernemingen

Een dochteronderneming is een onderneming waarover de vennootschap beslissende zeggenschap heeft. Dit houdt in dat de vennootschap direct dan wel indirect de financiële en operationele bedrijfsvoering van die onderneming beheerst met als doel economische voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van die onderneming. Over het algemeen heeft de vennootschap meer dan de helft van de aandelen van haar dochterondernemingen.

De jaarrekening van een dochteronderneming wordt volgens de integrale consolidatiemethode in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen vanaf de datum dat beslissende zeggenschap is verworven tot het moment dat die beslissende zeggenschap niet meer bestaat. Bij de bepaling of sprake is van beslissende zeggenschap worden ook potentiële stemrechten meegenomen die onmiddellijk kunnen worden uitgeoefend. Volgens de integrale consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van dochterondernemingen voor 100% opgenomen. Balansposities, intercompany-transacties en resultaten op dergelijke transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd.

Minderheidsbelangen (aandeel derden) bestaan uit het kapitaalbelang toebehorend aan de minderheidsaandeelhouders van de reële waarde van de activa en passiva die identificeerbaar waren bij de overname van een dochteronderneming en het minderheidsbelang in de veranderingen van het eigen vermogen die daarna hebben plaatsgevonden. Minderheidsbelangen van derden in het eigen vermogen en het resultaat van dochterondernemingen worden afzonderlijk gepresenteerd.

Joint ventures

Een joint venture is een onderneming waarvoor contractueel met een of meerdere partijen is overeengekomen, dat zij gezamenlijke beslissende zeggenschap hebben over die onderneming. De jaarrekening van een joint venture wordt op basis van proportionele consolidatie in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de waarderingsgrondslagen van Eneco Holding N.V. vanaf de datum dat gezamenlijke zeggenschap is verkregen tot het moment dat die gezamenlijke zeggenschap niet meer bestaat. Volgens de proportionele consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van joint ventures opgenomen naar evenredigheid van het kapitaalbelang in die joint venture.

Geassocieerde deelnemingen

Een geassocieerde deelneming is een onderneming waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het financiële en operationele beleid, maar geen beslissende zeggenschap aanwezig is. Over het algemeen betreft dit een aandeel van 20% tot 50% van de stemrechten in de geassocieerde deelneming.

Het aandeel in geassocieerde deelnemingen wordt in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Hierbij vindt eerste opname plaats tegen historische kostprijs waarbij de boekwaarde wordt aangepast met het aandeel in het resultaat. Ontvangen dividenden worden op de boekwaarde in mindering gebracht. Geassocieerde deelnemingen worden opgenomen vanaf het moment dat invloed van betekenis is verworven tot

het moment dat die invloed niet meer bestaat. Resultaten van transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar rato van het kapitaalbelang in de geassocieerde deelneming. Eventuele bijzondere waardeverminderingen van geassocieerde deelnemingen worden niet geëlimineerd.

Verliezen op geassocieerde deelnemingen worden verwerkt tot het bedrag van de netto-investering in de deelneming, waarin naast de boekwaarde ook eventueel verstrekte leningen aan de deelneming zijn begrepen. Voor het aandeel in verdere verliezen wordt alleen een voorziening opgenomen indien Eneco zich daarvoor aansprakelijk heeft gesteld.

Overige kapitaalbelangen

Overige kapitaalbelangen zijn investeringen in ondernemingen waarin Eneco een belang heeft en geen beslissende zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen. Deze belangen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Indien de reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, wordt het kapitaalbelang gewaardeerd tegen historische kostprijs. Dividenden worden verantwoord in het resultaat op het moment dat deze opeisbaar zijn.

2 Waarderingsgrondslagen

2.1 Algemeen

Hierna worden de belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling samengevat die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2009.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn schattingen, aannames en veronderstellingen gehanteerd die van invloed zijn op verantwoorde bedragen en op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. Dit betreft in het bijzonder de opbrengst van verkopen aan kleinverbruikers, de gebruiksduren van materiële vaste activa, de bepaling van de reële waarde van de relevante activa en verplichtingen, bijzondere waardeverminderingen van activa en de omvang van voorzieningen. De schattingen, aannames en veronderstellingen die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis, ervaring uit het verleden en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De werkelijke resultaten kunnen echter afwijken van de gemaakte schattingen. Schattingen, aannames en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin de schattingen worden herzien indien de wijzigingen alleen op deze periode betrekking hebben. Indien de schattingswijziging tevens betrekking heeft op toekomstige perioden vindt wijziging prospectief plaats in de hiertoe relevante perioden. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen, aannames en veronderstellingen zijn hierna opgenomen bij de toelichtingen van de resultaat- en balansposten.

Voor vergelijkingsdoeleinden zijn een aantal vergelijkende cijfers 2008 aangepast. Het verstrekte inzicht verandert hierdoor niet wezenlijk.

Bijzondere waardevermindering van activa

Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Deze contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet vóór belastingen waarin de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief tot uitdrukking komen. Voor activa die niet zelfstandig kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken.

Een kasstroomgenererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert welke grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroomgenererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten.

Goodwill wordt bij eerste vaststelling toegewezen aan een of meerdere kasstroomgenererende eenheden, in overeenstemming met de wijze waarop intern de goodwill door het management wordt beoordeeld.

Halfjaarlijks wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Als een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor het betreffende actief of de kasstroomgenererende eenheid. Voor goodwill wordt jaarlijks de realiseerbare waarde bepaald.

Als de boekwaarde van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa hoger is dan de realiseerbare waarde wordt de boekwaarde tot de realiseerbare waarde teruggebracht. Deze bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht. Een bijzondere waardevermindering van een kasstroomgenererende eenheid wordt eerst in mindering gebracht op de goodwill die aan de betreffende eenheid (of groepen van eenheden) is toegewezen en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de betreffende eenheid (of groepen van eenheden).

Een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering kan worden teruggenomen ten gunste van het resultaat als de oorzaak van vermindering die daarvoor bestond niet langer bestaat of is veranderd. Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill worden niet teruggenomen.

Vreemde valuta

De euro (€) is de functionele valuta van Eneco en is eveneens de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op balansdatum worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij de omrekening worden verwerkt in het resultaat.

Indien de functionele valuta van buitenlandse dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde deelnemingen afwijkt van de euro, worden de koersverschillen als gevolg van omrekening verantwoord onder translatieverschillen in het eigen vermogen. Het cumulatieve translatieverschil wordt ten gunste, respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht bij eventuele verkoop van een buitenlandse dochteronderneming, joint venture of geassocieerde deelneming.

Saldering

Actief- en passiefposten worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van intentie tot saldering. Indien de intentie of daadwerkelijke gesaldeerde afwikkeling ontbreekt, wordt per contract bepaald of sprake is van een actief- of een passiefpost.

2.2 Opbrengsten

Opbrengsten uit hoofde van de levering van energie, transportdiensten en overige bedrijfsactiviteiten en uit hoofde van rente en dividend worden verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen aan Eneco toekomen en de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Opbrengsten worden verantwoord onder aftrek van kortingen, belastingen en heffingen, zoals energie- en omzetbelasting. Bedragen die worden gefactureerd en geïncasseerd voor derden worden niet als opbrengst verantwoord.

Energielevering en transport

Opbrengsten uit de verkoop van energie en transportdiensten aan eindverbruikers worden opgenomen op het moment van levering. Bij levering worden de voordelen van het eigendom en het risico van een eventuele waardevermindering overgedragen aan de afnemer.

Handel in energierechten en CO₂-emissierechten

In- en verkoopcontracten van energierechten en emissierechten, die niet voor eigen gebruik maar voor handelsdoeleinden zijn aangegaan, worden vrijwel gelijktijdig tegengesloten met verkoop- respectievelijk inkoopcontracten. Winsten of verliezen van dergelijke handelstransacties worden gesaldeerd verwerkt onder de post overige opbrengsten vanaf het moment dat de desbetreffende transacties worden afgesloten. Winsten of verliezen uit herwaardering naar reële waarde van handelstransacties worden direct in het resultaat verwerkt onder de post overige opbrengsten.

Diensten en projecten in opdracht van derden

Opbrengsten uit dienstverlening en opbrengsten uit projecten in opdracht van derden worden opgenomen onder de post overige opbrengsten. Zodra opbrengsten voldoende zeker zijn, worden deze in het resultaat verwerkt volgens de methode van winstneming naar rato van de verrichte prestaties (percentage of completion). De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de verhouding tussen de geboekte kosten en de totaal verwachte kosten dan wel aan de hand van beoordeling van verrichte werkzaamheden.

Kostenbijdragen

Bijdragen van derden in de bouwkosten van materiële vaste activa worden op de kostprijs van de betreffende activa in mindering gebracht.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijk zeker is dat aan de voorwaarden voor verkrijging is of wordt voldaan en dat de subsidies zijn of worden ontvangen. Exploitatie-subsidies ter compensatie voor kosten worden als opbrengsten verantwoord in de periode waarin die kosten worden gemaakt. Investeringsubsidies ter compensatie van de kosten van een actief worden op de kostprijs van dat actief in mindering gebracht en vervolgens gedurende de gebruiksduur van dat actief meegenomen in de berekening van de afschrijvingen.

2.3 Lasten

Inkoopkosten energie

De inkoopkosten van energiecontracten en -commodities die bestemd zijn voor eigen gebruik worden in dezelfde periode verantwoord als de periode waarin de opbrengst van de verkoop wordt gerealiseerd.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten omvatten de rentebaten van belegde en uitstaande middelen, dividendopbrengsten, rentelasten van opgenomen gelden, valutakoersresultaten en winsten en verliezen op financiële afdekkingsinstrumenten die in het resultaat worden verwerkt. Rente-baten en -lasten worden opgenomen volgens de effectieve rentemethode. Dividend-opbrengsten van overige kapitaalbelangen worden verantwoord zodra deze opeisbaar zijn.

2.4 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij het posten betreffen die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen.

De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

Belastingen op het resultaat omvatten alle belastingen die zijn gebaseerd op fiscale winsten en verliezen, inclusief belastingen die door dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen of joint ventures zijn verschuldigd op uitkeringen aan Eneco Holding N.V.

Additionele belastingen op het resultaat voor dividenduitkeringen worden gelijktijdig verwerkt met de verplichting om het betreffende dividend uit te keren.

2.5 Materiële vaste activa

Netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereguleerde domein

De netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereguleerde domein worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde wordt verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De reële waarde van deze netwerkactiva wordt periodiek vastgesteld. De waardebepaling geschiedt door externe, onafhankelijke waarderingsspecialisten. Indien de reële waarde tussentijds significant afwijkt van de boekwaarde, zal een aanpassing van de herwaardering plaatsvinden. Een toename van de boekwaarde als gevolg van een herwaardering van netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereguleerde domein, wordt rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt via de herwaarderingsreserve. Een afname van de boekwaarde wordt eveneens rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt via de herwaarderingsreserve, voor zover deze afname een voorafgaande toename van hetzelfde actief niet overschrijdt. Indien wel sprake is van een overschrijding, wordt de overschrijding verantwoord ten laste van het resultaat.

Periodiek wordt het verschil tussen afschrijving op basis van de geherwaardeerde boekwaarde en de afschrijving op basis van de oorspronkelijke kostprijs, onder aftrek van uitgestelde belastingen, overgeboekt van de herwaarderingsreserve naar de reserve ingehouden resultaten.

Overige materiële vaste activa

De overige materiële vaste activa worden opgenomen tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met alle rechtstreeks toerekenbare kosten. De kostprijs van activa die in eigen beheer worden vervaardigd bestaat uit kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren en overige direct toerekenbare kosten. Kostenbijdragen van derden en overheidssubsidies worden op de kostprijs in mindering gebracht. Mits daarvoor een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting toe bestaat wordt in de kostprijs een contant gemaakte schatting opgenomen van het bedrag dat naar verwachting bij het einde van het gebruik van het actief nodig is voor ontmanteling, sloop, verwijdering en herstel tot de oorspronkelijke staat van de locatie waar het actief is gesitueerd. Financieringskosten (bouwrente) welke direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief worden in de kostprijs opgenomen. Als een actief uit meerdere componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk opgenomen.

Uitgaven na eerste opname

Latere uitgaven worden alleen aan de boekwaarde van een actief toegevoegd indien en voor zover daardoor de toestand van het actief is verbeterd ten opzichte van zijn oorspronkelijk geraamde prestatienorm. Reparatie en onderhoud worden als last genomen in de periode dat de betreffende kosten ontstaan. Componenten van materiële vaste activa die worden vervangen om het middel op de beoogde wijze te kunnen laten presteren worden geactiveerd onder gelijktijdige verwijdering van de boekwaarde van de vervangen componenten.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht volgens de lineaire methode op basis van de geschatte gebruiksduur, rekening houdend met de geschatte restwaarde. De gebruiksduur en restwaarde worden jaarlijks beoordeeld, eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op grond, terreinen en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Grond en bedrijfsgebouwen	
Grond en terreinen	n.v.t.
Bedrijfsgebouwen	25 – 50
Machines en installaties	
Transport- en distributiemiddelen warmte	25 – 50
Transportautomatisering	10
Meters warmte	10
Netwerken gereguleerd	
Transport- en distributiemiddelen elektriciteit	25 – 50
Transport- en distributiemiddelen gas	25 – 40
Transportautomatisering	10
Meters elektriciteit	15 – 30
Meters gas	20
Overige activa netwerken gereguleerd	10 – 50
Overige bedrijfsmiddelen	
Bedrijfsmiddelen decentrale productie elektriciteit	10 – 15
Overige vaste bedrijfsmiddelen	3 – 25

2.6 Leases (Eneco als lessee)

Lease-overeenkomsten waarbij Eneco als lessee feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als financiële lease. Indien dit niet het geval is, worden deze overeenkomsten opgenomen en verwerkt als operationele lease.

Materiële vaste activa, die middels financiële lease zijn verworven, worden bij aanvang van de lease opgenomen tegen de reële waarde van het geleasede actief, of indien lager, de contante waarde van de leasebetalingen. De desbetreffende activa worden daarna verantwoord volgens de grondslagen voor materiële vaste activa. De leasebetalingen worden volgens de annuïteitenmethode gesplitst in een rentecomponent en een aflossingscomponent. De rentecomponent wordt in de desbetreffende periode ten laste gebracht van het resultaat en de aflossing wordt in mindering gebracht op de leaseverplichting. Betalingen uit hoofde van operationele leases worden lineair over de leaseperiode als last in het resultaat verwerkt.

2.7 Goodwill

De overnameprijs van een dochteronderneming, joint venture of geassocieerde deelneming bestaat uit het bedrag dat voor de verwerving van het kapitaalbelang is betaald en de kosten die direct met de aankoop verband houden. Wanneer de overnameprijs hoger is dan het aandeel in de reële waarde op verwervingsdatum van de identificeerbare activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen, wordt het meerdere verantwoord als goodwill. Een eventueel negatief verschil wordt verwerkt als bate ten gunste van het resultaat (badwill).

Goodwill wordt gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingen (impairments). Jaarlijks wordt getoetst of goodwill een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Goodwill wordt toegerekend aan een of meerdere kasstroomgenererende eenheden.

Betaalde goodwill bij de overname van dochterondernemingen en joint ventures wordt in de balans opgenomen onder de immateriële vaste activa. Goodwill die is betaald voor het verkrijgen van een geassocieerde deelneming is opgenomen in de verkrijgingsprijs van de geassocieerde deelneming.

2.8 Overige immateriële vaste activa

Overige immateriële vaste activa betreffen klantenbestanden verworven bij overnames, software en licenties, concessies, vergunningen, rechten en ontwikkelingskosten. De kosten hiervan worden geactiveerd indien waarschijnlijk is dat deze activa economisch voordeel zullen brengen en de kosten betrouwbaar kunnen worden bepaald. Overige immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Klantenbestanden

Een klantenbestand dat is verkregen van een overgenomen partij wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt op de overnamedatum bepaald op basis van de meest recente soortgelijke transacties mits de economische omstandigheden vergelijkbaar zijn, anders wordt de reële waarde bepaald door discontering van geschatte toekomstige netto-kasstroom van dit actief.

Software

Software wordt geactiveerd tegen kostprijs. Zowel voor standaardsoftware als maatwerksoftware bestaat de kostprijs uit de eenmalige kosten van licenties, verhoogd met de kosten om de software bruikbaar te maken. Alle toerekenbare kosten van intern ontwikkelde softwareproducten, die kwalificeren als immaterieel vast actief, worden tegen kostprijs opgenomen. Kosten van onderhoud van software worden als last verwerkt in de periode waarin deze ontstaan.

Ontwikkelingskosten

Ontwikkelingskosten zijn gericht op de toepassing van kennis verkregen door eigen onderzoek of door derden, voor een plan of ontwerp voor de productie of toepassing van verbeterde materialen, producten, processen, systemen of diensten, voorafgaand aan het begin van commerciële productie of gebruik. Ontwikkelingskosten worden alleen geactiveerd indien deze kunnen worden aangemerkt als immaterieel vast actief, anders worden deze kosten als last genomen in de periode waarin deze zijn ontstaan. Onderzoekskosten zijn gericht op het verwerven van nieuwe wetenschappelijke of technische kennis en inzichten. Deze kosten worden in het resultaat genomen in de periode waarin deze ontstaan.

Uitgaven na eerste opname

Indien latere uitgaven inzake specifieke immateriële vaste activa naar verwachting economische voordelen zullen opleveren worden deze uitgaven geactiveerd. Alle overige uitgaven worden als last genomen in de periode waarop ze betrekking hebben.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht op basis van de geschatte gebruiksduur en vanaf het moment dat het betreffende actief beschikbaar is voor gebruik. Overige immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode. De restwaarde van deze activa is nihil.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Klantenbestanden	5 – 20
Licenties	3 – 30
Software (eenmalige licenties)	3
Software (zelf ontwikkeld)	5
Concessies, vergunningen en rechten	3 – 30
Ontwikkelingskosten	5

2.9 Emissierechten

Emissierechten die van de overheid worden verkregen, worden bij eerste opname onderscheiden naar rechten bestemd voor eigen gebruik (own use) en rechten bestemd voor handelsdoeleinden.

Emissierechten (certificaten) die worden aangehouden om periodiek aan de overheid te kunnen leveren voor de werkelijke CO₂-uitstoot (eigen gebruik) worden opgenomen als immaterieel vast actief en gewaardeerd tegen kostprijs. Voor deze leveringsverplichting wordt een voorziening aangehouden die eveneens wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Ingeval van een verwacht leveringstekort wordt deze voorziening ten laste van het resultaat verhoogd met de laagste van de marktwaarde van dat tekort en de boete die voor dat tekort naar verwachting verschuldigd zal zijn.

Emissierechten die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden verwerkt als afgeleid financieel instrument. De winst of het verlies van de herwaardering naar reële waarde van deze rechten wordt direct in het resultaat verwerkt als overige opbrengsten.

2.10 Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en passiva. Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Voor de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden wordt een belastingvordering opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen die voortkomen uit investeringen in dochterondernemingen en joint ventures, behalve wanneer het tijdstip kan worden bepaald waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het tijdelijk verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden alleen met elkaar gesaldeerd als een juridisch afdwingbaar recht op verrekening van de belastingvorderingen en -verplichtingen bestaat en de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen verband houden met belastingen die door dezelfde belastingautoriteit op dezelfde fiscale eenheid worden geheven.

2.11 Afgeleide financiële instrumenten

Bij de operationele en financieringsactiviteiten worden risico's gelopen door ontwikkelingen in prijzen van energiecommodities (elektriciteit, gas, olie e.d.), vreemde valuta, rentestanden en emissierechten. Om deze risico's te beheersen wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten zoals financiële optie-, termijn- en swapcontracten. Voor commoditycontracten wordt bij het aangaan van de transactie vastgesteld of het instrument bestemd is voor eigen gebruik (own use), handelsdoeleinden of risicoafdekking (hedging). Afgeleide financiële instrumenten, niet zijnde commoditycontracten, worden in principe alleen aangegaan voor risicoafdekking.

Waardering en verwerking

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde van afgeleide financiële instrumenten is gebaseerd op genoteerde biedprijzen voor gehouden activa of uit te geven verplichtingen en actuele laatprijzen voor te verwerven activa of gehouden verplichtingen (mark-to-market).

Afgeleide financiële instrumenten met een positieve waarde worden opgenomen als kort- (afwikkeling binnen een jaar) of langlopende activa. Instrumenten met een negatieve waarde worden opgenomen onder de kort- of langlopende passiva. Actief- en passiefposten worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van de intentie om de contracten netto af te wikkelen.

Mutaties in de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten worden direct in het resultaat verwerkt, tenzij de afgeleide financiële instrumenten bestemd zijn voor eigen gebruik of worden gebruikt als risicoafdekking.

Eigen gebruik

Contracten worden aangemerkt voor eigen gebruik als deze worden afgewikkeld door middel van fysieke levering of ontvangst van energiecommodities of emissierechten in overeenstemming met de behoefte van de vennootschap. De transacties op basis van deze contracten worden in het resultaat verantwoord in de periode waarin de levering of ontvangst plaatsvindt (accrual accounting).

Risicoafdekking

Contracten worden aangemerkt als afdekkingsinstrument als daarmee het risico op schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden wordt afgedekt. Indien de afdekking is toe te wijzen aan een specifiek risico of aan de volledige mutatie van de transactie (energiecontracten) verbonden met een actief, een verplichting of een zeer waarschijnlijk toekomstige transactie, kunnen de daaraan toegewezen afgeleide financiële instrumenten worden verwerkt als afdekkingsinstrument.

Als wordt voldaan aan de voorwaarden voor deze wijze van administratieve verwerking (hedge accounting) wordt het effectieve gedeelte van mutaties in de reële waarde van de desbetreffende afgeleide financiële instrumenten rechtstreeks via de reserve kasstroomafdekkingen in het eigen vermogen verwerkt. Het niet-effectieve gedeelte wordt direct verwerkt in het resultaat.

In het eigen vermogen verwerkte bedragen worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht op het moment dat het afgedekte actief of verplichting wordt afgewikkeld. Wanneer een afdekkingsinstrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd, uitgeoefend, wanneer niet langer wordt voldaan aan de voorwaarden voor deze wijze van administratieve verwerking (hedge accounting), terwijl de onderliggende toekomstige transactie nog steeds moet plaatsvinden, blijft het cumulatief resultaat in het eigen vermogen totdat de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk plaatsvindt. Als de verwachte toekomstige transactie niet langer waarschijnlijk is, wordt het cumulatieve resultaat direct overgebracht van het eigen vermogen naar het resultaat.

2.12 Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit langlopende vorderingen met een looptijd langer dan een jaar zoals leningen, vorderingen en vooruitbetalingen aan geassocieerde deelnemingen, joint ventures of externe partijen. De langlopende vorderingen, leningen en vooruitbetalingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

2.13 Activa aangehouden voor verkoop

Activa aangehouden voor verkoop en af te stoten bedrijfsactiviteiten worden geclassificeerd als aangehouden voor verkoop zodra de boekwaarde wordt gerealiseerd door verkoop van de activa en niet door voortgezet gebruik. Deze classificatie vindt alleen plaats als de verkoop van de activa zeer waarschijnlijk is en de activa of activiteiten in hun huidige toestand onmiddellijk beschikbaar zijn voor verkoop. De verkoop zal naar verwachting binnen een jaar zijn afgerond.

Activa aangehouden voor verkoop zijn gewaardeerd op boekwaarde of lagere reële waarde verminderd met verkoopkosten.

2.14 Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, volgens de methode van het gewogen gemiddelde of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs is de verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van normale bedrijfsvoering, verminderd met verwachte verkoopkosten. Waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde.

2.15 Handelsdebiteuren en overige vorderingen

Handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn vorderingen met een looptijd korter dan een jaar. Deze vorderingen omvatten ook de bedragen die op de balansdatum per saldo nog moeten worden gefactureerd voor geleverde energie of transportdiensten. Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een bijzondere waardevermindering. Vorderingen met een looptijd korter dan een jaar worden niet verdisconteerd.

2.16 Liquide middelen

De liquide middelen omvatten de kas- en banksaldi en opvraagbare deposito's. De waardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs.

2.17 Personeelsvoorzieningen

Pensioenen

De pensioenverplichtingen van bijna alle bedrijfsonderdelen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen: Stichting Pensioenfonds ABP (ABP), de Stichting flexibel uitreden nutsbedrijven (Sfn) en de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Voor een beperkt aantal medewerkers zijn individuele verzekerde regelingen van toepassing bij verschillende verzekeringsmaatschappijen (toegezegde-bijdrageregelingen).

De regelingen van ABP en PMT voorzien (bij een volledige opbouw) in een pensioen van 70% van het pensioengevend salaris bij een leeftijd van 65 jaar. Werknemers hebben de keuze om eerder (ABP: 5 jaar, PMT: 3 jaar) of later (ABP: 5 jaar, PMT: onbepaald) dan deze leeftijd met pensioen te gaan, onder aanpassing van de hoogte van het pensioen. De regeling van Sfn wordt afgebouwd en is vervallen voor werknemers geboren na 1950.

Een toegezegde-bijdrageregeling is een regeling waarbij een vaste premie wordt betaald ten gunste van een werknemer zonder enige resterende aanspraak van of verplichting jegens die werknemer. Verplichtingen ten aanzien van bijdragen aan pensioen- en daaraan gerelateerde regelingen op basis van beschikbare premies worden als last verwerkt in de periode waarop deze betrekking hebben.

Een toegezegd-pensioenregeling is een regeling waarbij aan de werknemer een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Zowel in 2008 als in 2009 kwalificeren de regelingen van ABP, Sfn en PMT als toegezegd-pensioenregelingen van meerdere werkgevers. Op grond van deze regelingen bestaat een verplichting waarvan de waarde wordt bepaald door de contante waarde van de in het vooruitzicht gestelde pensioenuitkeringen op de balansdatum verminderd met de reële waarde van fondsbeleggingen, onder verrekening van niet verwerkte actuariële winsten en verliezen en nog niet opgenomen pensioenkosten van verstreken diensttijd. De informatie die nodig is om deze verplichting per aangesloten werkgever te bepalen kan echter niet door ABP, Sfn en PMT worden bepaald, omdat zij niet beschikken over een consistente en betrouwbare basis om fondsbeleggingen en verplichtingen van de regelingen toe te rekenen aan individuele aangesloten werkgevers. Dit vloeit voort uit de aard van de regelingen, omdat deze de aangesloten werkgevers blootstellen aan actuariële risico's die verband houden met huidige en voormalige werknemers van andere aangesloten werkgevers. Hierdoor kan niet per werkgever worden aangegeven of overschotten of tekorten bestaan. In geval van toekomstige tekorten kunnen pensioenpremies alleen prospectief en binnen een beperkte bandbreedte door de pensioenfondsen worden bijgesteld. De betreffende regelingen zijn daarom verwerkt als toegezegde-bijdrageregelingen.

Overige personeelsvoorzieningen

Er wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting bij te dragen in de ziektekostenpremie van gepensioneerde medewerkers. Verder wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting bedragen uit te keren bij dienstjubilea en pensionering van medewerkers. Deze verplichtingen worden per rapportagedatum actuariële berekend volgens de vergoeding/dienstjaren-methode (projected unit credit methode) met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

2.18 Overige voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen als een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip bestaat door een gebeurtenis in het verleden en waarvan het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling zal leiden tot een uitstroom van middelen.

Voorzieningen die binnen een jaar na balansdatum worden afgewikkeld of van beperkt materieel belang zijn, worden opgenomen tegen nominale waarde. Overige voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven. Bij de bepaling van deze uitgaven wordt rekening gehouden met de specifieke risico's ten aanzien van de betreffende verplichting. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. Voor de bepaling van de verwachte uitgaven wordt uitgegaan van gedetailleerde plannen om daarmee onzekerheden over de omvang te beperken.

Amoveringsvoorziening

Voor materiële vaste activa waarvoor een verplichting bestaat om bij het einde van het gebruik de activa te ontmantelen, te slopen en te verwijderen wordt een voorziening opgenomen ter hoogte van de contante waarde van de kosten die daaraan naar verwachting zijn verbonden. De eerste opname van een amoveringsvoorziening voor een actief wordt verwerkt in de kostprijs van het betreffende actief. De amoveringsvoorziening wordt opgerent.

Verlieslatende contracten

Voor verlieslatende contracten wordt een voorziening gevormd indien waarschijnlijk is dat de onvermijdelijke kosten van het nakomen van de verplichtingen hoger zijn dan de economische voordelen van die contracten.

Reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt opgenomen als een gedetailleerd reorganisatieplan is goedgekeurd waarbij tevens de belangrijkste kenmerken van dat plan aan de direct betrokkenen zijn meegedeeld.

2.19 Rentedragende schulden

Rentedragende schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct aan deze schulden toewijsbaar zijn, worden hieraan toegevoegd. Na eerste opname worden rentedragende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

2.20 Leases (Eneco als lessor)

Lease-overeenkomsten waarbij Eneco als lessor feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als operationele lease. Indien dit niet het geval is worden deze overeenkomsten gezien als financiële lease.

Materiële vaste activa die op basis van een operationele lease-overeenkomst aan derden ter beschikking worden gesteld, worden opgenomen en verwerkt volgens de grondslagen voor materiële vaste activa. Leasebaten worden zo toegewezen aan de verschillende perioden zodat jaarlijks een constant rendement over de netto-investering wordt behaald.

Materiële vaste activa die op basis van een financiële lease-overeenkomst aan derden ter beschikking worden gesteld, worden als vorderingen opgenomen ter hoogte van de netto-investering in die activa. De leasebetalingen worden volgens de annuïteitenmethode gesplitst in een rentecomponent en een aflossingscomponent. De rentecomponent wordt in de betreffende periode ten gunste van het resultaat gebracht en de aflossing wordt in mindering gebracht op de leasevordering.

2.21 Handelscrediteuren en overige schulden

Handelscrediteuren en overige financiële instrumenten worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld

3. Opbrengst energielevering en transport

	2009	2008
Elektriciteit	2.549	2.529
Gas	2.095	1.882
Warmte	239	224
Totaal	4.883	4.635

De afrekening van verkopen aan grootverbruikers vindt maandelijks op basis van meterstanden plaats. Voor verkopen aan kleinverbruikers is de afrekening gebaseerd op meteropnames gespreid over het hele jaar. De omvang van de energie en transportdiensten die gedurende de verslagperiode aan kleinverbruikers zijn geleverd en de opbrengstwaarden daarvan worden daarom deels geschat op basis van historische verbruikgegevens, standaardklantprofielen en van toepassing zijnde energietarieven. De opbrengst is nagenoeg geheel in Nederland gerealiseerd. Van de opbrengsten 2009 is € 1.365 mln. gebaseerd op schattingen (2008: € 1.570 mln.).

4. Overige opbrengsten

	2009	2008
Exploitatie openbare verlichting	80	68
Energie- en emissiehandel	17	19
Aanleg, onderhoud en verhuur energie-installaties en verbruikstoestellen	89	82
Subsidie- en incassodiensten	23	25
Infrastructurele werken	56	65
Verkoop zonnepanelen	41	13
Overige	56	36
Totaal	362	308

5. Personeelsbeloningen

	2009	2008*
Lonen en salarissen	282	228
Sociale lasten	27	18
Pensioenpremies	30	26
Overige personeelskosten	31	21
Totaal	370	293

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Onder de overige personeelskosten is voor individuele vertrekregelingen € 0,5 mln. verantwoord (2008: € 3 mln.).

Personeelsaantallen

De specificatie van het aantal personeelsleden per bedrijfssegment herleid naar fulltime equivalenten (FTE) per jaareinde is als volgt:

FTE	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Energiebedrijf Eneco	3.336	2.666
Joulz	2.482	2.234
Stedin	770	636
Overige	40	27
Totaal	6.628	5.563

Het gemiddeld aantal FTE in 2009 bedraagt 6.137 (2008: 5.419).

6. Bezoldiging bestuurders en commissarissen

Bezoldiging bestuurders

Het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur is op voorstel van de Raad van Commissarissen goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 20 mei 2005. De bezoldiging voor de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen op advies van de remuneratiecommissie. Deze commissie, bestaande uit een aantal commissarissen, beoordeelt het functioneren van de Raad van Bestuur aan de hand van de specifieke taken van ieder van de leden. Het remuneratierapport over 2009 wordt beschikbaar gesteld op de website van Eneco Holding N.V.

De bezoldiging van de bestuurders bestaat uit een vaste vergoeding en een variabele vergoeding. De variabele vergoeding bedraagt maximaal 20% van de totale vergoeding. De variabele vergoeding die in 2009 is uitgekeerd, is gebaseerd op het financiële resultaat dat over 2008 is behaald en op individuele taakstellingen.

De pensioentoezeggingen voor de heren De Haas en Rameau zijn ondergebracht bij de reguliere pensioenregeling van Eneco Holding N.V. De heren Machiels en Kras hebben een individuele pensioenregeling (toegezegde-bijdrageregeling).

De heer Kras is per 1 juni 2009 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. De huidige arbeids-overeenkomsten met de heren De Haas, Rameau en Machiels zijn aangegaan voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van vier maanden voor de vennootschap. De huidige arbeids-overeenkomst met de heer Kras is aangegaan voor bepaalde tijd tot 1 januari 2011 met een opzegtermijn van eveneens vier maanden. De heren De Haas, Rameau en Machiels zijn elk in de Raad van Bestuur benoemd voor een periode van vier jaar. De heer Kras is benoemd tot 1 januari 2011. Bij het gedwongen verlaten van de vennootschap hebben de heren Rameau en Machiels recht op een uitkering van 12 maanden salaris, voor de heer De Haas betreft dit 24 maanden salaris en voor de heer Kras 3 maanden salaris.

Specificatie van het totaal van de reguliere vergoedingen:

x € 1.000	Brutosalaris	Variabele beloning	Pensioenpremie	Totaal 2009
Mr. J.F. de Haas	421	98	64	583
Drs. H.J. Machiels	334	79	51	464
Ir. C.J. Rameau	291	61	41	393
Ir. J.J. Fennema (tot 15 mei 2009)	134	75	18	227
Drs. ing. D.J. Kras (vanaf 1 juni 2009)	172	–	28	200
Totaal	1.352	313	202	1.867

x € 1.000	Brutosalaris	Variabele beloning	Pensioenpremie	Totaal 2008
Mr. J.F. de Haas	402	38	59	499
Drs. H.J. Machielsen	318	30	47	395
Ir. C.J. Rameau (vanaf 1 april 2008)	203	41*	23	267
Ir. J.J. Fennema	308	27	44	379
Totaal	1.231	136	173	1.540

* Dit betreft de betaling uit hoofde van de voormalige functie van divisiedirecteur Business to Business over heel het jaar 2008.

Bezoldiging commissarissen

De bezoldiging van de voorzitter van de Raad van Commissarissen bedraagt € 35.000,- per jaar. De overige commissarissen ontvangen elk een honorarium van € 27.500,- per jaar. Commissieleden ontvangen elk extra vergoedingen voor de onderstaande commissies:

- Auditcommissie € 5.000,-
- Strategische Commissie € 4.000,-
- Remuneratiecommissie € 3.000,-
- Selectie- en benoemingscommissie € 3.000,-
- OR-commissie € 1.500,-

De vaste onkostenvergoeding bedraagt € 1.150,- per jaar.

7. Resultaat geassocieerde deelnemingen

Voor een overzicht van de geassocieerde deelnemingen wordt verwezen naar het in deze jaarrekening opgenomen overzicht van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen.

	2009	2008
Aandeel in het resultaat na belastingen	30	4
Opbrengst desinvesteringen	–	1
Ontvangen dividend	1	– 2
Totaal	31	3

8. Financiële baten

	2009	2008
Rentebaten	14	17
Resultaat op overige afgeleide financiële instrumenten	1	2
Totaal	15	19

9. Financiële lasten

	2009	2008
Rentelasten	89	64
Oprenting voorzieningen	2	3
Waardevermindering financiële vaste activa	-	13
Totaal	91	80

10. Belastingen

De vennootschap vormt met vrijwel al haar Nederlandse dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Alle vennootschappen van deze eenheid zijn hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingsschuld van de eenheid. De verschuldigde vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid wordt aan de vennootschappen in de eenheid toegerekend op basis van de gerealiseerde fiscale resultaten.

De specificatie van de belastingen over het resultaat is als volgt:

	2009	2008
Actuele belastinglasten	4	93
Mutatie uitgestelde belastingen	47	- 1
Correctie belastingen over voorgaande jaren	- 7	- 13
Fiscale stimuleringsmaatregelen	- 4	- 4
Belastingen over het resultaat	40	75

Specificatie van de actuele belastinglasten:

	2009	2008
Resultaat voor belasting	223	346
Deelnemingsvrijstelling	- 31	3
Fiscaal niet-aftrekbare kosten	8	11
Fiscaal afwijkende afschrijving	- 152	6
Aandeel derden	-	1
Overige	- 32	- 4
Fiscaal resultaat	16	363
Nominaal belastingtarief	25,5%	25,5%
Actuele belastinglasten	4	93

Specificatie van de effectieve belastingdruk uitgedrukt als percentage van het resultaat voor belastingen:

	2009	2008
Nominaal belastingtarief	25,5%	25,5%
Effect van:		
• Deelnemingsvrijstelling	- 3,6%	0,2%
• Fiscaal niet-afrekbare kosten	0,9%	0,9%
• Fiscale stimuleringsmaatregelen	- 1,8%	- 1,1%
• Correctie belastingen over voorgaande jaren	- 3,0%	- 3,7%
• Overige	0,0%	- 0,1%
Effectieve belastingdruk	18,0%	21,7%

Bij de definitieve afwikkeling van de vennootschapsbelasting over 2006 en 2007 bleek de werkelijke verplichting lager uit te vallen dan de opgenomen verplichting. De vrijval van dit verschil is in 2009 ten gunste gebracht van de vennootschapsbelasting in de winst- en verliesrekening.

11. Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten

De reële waarde van voor verkoop aangehouden bedrijfspanden is op balansdatum lager dan de boekwaarde. Deze lagere waarde heeft geleid tot een last van € 6 mln. na belastingen. Het belastingeffect bedraagt € 2 mln.

12. Overheidssubsidies

De specificatie van de overheidssubsidies die ten gunste van het resultaat zijn gebracht is als volgt:

	2009	2008
Milieuqualiteit Elektriciteitsproductie (MEP-regeling)	40	32
Energie-investeringsaftrek (EIA)	4	4
Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE)	1	-
Ecologiepremie	-	1
Opleidingen en studie	-	1
Totaal	45	38

Toelichting op de geconsolideerde balans

alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld

13. Materiële vaste activa

	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Netwerken gereguleerd	Overige bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschafwaarde						
Per 1 januari 2008	352	5.553	-	199	272	6.376
Herclassificatie netwerken gereguleerd	- 221	- 4.844	5.112	- 3	- 44	-
Investerings	4	68	213	10	33	328
Acquisities	-	72	-	-	1	73
Desinvesteringen	- 8	- 4	- 6	- 38	- 2	- 58
Herclassificatie overig	3	257	-	- 1	- 225	34
Per 31 december 2008	130	1.102	5.319	167	35	6.753
Investerings	4	54	189	11	265	523
Acquisities	-	40	-	3	1	44
Desinvesteringen	- 2	- 24	- 1	- 34	- 4	- 65
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	- 38	- 9	-	-	-	- 47
Herclassificatie overig	- 23	81	23	6	- 46	41
Per 31 december 2009	71	1.244	5.530	153	251	7.249
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen						
Per 1 januari 2008	157	2.495	-	148	-	2.800
Herclassificatie netwerken gereguleerd	- 85	- 2.380	2.465	-	-	-
Herwaardering netwerken gereguleerd	-	-	- 1.124	-	-	- 1.124
Jaarafschrijvingen	4	59	182	11	-	256
Bijzondere waardeverminderingen	-	- 1	-	-	-	- 1
Acquisities	-	6	-	-	-	6
Desinvesteringen	- 7	- 3	- 1	- 36	-	- 47
Herclassificatie overig	-	34	-	-	-	34
Per 31 december 2008	69	210	1.522	123	-	1.924
Jaarafschrijvingen	3	74	179	9	-	265
Acquisities	-	7	-	1	-	8
Desinvesteringen	- 2	- 25	- 1	- 33	-	- 61
Herclassificatie naar activa aangehouden voor verkoop	- 19	- 5	-	-	-	- 24
Herclassificatie overig	- 24	56	25	3	-	60
Per 31 december 2009	27	317	1.725	103	-	2.172
Netto boekwaarde						
Per 31 december 2008	61	892	3.797	44	35	4.829
Per 31 december 2009	44	927	3.805	50	251	5.077

In de categorie 'netwerken gereguleerd' zijn ook niet-gereguleerde activa opgenomen welke noodzakelijk zijn om kasstromen te genereren in het gereguleerde domein en daarmee distributie- en transportactiviteiten voor gas en elektriciteit uit te voeren. De gereguleerde netwerkactiviteiten zijn onderhevig aan regulering door de Energiekamer, een onderdeel van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa).

Reële waarde netwerk gereguleerd

De reële waarde van netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereguleerde domein is per 1 januari 2008 bepaald door externe, onafhankelijke waarderingsspecialisten gebaseerd op de 'Gereguleerde Activa Waarde' en de hieraan gerelateerde veronderstellingen, zoals deze worden gehanteerd in het regulatorisch kader. Per 31 december 2009 bedraagt de boekwaarde tegen historische kostprijs van de netwerken gereguleerd € 2.730 mln. (2008: € 2.725 mln.).

Lease-and-leaseback transacties

In de jaren 1997 tot en met 2000 zijn lease-and-leaseback transacties aangegaan voor een groot deel van de gas-, elektriciteits- en warmtenetten. Het juridische en economische eigendom van deze netten ligt bij Eneco. Voor een nadere toelichting op deze leasetransacties wordt verwezen naar toelichting 30.

14. Immateriële vaste activa

	Goodwill	Klanten- bestanden	Licenties en software	Concessies, vergunningen en rechten	Ontwikkelings- kosten	Totaal
Aanschafwaarde						
Per 1 januari 2008	31	119	90	151	2	393
Investeringsen	-	-	7	1	1	9
Acquisities	106	-	-	45	2	153
Desinvesteringen	- 3	-	-	-	-	- 3
Herclassificatie	-	- 8	-	-	-	- 8
Per 31 december 2008	134	111	97	197	5	544
Investeringsen	24	-	3	1	5	33
Acquisities	27	-	1	1	1	30
Translatieverschillen	1	-	-	-	-	1
Desinvesteringen	-	- 5	- 33	-	-	- 38
Herclassificatie overig	- 13	1	- 2	33	-	19
Per 31 december 2009	173	107	66	232	11	589
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen						
Per 1 januari 2008	-	37	74	49	-	160
Jaarafschrijvingen	-	8	8	19	1	36
Desinvesteringen	-	- 8	-	-	-	- 8
Per 31 december 2008	-	37	82	68	1	188
Jaarafschrijvingen	-	6	6	18	1	31
Acquisities	-	-	1	-	2	3
Desinvesteringen	-	- 5	- 32	-	-	- 37
Herclassificatie overig	-	1	- 1	-	-	-
Per 31 december 2009	-	39	56	86	4	185
Netto boekwaarde						
Per 31 december 2008	134	74	15	129	4	356
Per 31 december 2009	173	68	10	146	7	404

In samenhang met nieuw verworven dochterondernemingen is in 2009 goodwill opgenomen voor een bedrag van € 27 mln. (2008: € 106 mln.). De goodwill heeft gedurende het jaar 2009 geen waardevermindering ondergaan.

De kasstroomgenererende eenheden zijn gelijk aan de bedrijfssegmenten. Alle goodwill heeft betrekking op Energiebedrijf Eneco. Een waarneembare marktprijs is niet beschikbaar voor de reële waarde minus verkoopkosten van de kasstroomgenererende eenheden. De reële waarde minus verkoopkosten van de kasstroomgenererende eenheden is gebaseerd op verwachte toekomstige kasstromen. Deze kasstromen zijn gebaseerd op de meerjarenplanning van Eneco, een constante marktconforme langetermijngroei en een disconteringsvoet die aansluit op de risico's van de activiteiten. In deze veronderstellingen worden op korte termijn geen significante wijzigingen verwacht en derhalve is geen verdere gevoeligheidsanalyse uitgevoerd.

De post klantenbestanden betreft voornamelijk het klantenbestand van REMU N.V. dat in 2003 is overgenomen.

De post concessies, vergunningen en rechten bestaat uit een bedrag van € 150 mln. dat in 2005 is betaald voor de overname van een overeenkomst betreffende de levering van maximaal 800 MW elektriciteit door Rijnmond Energy C.V. In 2008 is voor € 45 mln. aan vergunningen toegevoegd uit hoofde van de acquisitie van Air Energy S.A. die zijn verleend voor bestaande en nog te realiseren windparken in België.

15. Bedrijfscombinaties

Op 17 november 2008 is de overname van Tullo Wind Farm Ltd. te Londen (Verenigd Koninkrijk) gerealiseerd. Vanaf de overnamedatum wordt Tullo Wind Farm Ltd. meegeconsolideerd in de groeps cijfers. De overnameprijs bedroeg € 19 mln. In 2009 heeft de definitieve vaststelling van de reële waarde van activa en passiva, plaatsgevonden. Deze heeft geleid tot een reclassificatie van € 13 mln. goodwill naar concessies en vergunningen.

Verspreid over de tweede helft van 2009 heeft Eneco diverse activiteiten aangekocht uit de in 2009 failliet verklaarde Econcern-Groep. De overgenomen activiteiten betreffen de verkoop en plaatsing van zonnepanelen, de ontwikkeling en exploitatie van windparken en het energieconsultantbedrijf Ecofys. De overname van de activiteiten heeft zowel door aankopen van activa en passiva als van aandelen plaatsgevonden en vinden verspreid over diverse West-Europese landen plaats. De verdeling naar bedrijfscombinaties heeft naar land plaatsgevonden, te weten: Nederland, Duitsland, België en Frankrijk. De overnameprijs bedraagt € 31 mln. Voor de verschillende bedrijfscombinaties is op basis van de berekende reële waarde van activa en passiva € 25 mln. als goodwill verantwoord en € 7,3 mln. als badwill. Deze laatste is in het resultaat 2009 verantwoord.

De specificatie van de effecten van deze acquisities op de uitgaande kasstroom uit investeringsactiviteiten is opgenomen in de toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht. In deze jaarrekening is een overzicht opgenomen van dochtermaatschappijen en joint ventures die volledig, respectievelijk proportioneel zijn meegenomen in de consolidatie.

16. Geassocieerde deelnemingen

De waarde van de geassocieerde deelnemingen heeft zich in 2009 als volgt ontwikkeld:

	2009	2008
Boekwaarde per 1 januari	40	33
Acquisities	8	9
Aandeel in het resultaat na belastingen	30	4
Ontvangen dividend	- 3	-
Waardevermindering	-	- 6
Boekwaarde per 31 december	75	40

Voor nadere informatie over de acquisities wordt verwezen naar de toelichting op het kasstroomoverzicht.

De samenvatting van de financiële gegevens van de geassocieerde deelnemingen is als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Activa	337	194
Verplichtingen	169	122
	2009	2008
Omzet	510	393
Resultaat na belastingen	71	17

17. Uitgestelde belastingen

De specificatie van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen is als volgt:

	Vorderingen		Verplichtingen	
	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Materiële vaste activa	–	–	108	69
Immateriële vaste activa	3	4	20	2
Kasstroomafdekkingen	28	34	12	–
Compensabele verliezen	13	7	4	2
Voorzieningen	7	8	–	–
Vorderingen	–	8	–	–
Totaal	51	61	144	73

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen die betrekking hebben op kasstroomafdekkingen worden in het eigen vermogen verwerkt.

De specificatie van de vervalltermijnen van verrekenbare tijdelijke verschillen per 31 december 2009 is als volgt:

	Vorderingen	Verplichtingen
Materiële vaste activa		1 – 50 jr
Immateriële vaste activa	11 jr	1 – 30 jr
Kasstroomafdekkingen	1 – 3 jr	1 – 30 jr
Compensabele verliezen	1 – 8 jr	1 – 5 jr
Voorzieningen	1 – 10 jr	
Vorderingen	1 jr	

Voor compensabele voorvoegingsverliezen ten bedrage van € 24,5 mln. (2008: € 19 mln.) is geen uitgestelde belastingvordering opgenomen, omdat niet zeker is of toekomstige fiscale winsten beschikbaar zullen zijn waarmee deze verliezen kunnen worden verrekend.

Volgens de fiscale regelgeving is verrekening van deze verliezen alleen mogelijk met winsten die worden gerealiseerd in de jaren 2010 tot en met 2017.

18. Afgeleide financiële instrumenten

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten is als volgt:

	Per 31 december 2009		Per 31 december 2008	
	activa	passiva	activa	passiva
Renteswapcontracten	–	7	–	7
Valutaswapcontracten	–	80	–	–
Energiecommoditycontracten	251	241	242	362
CO ₂ -emissierechtencontracten	59	40	64	47
Totaal	310	368	306	416
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	179	163	154	246
Vast / langlopend	131	205	152	170
Totaal	310	368	306	416

Tegengestelde marktwaarden van handelstransacties die met dezelfde partijen en voor dezelfde periode onder EFET-voorwaarden plaatsvinden zijn gesaldeerd opgenomen.

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten waarvan de waarde-mutaties zijn verwerkt in het resultaat is als volgt:

	Per 31 december 2009		Per 31 december 2008	
	activa	passiva	activa	passiva
Renteswapcontracten	–	–	–	3
Energiecommoditycontracten	208	201	233	242
CO ₂ -emissierechtencontracten	59	40	64	47
Totaal	267	241	297	292
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	150	137	145	145
Vast / langlopend	117	104	152	147
Totaal	267	241	297	292

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten waarvan de waarde-mutaties zijn verwerkt in het eigen vermogen via de reserve kasstroomafdekkingen is als volgt:

	Per 31 december 2009		Per 31 december 2008	
	activa	passiva	activa	passiva
Renteswapcontracten	–	7	–	4
Valutaswapcontracten	–	80	–	–
Energiecommoditycontracten	43	40	9	120
Totaal	43	127	9	124
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	29	26	9	101
Vast / langlopend	14	101	–	23
Totaal	43	127	9	124

De hiërarchie van de per 31 december 2009 op reële waarde gewaardeerde afgeleide financiële instrumenten is als volgt:

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Activa				
Energiecommoditycontracten	26	284	–	310
	26	284	–	310
Passiva				
Energiecommoditycontracten	17	264	–	281
Rente- en valutaswapcontracten	–	87	–	87
	17	351	–	368

Niveau 1

Onder niveau 1 worden financiële instrumenten verantwoord waarvan de reële waarde is gebaseerd op niet-aangepaste marktprijzen van gelijke instrumenten in actieve markten.

Niveau 2

Onder niveau 2 worden financiële instrumenten verantwoord met een reële waarde gebaseerd op marktprijzen aangevuld met andere beschikbare informatie.

Niveau 3

Onder niveau 3 worden financiële instrumenten verantwoord die zijn gewaardeerd op basis van berekeningen waarin een of meer significante inputfactoren niet zijn gebaseerd op objectieve marktdata.

In toelichting 24 is het verloopoverzicht van de reserve kasstroomafdekking opgenomen.

De kasstroomafdekkingsinstrumenten betreffen afgeleide financiële instrumenten die netto tussen partijen worden afgerekend. De specificatie van de perioden waarin de kasstromen van de kasstroomafdekkingen naar verwachting zullen worden gerealiseerd is als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Verwachte kasstroom		
Binnen 1 jaar	- 4	- 92
Binnen 1 tot 5 jaar	- 31	- 14
Na 5 jaar	- 125	- 3
Totaal	- 160	- 109

Het totaal van de kasstroomafdekkingen dat in de toekomst in het resultaat wordt verwerkt is onder aftrek van belastingen opgenomen in de reserve kasstroomafdekkingen. De specificatie van de perioden waarin de resultaten van de kasstroomafdekkingen naar verwachting zullen worden gerealiseerd is als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Verwachte verwerking in het resultaat na belastingen		
Binnen 1 jaar	10	- 82
Binnen 1 tot 5 jaar	- 13	- 24
Na 5 jaar	- 63	- 3
Totaal	- 66	- 109

19. Overige financiële vaste activa

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Overige kapitaalbelangen	5	5
Vorderingen op verbonden partijen	50	46
Overige vorderingen	63	49
Totaal	118	100

20. Activa aangehouden voor verkoop

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Gebouwen	12	–
Machines en installaties	4	–
Immateriële rechten	2	–
Totaal	18	–

Eneco heeft in 2009 plannen gemaakt, taxaties laten uitvoeren en onderhandelingen gevoerd om een drietal bedrijfspanden en een installatie te verkopen. Ultimo 2009 zijn deze activa nog niet verkocht. Eneco verwacht deze activa binnen een jaar te verkopen. De immateriële rechten betreft de verkoop van een websitedomein, die in 2010 is gerealiseerd.

21. Handelsdebiteuren

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Energiedebiteuren	681	852
Overige handelsdebiteuren	140	135
Af: waardeverminderingen	– 84	– 65
Totaal	737	922

De specificatie van de uitstaande vorderingen naar ouderdom is als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Voor vervaldatum	631	837
Na vervaldatum:		
• tot 3 maanden	68	48
• 3 tot 6 maanden	14	19
• 6 tot 12 maanden	39	28
• meer dan 12 maanden	69	55
Nominale waarde	821	987
Af: waardeverminderingen	– 84	– 65
Totaal	737	922

Het verloop van de waardeverminderingen van de debiteuren is als volgt:

	2009	2008
Per 1 januari	65	58
Toevoegingen via het resultaat	36	26
Onttrekkingen	- 17	- 19
Per 31 december	84	65

De handelsdebiteuren betreffen posten met een looptijd korter dan een jaar. Gezien het kortlopende karakter van de post handelsdebiteuren is de boekwaarde gelijk aan de reële waarde.

22. Overige vorderingen

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Overige vorderingen	15	4
Onderhanden projecten in opdracht van derden	12	14
Zekerheidsstellingen aan handelspartijen (margin calls)	127	182
Overlopende activa	85	111
Totaal	239	311

Vanwege het kortlopende karakter van de post overige vorderingen is de boekwaarde gelijk aan de reële waarde.

23. Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en deposito's en bedragen per 31 december 2009 € 606 mln. (2008: € 402 mln.). Niet direct opvraagbare deposito's en geblokkeerde rekeningen bedragen op 31 december 2009 € 48 mln. (2008: € 32 mln.*). Deze middelen staan niet ter vrije beschikking van Eneco.

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

24. Eigen vermogen

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Aandelenkapitaal	497	497
Agioreserve	381	381
Herwaarderingsreserve	762	798
Reserve translatieverschillen	- 2	- 3
Reserve kasstroomafdekkingen	- 52	- 100
Ingehouden resultaten	2.126	1.954
Onverdeeld resultaat boekjaar	177	272
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.	3.889	3.799
Minderheidsbelangen	11	10
Eigen vermogen Eneco	3.900	3.809

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van Eneco Holding N.V. bedraagt € 2 miljard, verdeeld in 20 miljoen aandelen met een nominale waarde van elk € 100,-. Per 31 december 2009 zijn 4.970.978 aandelen geplaatst en volgestort. In 2009 is hierin geen wijziging opgetreden. Eneco Holding N.V. heeft alleen gewone aandelen uitstaan.

Agioreserve

Eneco Holding N.V. is ontstaan in 2000. De toenmalige aandeelhouders van N.V. Eneco hebben een kapitaalbelang in de vennootschap verkregen door hun kapitaalbelang in N.V. Eneco in te brengen in Eneco Holding N.V. Voor zover de waarde van dat kapitaalbelang de nominale waarde van de aandelen van Eneco Holding N.V. oversteeg is dit meerdere opgenomen als agioreserve. Deze reserve is te beschouwen als gestort kapitaal.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de waardering van netwerken en netwerk-gerelateerde activa op basis van de reële waarde. De vorming van deze reserve heeft in 2008 plaatsgevonden. Het verschil tussen de afschrijvingen in het boekjaar 2009 op basis van de geherwaardeerde boekwaarde en de afschrijvingen op basis van de oorspronkelijke historische kostprijs is, gecorrigeerd voor uitgestelde belastingen, overgeboekt van de herwaarderings-reserve naar de reserve ingehouden winsten. De herwaarderingsreserve staat niet ter vrije beschikking van de aandeelhouders.

Reserve kasstroomafdekkingen

In de reserve kasstroomafdekkingen worden veranderingen verwerkt van de reële waarde van het effectieve deel van afgeleide financiële instrumenten die zijn aangewezen voor kasstroom-afdekking waarvan de afdekkingstransactie nog niet is afgewikkeld. Eneco voldoet hierbij aan de voorwaarden van cashflow hedge accounting. Deze afdekkingsinstrumenten bestaan uit forwardcontracten die met andere marktpartijen zijn afgesloten om de marktprijsrisico's af te dekken van de inkoop en verkoop van energiecommoditycontracten. Daarnaast is onder deze reserve het effectieve deel van de afdekking met rente- en valutaswapcontracten opgenomen. De reserve kasstroomafdekkingen staat niet ter vrije beschikking van de aandeelhouders.

Onderstaand is het verloopoverzicht van de reserve kasstroomafdekkingen opgenomen:

	Energie- commodities	Renteswap- contracten	Valutaswap- contracten	Totaal
Per 1 januari 2008	34	1	-	35
Mutatie reële waarde kasstroom- afdekkingen	- 184	- 7	-	- 191
Uitgestelde belastingverplichtingen	43	2	-	45
Ineffectief deel van kasstroomhedges	11	-	-	11
Per 31 december 2008	- 96	- 4	-	- 100
Nieuw gedefinieerde kasstroom- hedges in boekjaar	1	-	- 80	- 79
Mutatie reële waarde kasstroom- afdekkingen	24	- 3	-	21
Uitgestelde belastingverplichtingen	- 38	-	20	- 18
Ineffectief deel van kasstroomhedges	12	-	-	12
Beëindigde kasstroomafdekkingen	112	-	-	112
Per 31 december 2009	15	- 7	- 60	- 52

Uitkeerbare resultaten

In 2009 is voor € 27,36 aan dividend per aandeel uitgekeerd (2008: € 42,65). Per 31 december 2009 bedraagt het niet-uitkeerbare vermogen € 885 mln. (2008: € 699 mln.).

25. Personeelsvoorzieningen

	Ziektekosten gepensio- neerden	Diensttijd gebonden uitkeringen	Totaal
Per 1 januari 2008	7	26	33
Dotaties	-	6	6
Onttrekkingen	-	- 1	- 1
Vrijval	- 1	- 6	- 7
Per 31 december 2008	6	25	31
Dotaties	1	2	3
Onttrekkingen	- 1	-	- 1
Vrijval	-	- 2	- 2
Per 31 december 2009	6	25	31
Classificatie			
Kortlopend	1	3	4
Langlopend	5	22	27
Per 31 december 2009	6	25	31

De voorzieningen zijn actuariael bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

	2009	2008
Disconteringsvoet per 31 december	5%	5%
Toekomstige salarisstijgingen	2%	2%

26. Overige voorzieningen

	Amoverings- voorziening	Verlieslatende contracten	Reorganisatie	Overige	Totaal
Per 1 januari 2008	10	15	6	9	40
Dotaties	5	-	2	2	9
Acquisitie	2	-	-	-	2
Onttrekkingen	-	-	-	- 1	- 1
Vrijval	-	- 2	- 3	- 3	- 8
Per 31 december 2008	17	13	5	7	42
Dotaties	3	5	1	15	24
Acquisitie	2	-	-	-	2
Onttrekkingen	-	- 5	-	-	- 5
Vrijval	-	- 2	- 1	-	- 3
Herclassificatie	2	4	-	- 6	-
Per 31 december 2009	24	15	5	16	60
Classificatie					
Kortlopend	-	4	2	15	21
Langlopend	24	11	3	1	39
Per 31 december 2009	24	15	5	16	60

De voorzieningen zijn in 2009 opgerent met 5% (2008: 5%).

27. Rentedragende schulden

De rentedragende schulden zijn als volgt te specificeren:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Obligatielening	125	124
Onderhandse leningen	1.662	990
Groene en achtergestelde leningen	258	119
Kasgeldleningen	42	630
Totaal	2.087	1.863

De specificatie van de aflossingsverplichtingen is als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Binnen 1 jaar	285	706
Binnen 1 tot 5 jaar	403	275
Na 5 jaar	1.399	882
Totaal	2.087	1.863
Classificatie		
Kortlopend	285	706
Langlopend	1.802	1.157
Totaal	2.087	1.863

Voor de rentedragende schulden zijn geen zekerheden verstrekt.

De obligatielening betreft uitgegeven eurobonds onder het in 2003 geïntroduceerde Debt Issuance Programme. Deze lening is genoteerd aan de beurs van Luxemburg. De onderhandse leningen zijn in overwegende mate verkregen van institutionele beleggers en banken. De onderhandse leningen omvatten tevens voor een bedrag van € 188 mln. in US dollars, € 151 mln. in Japanse yens en € 83 mln. in Britse ponden. De groenfondsen leningen betreffen leningen voor financiering van specifieke investeringen in duurzame energie-infrastructuur. Vanwege de belastingvoordelen die beleggers in deze groenfondsen genieten ligt de verschuldigde rente onder de marktrente. De kasgeldleningen bestaan uit onderhandse kasgeldleningen en uitgegeven commercial papers.

Een overzicht van de kredietfaciliteiten is opgenomen in toelichting 32.

Aflossingsverplichtingen voor het eerste jaar na balansdatum worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

De rentebetalingen over een leningsbedrag van € 1.771 mln. (2008: € 1.041 mln.) zijn gebaseerd op een vast percentage (reële waarde risico). Voor de overige leningen gelden variabele rentepercentages die de ontwikkeling van de marktrente (kasstroom-renterisico) volgen. Voor deze variabele rentepercentages wordt deels gebruikgemaakt van afgeleide financiële instrumenten (renteswapcontracten).

De gemiddelde rentelast en de reële waarde van de leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2009	2008
Gemiddelde rentelast	4,5%	3,9%
Reële waarde van de leningen	1.872	1.654

De reële waarde van de leningen is benaderd door middel van de contante waarde methode. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde marktrentevoet van 5,1% (2008: 6,0%).

28. Handelscrediteuren en overige schulden

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Handelscrediteuren	586	814
Pensioenpremies	5	4
Overlopende passiva	314	212
Overige schulden	183	122
Totaal	1.088	1.152
Classificatie		
Kortlopend	1.047	1.105
Langlopend	41	47
Totaal	1.088	1.152

Onder de overlopende passiva is € 27 mln. (2008: € 6 mln.) opgenomen voor waarborgsommen die zijn ontvangen als zekerheid voor nog te leveren diensten.

Onder de overige schulden worden bedragen opgenomen voor toekomstige betalingen die verband houden met bankgaranties (Letters of Credit) die zijn gesteld aan Amerikaanse investeerders voor de lease-and-leaseback transacties zoals genoemd in toelichting 30. Deze bedragen zijn opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

29. Operationele leases

Kosten en verplichtingen van operationele leases

Eneco heeft operationele lease-overeenkomsten afgesloten voor ICT-voorzieningen en het wagenpark. Daarnaast zijn huurovereenkomsten gesloten voor een aantal terreinen en bedrijfspanden. In het resultaat is hiervoor een last opgenomen van € 42 mln. (2008: € 37 mln.).

De minimale verplichtingen van deze overeenkomsten vervallen als volgt:

	Per 31 december 2009		Per 31 december 2008	
	Huur- verplichtingen	Lease- verplichtingen	Huur- verplichtingen	Lease- verplichtingen
Binnen 1 jaar	20	26	13	21
Binnen 1 tot 5 jaar	41	55	45	38
Na 5 jaar	65	2	11	1
Totaal	126	83	69	60

Opbrengsten van operationele leases

Verbruikstoestellen en energie-installaties worden verhuurd voor perioden van 5 tot 15 jaar, waarbij de betreffende activa eigendom van Eneco blijven. De verhuur omvat de terbeschikkingstelling aan gebruikers inclusief het onderhoud. De verhuuropbrengsten die in het resultaat zijn verwerkt bedragen € 32 mln. (2008: € 28 mln.).

De minimale vorderingen uit hoofde van niet-opzegbare huurovereenkomsten vervallen als volgt:

	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Binnen 1 jaar	22	23
Binnen 1 tot 5 jaar	64	63
Na 5 jaar	37	32
Totaal	123	118

30. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Inkoop- en verkoopverplichtingen energie

Eneco heeft inkoopverplichtingen voor energie ter grootte van € 6,0 mld. (2008: € 6,0 mld.). Deze inkoopcontracten hebben betrekking op 2010 en latere jaren. De inkoopverplichtingen omvatten energiecontracten voor eigen gebruik (own use) met verschillende energieproducenten waaronder Rijnmond Energy C.V., Offshore Windpark Q7 B.V. en diverse kleinere producenten van windenergie. Daartegenover staan verkoopverplichtingen die betrekking hebben op 2010 en latere jaren ter grootte van € 5,2 mld. (2008: € 6,1 mld.). Voor de inkoop van warmte zijn verplichtingen ter grootte van € 0,6 mld. (2008: € 0,9 mld.). aangegaan tot en met 2020.

Lease-and-leaseback transacties

In de jaren 1997 tot en met 2000 zijn lease-and-leaseback transacties aangegaan voor een groot deel van de gas-, elektriciteits- en warmtenetten.

Deze activa zijn voor een langdurige periode verhuurd aan derden, die dezelfde activa vervolgens hebben onderverhuurd aan Eneco. Aan het einde van de termijnen van de onderverhuur, gelegen tussen 2016 en 2028, heeft Eneco het recht om de bij derden berustende rechten van onderverhuur te kopen.

De specificatie van de afgesloten transacties per 31 december 2009 is als volgt:

x USD 1 mln.	Aantal transacties	Transactie- waarde	Kosten vroegtijdige beëindiging	Waarde beleggingen
Elektriciteitsnetten	10	2.122	817	496
Gasnetten	10	1.753	628	384
Warmtenetten	2	524	211	159
Totaal	22	4.399	1.656	1.039

De transactiewaarden betreffen de taxatiewaarden op het moment van afsluiten van de lease-and-leaseback transacties bepaald voor Amerikaanse fiscale doeleinden, op basis van Amerikaanse fiscale waarderingsgrondslagen. In 2009 is een tiental transacties vroegtijdig beëindigd (2008: 6).

De baten uit lease-and-leaseback transacties zijn verantwoord in het jaar van afsluiten van de respectievelijke transacties, onder aftrek van de destijds verwachte kosten gedurende de resterende looptijd. Deze verwachte kosten zijn in de balans opgenomen onder de overige langlopende schulden. De afgesloten lease-and-leaseback transacties kunnen de verkoopbaarheid van de activa beperken. Onder voorwaarden kunnen de activa of delen daarvan worden verkocht. Indien niet aan de voorwaarden zou worden voldaan kunnen ontbindende voorwaarden in werking treden.

In verband met deze lease-and-leaseback transacties bestaan contractuele voorwaardelijke en onvoorwaardelijke verplichtingen en rechten. De financiële verplichtingen en rechten zijn per saldo aan elkaar gelijk en zijn overgedragen aan derden, waardoor deze niet in de balans worden opgenomen.

Voor de verplichtingen zoals hiervoor bedoeld, heeft de vennootschap zekerheden verstrekt in de vorm van hypotheek- en pandrechten op onderdelen van de gas-, elektriciteits- en warmtewetten. Tevens heeft de vennootschap in verband met het risico van voortijdige beëindiging van de lease-and-leaseback transacties aanvullende zekerheden verstrekt in de vorm van bankgaranties (Letters of Credit) ter waarde van USD 912 mln. (2008: USD 948 mln.), welke zijn gedekt met ondergeschikte zekerheidsrechten op het netwerk.

Bij het aangaan van de lease-and-leaseback transacties is een deel van de ontvangen gelden belegd in Amerikaanse staatsobligaties of obligaties met een vrijwel vergelijkbare kredietwaardigheid. Deze gelden kunnen te zijner tijd worden aangewend om de rechten van onderverhuur te kopen. Op balansdatum bedraagt de marktwaarde van deze beleggingen USD 1.039 mln. (2008: USD 1.449 mln.).

Het verschil tussen de kosten van vroegtijdige beëindiging en de waarde van de beleggingen zal zich naar verwachting in de komende jaren als volgt ontwikkelen:

x USD 1 mln.	2010	2011	2013	2018	2023	2028
Kosten vroegtijdige beëindiging	1.674	1.697	1.730	984	438	139
Waarde beleggingen	1.086	1.136	1.244	720	373	139
Vershil	588	561	486	264	65	-

Het deel van de kosten van vroegtijdige beëindiging dat contractueel met bankgaranties moet worden afgedekt is afhankelijk van de corporate credit rating van Eneco. Per balansdatum is deze credit rating volgens Standard & Poor's 'A-'.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2009 is Eneco investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 688 mln. (2008: € 98 mln.).

Overige verplichtingen en verstrekte garanties

Ultimo 2009 bedragen de bestaande overige betalingsverplichtingen € 66 mln. (2008: € 57 mln.), welke vanaf 2010 voldaan moeten worden.

Eneco heeft aan derden garanties verstrekt ter grootte van circa € 80 mln. (2008: € 59 mln.).

31. Transacties met verbonden partijen

Aan Eneco verbonden partijen zijn de geassocieerde deelnemingen, joint ventures en de partijen waarmee gezamenlijk beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend over een entiteit, zoals in deze jaarrekening opgenomen en tevens haar bestuurders en commissarissen.

De verkopen aan en inkopen van verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. De vorderingen en schulden zijn niet zekergesteld en zullen door bankbetalingen worden verrekend.

De specificatie van de handelstransacties met de belangrijkste verbonden partijen is als volgt:

	Verkopen		Inkopen	
	2009	2008*	2009	2008*
Geassocieerde deelnemingen	81	53	22	14
Joint ventures	16	7	18	14
Kapitaalbelangen	–	–	16	19

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

De specificatie van de vorderingen op en schulden aan de belangrijkste verbonden partijen is als volgt:

	Vorderingen		Schulden	
	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008*	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008*
Geassocieerde deelnemingen	22	19	7	–
Joint ventures	106	92	–	–
Kapitaalbelangen	–	3	12	–

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Voor de bezoldiging van de bestuurders en commissarissen wordt verwezen naar toelichting 6. Naast deze functionele relatie bestaat tussen hen en Eneco geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden.

32. Beheersing van financiële risico's

In het kader van de normale bedrijfsvoering wordt kredietrisico, (commodity-)marktrisiko en liquiditeitsrisico gelopen. Het beleid is erop gericht de negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden op de financiële resultaten te minimaliseren. De doelstellingen die hiervoor zijn geformuleerd zijn afgeleid van de strategische doelstellingen. Op basis van deze doelstellingen zijn procedures en richtlijnen opgesteld die ten minste eenmaal per jaar worden geëvalueerd en indien nodig aangepast.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de risicobeheersing. In dit kader worden door haar de procedures en richtlijnen vastgesteld en ziet zij toe op de naleving. De bevoegdheden om namens Eneco verbintenissen aan te gaan zijn vastgelegd in het Authority Manual. De mandaatstructuur voor de energiehandel en de energieverkoop aan zakelijke klanten is vastgelegd in het Energiehandelsmandaat respectievelijk het Salesmandaat.

De Raad van Bestuur bespreekt periodiek met het management de ontwikkeling van de resultaten, kengetallen zoals de ontwikkeling van het werkkapitaal en de handelspositie, de belangrijkste risico's en de maatregelen om deze risico's te beheersen. Elk halfjaar legt het management verantwoording af aan de Raad van Bestuur middels een 'in control statement'.

Een intern Audit & Risk Committee ziet toe op de formulering en toepassing van het risico-beleid en adviseert de Raad van Bestuur hierover.

Door bespreking van strategische plannen, budgetten, prognoses en resultaten houden de commissarissen toezicht op de gang van zaken en de beheersing van risico's.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat een verlies ontstaat omdat de tegenpartij of de bank van de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan of zal voldoen. Voor de beheersing van dit risico wordt onderscheid gemaakt tussen debiteurenrisico en tegenpartijrisico (counterparty risk).

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico is het risico dat een debiteur een vordering niet zal voldoen. De meeste vorderingen zijn van beperkte omvang en verdeeld over een zeer groot aantal debiteuren. De Raad van Bestuur ziet hierin geen concentratie van risico.

Het beleid is erop gericht om aan klanten geen andere kredieten te verstrekken dan normale leverancierskredieten zoals vastgelegd in de van toepassing zijnde leveringsvoorwaarden. Daarnaast is op decentraal niveau in de organisatie beleid geformuleerd. De effectiviteit van dat beleid wordt centraal gemonitord en zo nodig bijgestuurd.

Maatregelen die worden toegepast om het debiteurenrisico te beperken zijn:

- Een actief incassobeleid.
- Het gebruik van kredietlimieten, bankgaranties en/of margining (cash collateral) voor zakelijke partijen.
- De inzet van incassobureaus en differentiatie in incassomethoden voor actuele en historische klanten.

De waarde van een vordering wordt volgens een voorgeschreven procedure aangepast. Deze is gebaseerd op de tijd dat de vordering openstaat en de kans dat deze niet volledig wordt voldaan. Voor de zakelijke klanten wordt dit aangevuld met een individuele beoordeling.

Tegenpartijrisico

Tegenpartijrisico is het risico dat een handelspartner niet aan haar leverings- of betalingsverplichtingen kan of zal voldoen. Dit risico heeft voornamelijk betrekking op de handel in energie-commodities, emissierechten en rente- en valutaafdekkingstransacties. De basis voor de beheersing van dit risico is vastgelegd in het 'Counterpartymandaat' en het 'Treasury Statuut', dat door de Raad van Bestuur is vastgesteld.

Commodity instrumenten

De omvang van het tegenpartijrisico wordt voornamelijk bepaald door de vervangingswaarde van de toekomstige leveringen. Deze vervangingswaarde wordt per tegenpartij dagelijks berekend op basis van de actuele marktprijzen voor toekomstige leveringen. De risicopositie wordt afgemeten aan de risicotolerantie. Deze tolerantie wordt per contractpartij vastgesteld op basis van een beoordeling van de kredietwaardigheid van die tegenpartij volgens een openbare of interne rating.

Het tegenpartijrisico wordt beperkt door:

- Standaardovereenkomsten op basis van EFET- en ISDA-voorwaarden.
- Margining en clearing via een derde partij.
- Bilaterale margining.
- Handelsrestricties per tegenpartij (positiemanagement).
- Kredietverzekeringen voor de afdekking exposures buiten de limieten.

Margining en clearing via een derde partij vindt plaats bij het gebruik van futures. Hierbij wordt het tegenpartijrisico van een forward-transactie overgedragen aan een clearingbank. Deze bank is aangesloten bij het clearinghuis dat faciliteert in de afwikkeling van futures transacties via de handelsbeurzen, zoals ENDEX (European Energy Derivatives Exchange N.V.), EEX (European

Energy Exchange A.G.) en ECX (European Climate Exchange). Het clearinghuis verrekenet dagelijks tussentijdse marktwaardeveranderingen met zijn clearingbanken, die dat op hun beurt weer verrekenen met de betrokken handelspartijen (margin calls). Hierdoor wordt voor de contractpartijen het tegenpartijrisico op elkaar geneutraliseerd. Bilaterale margining impliceert eenzelfde dagelijkse verrekening, maar dan rechtstreeks met de tegenpartij van de transactie. In het contract met de tegenpartij wordt een initiële minimale waarde (threshold) afgesproken, bilaterale margining wordt alleen toegepast wanneer deze threshold wordt overschreden.

Door de margining systematiek ontstaat liquiditeitsrisico (liquidity risk). Het risicobeleid is gericht op het bewaken en op elkaar afstemmen van het tegenpartijrisico door handel in forwards enerzijds en het liquiditeitsrisico door margining anderzijds. Dit wordt onder meer bereikt door bijvoorbeeld het combineren van handelslimieten met bilaterale margining of met kredietverzekeringen. Voor de beheersing van beide risico's bestaat een systeem waarmee interne limieten worden bewaakt op basis van dagelijkse rapportages.

Financieringsinstrumenten

De wijze waarop de financieringsinstrumenten worden beheerd is vastgelegd in een Treasury Statuut dat is vastgesteld door de Raad van Bestuur. Bij het opnemen van gelden is het tegenpartijrisico zeer beperkt. Bij het uitzetten van gelden wordt rekening gehouden met de beoordelingscriteria zoals deze in het Treasury Statuut zijn geformuleerd. Op grond hiervan moet een tegenpartij een kredietwaardigheidskwalificatie hebben die ten minste gelijk is aan een rating 'A+' volgens Standard & Poor's of 'Aa' volgens Moody's. Het tegenpartijrisico wordt verder beperkt door spreiding over meerdere partijen, vastgestelde limieten per tegenpartij en maximale looptijden voor uitzettingen.

Het tegenpartijrisico voor financiële instrumenten (swapcontracten) wordt beperkt door:

- Het gebruik van raamovereenkomsten op basis van ISDA-voorwaarden.
- Margining als gevolg van overeengekomen credit support agreements.
- Procedures voor periodieke beoordeling van het tegenpartijrisico.

Marktrisiko

Marktrisiko is het risico dat wordt gelopen over waardeveranderingen in huidige of toekomstige kasstromen en financiële instrumenten die het gevolg zijn van veranderingen in marktprijzen, markttrente en wisselkoersen.

Prijrisico

Het marktprijrisico op de commodityportefeuilles voor eigen gebruik (own use) wordt beperkt door back-to-back-transacties voor inkoop- en verkoopverplichtingen, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van afgeleide financiële instrumenten. Deze instrumenten worden ingezet binnen een conservatief ingerichte structuur van mandaten en limieten met permanente registratie, bewaking en analyse van de posities en de marktwaarde.

Prijrisico's op handelsportefeuilles van energiecommodities en emissierechten worden beheerst door value-at-risk maatstaven (VaR) en stop-loss limieten. De VaR representeert het potentiële verlies in het geval van het slechtste scenario op een portefeuille over een periode van 10 dagen, uitgaande van een betrouwbaarheid van 95%. VaR-calculaties zijn gebaseerd op een prijshistorie van 60 dagen en omvatten onder meer correlaties tussen producten, markten en tijdsperiodes. Door middel van backtesting worden berekende VaR-waarden minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd. Dagelijks wordt aan de riskmanagers en de energiehandelaren gerapporteerd over zowel de VaR per individuele portefeuille als over de totale handelspositie. Limietoverschrijdingen worden direct gerapporteerd. De VaR voor de handelsportefeuille als geheel bedroeg per 31 december 2009 € 1 mln. (2008: € 1 mln.).

Vreemde valutarisiko

Vreemde valutarisiko is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van koersveranderingen in vreemde valuta. De Corporate Treasury afdeling is verantwoordelijk voor de beheersing van dit risico. In de consolidatie opgenomen vennootschappen mogen zonder instemming van de Corporate Treasury afdeling geen open posities in vreemde valuta aanhouden die groter zijn dan € 250.000. Op basis van de totale

positie in een vreemde valuta en de bijbehorende vastgestelde limiet voor open posities bepaalt de Corporate Treasury afdeling of hedging gewenst is en welke strategie daarbij zal worden gevolgd.

In 2009 zijn leningen aangegaan in Amerikaanse dollars, Japanse yens en Britse ponden om in de financieringsbehoefte van de groep te voorzien. De groep heeft het koersrisico met betrekking tot deze leningen voor de hele looptijd afgedekt met cross currency swapcontracten.

Renterisico

Renterisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt. Het renterisico wordt beheerst door de Corporate Treasury afdeling. Het renterisicobeleid is gericht op het beheersen van de netto financieringslasten door fluctuaties in de marktrente. Hiertoe wordt uitgegaan van een bepaalde bandbreedte voor de verhouding tussen vast- en variabelrentende leningen. Eneco maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals renteswapcontracten om het gewenste risicoprofiel te bereiken. Maandelijks wordt aan de CFO gerapporteerd over de financieringspositie en de ontwikkelingen in de marktrente. Indien alle overige variabelen constant blijven, zal een algemene stijging van Euribor (voor een periode van twaalf maanden) met een procentpunt naar schatting leiden tot een daling van het resultaat vóór belastingen met € 1 mln. (per 31 december 2008: € 6 mln.).

Liquiditeitsrisico

Eneco is een kapitaalintensief bedrijf. Het financieringsbeleid is gericht op het ontwikkelen en onderhouden van een optimale financieringsstructuur, rekening houdend met de huidige activabasis en het investeringsprogramma. Uitgangspunten zijn toegang tot de kapitaalmarkt en flexibiliteit tegen acceptabele financieringskosten.

Financieringen worden centraal aangetrokken en intern aangewend. Dochterondernemingen worden gefinancierd met een combinatie van eigen vermogen en intercompany leningen. Geassocieerde deelnemingen worden alleen gefinancierd met vreemd vermogen als daar voldoende garanties tegenover staan.

Een specifiek liquiditeitsrisico vloeit voort uit margining via clearinghuizen. Voor de beheersing van dit risico zijn limieten vastgesteld voor zowel het openstaande saldo als de gevoeligheid voor prijsmutaties. Hierover wordt dagelijks gerapporteerd aan het management en maandelijks aan de Raad van Bestuur. Op basis van de posities per 31 december 2009 zou een gemiddelde verandering van de marktprijs voor de verschillende commodities waarin wordt gehandeld met € 1 per MWh leiden tot margin calls ter hoogte van € 6 mln. (2008: € 9 mln.).

Om te voorkomen dat Eneco niet in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen wordt groot belang gehecht aan het beheersen van alle hiervoor vermelde risico's. Daarnaast wordt de liquiditeitsbehoefte gepland op basis van lange, middellange en korte termijn kasstroomprognoses. Deze kasstroomprognoses omvatten onder meer operationele kasstromen, investeringskasstromen, dividenden, te betalen interest en aflossing van schulden. De liquiditeitsbehoefte wordt door de Corporate Treasury afdeling afgezet tegenover de beschikbare middelen. Maandelijks wordt hierover gerapporteerd aan de Raad van Bestuur.

Bij een aantal banken zijn dagelijks opzegbare kredietfaciliteiten overeengekomen voor debetstanden in rekening-courant voor een maximaal bedrag van € 115 mln. (2008: € 115 mln.). Daarnaast zijn tot en met 2013 gecommitteerde kredietfaciliteiten beschikbaar voor een maximum van € 1,5 mld. (2008: € 1,5 mld.). Hiervan is medio december 2008 € 400 mln. aange-trokken voor de duur van zes maanden. Daarna is geen gebruik meer gemaakt van deze faciliteit.

De specificatie van de verwachte uitgaande nominale kasstromen van financiële instrumenten gedurende de komende jaren is als volgt:

	Binnen 1 jaar	Binnen 1 tot 5 jaar	Na 5 jaar	Totaal
Per 31 december 2009				
Afgeleide financiële instrumenten	519	320	125	964
Rentedragende schulden	285	403	1.399	2.087
Handelscrediteuren en overige schulden	1.047	41	–	1.088
Totaal	1.851	764	1.524	4.139

	Binnen 1 jaar	Binnen 1 tot 5 jaar	Na 5 jaar	Totaal
Per 31 december 2008				
Afgeleide financiële instrumenten	93	14	3	110
Rentedragende schulden	706	275	882	1.863
Handelscrediteuren en overige schulden	1.105	47	–	1.152
Totaal	1.904	336	885	3.125

33. Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die noodzaken tot een bijstelling van de jaarrekening per 31 december 2009.

Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht

alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt het resultaat na belastingen aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening en balansmutaties die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in boekjaar 2009.

In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt naar kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. De operationele kasstroom omvat onder andere de uitgaven voor rente en belastingen en de ontvangsten van rente en dividenden. Ontwikkelingskosten, investeringen en desinvesteringen in vaste activa (inclusief financiële belangen) worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. De betaling van dividend wordt gezien als een uitgaande kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Mutatie werkkapitaal

Het werkkapitaal omvat de voorraden en vorderingen verminderd met de niet-rentedragende schulden. De mutatie van het werkkapitaal zoals opgenomen in de operationele kasstroom is als volgt:

	2009	2008
Mutatie voorraden	- 15	- 10
Mutatie handelsdebiteuren	185	444
Mutatie belastingvorderingen en -verplichtingen	26	- 7
Mutatie overige vorderingen	72	- 39
Mutatie niet-rentedragende schulden	- 64	- 440
Totaal	204	- 52

Acquisities

De acquisities van Eneco in 2009 (zie toelichting 15) hadden het volgende effect op de balans en de kasstroom op het moment van acquisitie:

	Acquisities	
	Dochter- ondernemingen	Geassocieerde deelnemingen
Materiële vaste activa	36	–
Immateriële vaste activa	3	–
Geassocieerde deelnemingen	–	8
Uitgestelde belastingvorderingen	4	–
Werkkapitaal inclusief liquide middelen	– 8	–
Voorzieningen	– 2	–
Langlopende rentedragende schulden	– 28	–
Kortlopende rentedragende schulden	– 4	–
Netto identificeerbare activa en passiva	1	8
Goodwill / badwill uit hoofde van acquisities	27	–
Betaalde vergoeding (in liquide middelen)	28	8
Verkregen (–) / afgestoten (+) geldmiddelen	– 6	–
Netto uitgaande (+) / inkomende (–) kasstroom	22	8

Toelichting per segment

alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld

Gesegmenteerde informatie

Bedrijfssegmenten worden onderscheiden in overeenstemming met de bestuurlijke en interne rapportagestructuur van Eneco.

De bedrijfssegmenten van Eneco zijn de drie kernbedrijven: energiebedrijf Eneco, Joulz en Stedin. Het segment Energiebedrijf Eneco omvat het inkopen, opwekken, verhandelen en verkopen van elektriciteit, gas en warmte en de aanleg, het onderhoud en het beheer van warmtenetten. Het segment Joulz is het infrabedrijf waarin advies, engineering, aanleg en beheer van energie-infrastructuren en onderhoud van verlichtings- en parkeerinstallaties zijn ondergebracht. Het segment Stedin betreft de netbeheerder die de gas- en elektriciteitsnetten beheert.

De verrekenprijzen die aan de interne opbrengsten ten grondslag liggen zijn gebaseerd op marktconforme prijzen en voorwaarden.

Opbrengsten en resultaat per bedrijfssegment

2009	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Joulz	Segment Stedin	Eliminaties en niet gealloceerd	Totaal
Omzet energie en overige bedrijfsopbrengsten	4.170	135	940	0	5.245
Bedrijfsopbrengsten tussen segmenten	283	432	1	- 716	0
Overige bedrijfskosten	- 4.300	- 559	- 757	639	- 4.977
Bedrijfsresultaat	153	8	184	- 77	268
Resultaat geassocieerde deelnemingen					31
Financiële baten en lasten					- 76
Resultaat voor belastingen					223
Belastingen					- 40
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten					183
Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten					- 6
Resultaat na belastingen					177

2008	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Joulz	Segment Stedin	Eliminaties en niet gealloceerd	Totaal
Omzet energie en overige bedrijfsopbrengsten	3.836	127	980	-	4.943
Bedrijfsopbrengsten tussen segmenten	270	443	3	- 716	-
Overige bedrijfskosten*	- 3.933	- 549	- 715	658	- 4.539
Bedrijfsresultaat	173	21	268	- 58	404
Resultaat geassocieerde deelnemingen					3
Financiële baten en lasten					- 61
Resultaat voor belastingen					346
Belastingen					- 75
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten					271
Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten					-
Resultaat na belastingen					271

* Gegevens 2008 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Balans per bedrijfssegment

Per 31 december 2009	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Joulz	Segment Stedin	Eliminaties en niet gealloceerd	Totaal
Activa					
Activa	3.121	259	4.260	- 24	7.616
Geassocieerde deelnemingen	75	-	-	-	75
Activa van de segmenten	3.196	259	4.260	- 24	7.691
Passiva					
Eigen vermogen en langlopende verplichtingen	1.802	78	3.962	316	6.158
Kortlopende verplichtingen	1.394	181	298	- 340	1.533
Passiva van de segmenten	3.196	259	4.260	- 24	7.691

Per 31 december 2008	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Joulz	Segment Stedin	Eliminaties en niet gealloceerd	Totaal
Activa					
Activa	3.184	268	4.061	- 167	7.346
Geassocieerde deelnemingen	40	-	-	-	40
Activa van de segmenten	3.224	268	4.061	- 167	7.386
Passiva					
Eigen vermogen en langlopende verplichtingen	1.387	82	4.052	- 202	5.319
Kortlopende verplichtingen	1.837	186	9	35	2.067
Passiva van de segmenten	3.224	268	4.061	- 167	7.386

Overige gegevens per bedrijfssegment

2009	Segment Energiebedrijf	Segment Joulz	Segment Stedin	Totaal
	Eneco			
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	282	14	260	556
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	98	8	190	296

2008	Segment Energiebedrijf	Segment Joulz	Segment Stedin	Totaal
	Eneco			
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	100	20	217	337
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	97	8	187	292
Bijzondere waardeverminderingen	- 1	-	-	- 1

Overzicht van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen

Dochterondernemingen

Onderstaande dochterondernemingen zijn in hun geheel opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Eneco. Tenzij anders vermeld, bedraagt het directe dan wel indirecte aandeel en de zeggenschap van Eneco in deze entiteiten 100%.

Naam	Plaats	Naam	Plaats
Aardgasservice Noord B.V.*	Dokkum	Eneco Energie Zuid-Kennemerland Lease Services B.V.	Rotterdam
AgroPower B.V.*	Delft	Eneco Energy Trade B.V.*	Capelle aan den IJssel
Air Energy Holding N.V. (84,7%)	Brussel (B)	Eneco France B.V.*	Capelle aan den IJssel
Air Energy S.A. (84,7%)	Waver (B)	ENECS France SAS	Versailles (F)
Alco Metapart B.V.	Lelystad	Eneco Gasspeicher B.V.*	Rotterdam
BioEnergieCentrale Delfzijl I B.V.	Utrecht	Eneco Geothermie B.V.	Rotterdam
Bouw- en Loodgietersbedrijf C. van der Hoeven B.V.	Amsterdam	Eneco Installatiebedrijven B.V.*	Rotterdam
Breeze Renewable Energy Ltd.	Sheffield (VK)	Eneco International B.V.*	Rotterdam
Brown Ridge Oost B.V.	Rotterdam	Eneco Lease Services B.V.	Rotterdam
Cape Doctor S.A. (84,7%)	Grand-Leez (B)	Eneco MDDS B.V.*	Capelle aan den IJssel
CityTec B.V.*	Den Haag	Eneco Nederland B.V.*	Capelle aan den IJssel
Cordeel-Eneco-Solar N.V. (50,2%)	Hoeselt (B)	Eneco Netwerk Warmte B.V.*	Rotterdam
Delfland Elektriciteitsnetwerken B.V.*	Rotterdam	Eneco New Energy B.V.*	Rotterdam
Delfland Elektriciteitsnetwerken Verhuur B.V.*	Rotterdam	Eneco Retail B.V.*	Rotterdam
Delfland Gasnetwerken B.V.*	Rotterdam	Eneco Round 3 Development Holding Ltd.	Warwick (VK)
Devlieghere Eneco N.V. (82,6%)	Aalter (B)	Eneco Round 3 Development Ltd.	Warwick (VK)
Distri Wind B.V.	Utrecht	Eneco Rozendaal B.V.	Rotterdam
Echo Investments B.V.	Rotterdam	Eneco Services B.V.*	Rotterdam
Echo Investments Deutschland GmbH	Keulen (D)	Eneco Strategic Assets B.V.	Capelle aan den IJssel
Echte Energie België N.V.	Oostende (B)	Eneco Trade Support B.V.*	Capelle aan den IJssel
Eco Energy B.V.*	Rotterdam	Eneco Utilities B.V.	Rotterdam
Eco Systems Installers N.V.	Maldegem (B)	Eneco Warmte B.V.*	Rotterdam
Ecofys Germany GmbH	Keulen (D)	Eneco Warmtekracht Elcon B.V.	Rotterdam
Ecofys Investments B.V.	Rotterdam	Eneco Warmtenetten B.V.*	Rotterdam
Ecofys Nederland B.V.	Rotterdam	Eneco wind UK B.V.*	Rotterdam
Ecofys Netherlands B.V.	Utrecht	Eneco wind UK Ltd.	Londen (VK)
Ecofys UK Ltd.	Londen (VK)	Eneco Windmolens Offshore B.V.	Rotterdam
Econcern Power Assets Round 3 Development Ltd.	Londen (VK)	ENECOCEN Beheer B.V.	Rotterdam
E-Connection Offshore B.V.	Bunnik	Enepro B.V.	Rotterdam
Econtract GmbH	Keulen (D)	Enercen N.V.*	Houten
Ecostream Deutschland GmbH	Keulen (D)	Erste Solarpark Olching GmbH & Co KG	Keulen (D)
Ecostream France SAS	Avignon (F)	Erste Solarpark Ruhstorf GmbH & Co KG	Keulen (D)
Ecostream Investments B.V.	Rotterdam	Evelop Belgium N.V.	Zaventem (B)
Ecostream N.V.	Maldegem (B)	Evelop Investments B.V.	Rotterdam
Ecowind Kerkrade B.V.	Utrecht	Evelop Ontwikkeling B.V.	Rotterdam
Electrastar S.A. (84,7%)	Grand-Leez (B)	Evelop UK Ltd.	Sheffield (VK)
Electricité du Bois du Prince S.A. (84,7%)	Grand-Leez (B)	EZK Gasnetwerk B.V.*	Rotterdam
Electrotechnisch Bureau Van Bochove & Co B.V.	Badhoevedorp	GCN Gasnetwerken I B.V.*	Rotterdam
EMH Lease Services B.V.	Rotterdam	GCN Gasnetwerken II B.V.*	Rotterdam
Enatec Micro-Cogen B.V. (95,0%)	Petten	GEB Warmtekracht B.V.	Rotterdam
Eneco B.V.*	Rotterdam	GMK Gasnetwerk B.V.*	Rotterdam
Eneco België B.V.*	Rotterdam	Greeneco B.V.	Rotterdam
Eneco BerinGen N.V.	Mechelen (B)	GSU B.V.*	Houten
Eneco Business B.V.*	Capelle aan den IJssel	Joulz B.V.*	Rotterdam
Eneco Energie Weert Lease Services I B.V.	Rotterdam	Les Vents de l'Ornoi S.A. (42,4%)	Grand-Leez (B)
Eneco Energie Weert Lease Services II B.V.	Rotterdam	Les Vents de Perwez S.A. (63,6%)	Waver (B)
Eneco Energie Zeist Lease Services B.V.	Rotterdam	Lindeman B.V.	Haarlem

Naam	Plaats	Naam	Plaats
MKB Energie B.V.*	Capelle aan den IJssel	Scheveningen Buiten B.V.	Rotterdam
N.V. Eneco Beheer*	Rotterdam	Schone Energie Onderneming v.o.f. (in liquidatie)	Capelle aan den IJssel
N.V. Goemaere - ENECO Energie (81,5%)	Diksmuide (B)	Sky Sweeper S.A. (84,7%)	Grand-Leez (B)
N.V. Mandel Eneco Energie (82,6%)	Mechelen (B)	Societe Energetique de Cazaux de Larboust	Toulouse (F)
N.V. Stedin Amstelland*	Rotterdam	Société Hydraulique de La Saône	Versailles (F)
N.V. Stedin Midden-Holland*	Rotterdam	Sprint B.V.*	Capelle aan den IJssel
N.V. Stedin Midden-Kennemerland*	Rotterdam	Stedin B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Amstelland*	Rotterdam	Stedin Hoogspanningsnetten B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Delfland*	Rotterdam	Stedin Laagspanningsnetten B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Midden-Kennemerland*	Rotterdam	Stedin Netten Elektriciteit Midden-Holland B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Noord-Oost Friesland*	Rotterdam	Stedin Netten Gas Midden-Holland B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Schiedam*	Rotterdam	Stedin Netten Zeist B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Utrecht*	Rotterdam	Stedin Netwerk Gas B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Weert*	Rotterdam	Stedin Signaalnetten B.V.*	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Zuid-Kennemerland*	Rotterdam	Technisch Buro Metapart B.V.	Amsterdam
N.V. Stedin Noord-Oost Friesland*	Rotterdam	Tempus B.V.*	Schiedam
N.V. Stedin Utrecht*	Rotterdam	Tempus Delgas B.V.*	Delft
N.V. Stedin Zuid-Kennemerland*	Rotterdam	Tempus Nederland B.V.	Rotterdam
Nike-Eneco-Solar N.V.	Laakdal (B)	Tollhouse B.V.	Capelle aan den IJssel
NOF Gasnetwerk B.V.*	Dokkum	Tullo Wind Farm Limited	Londen (VK)
North Sea Energy N.V.	Zaventem (B)	Utiliq B.V.*	Rotterdam
Norther S.A. (84,7%)	Grand-Leez (B)	Vaney Klimaat-service B.V.*	Schiedam
Northwester N.V. (50,1%)	Zaventem (B)	Verwaltung Erste Solarpark Olching GmbH	Keulen (D)
Nutsbedrijf Amstelland Gasnetwerk B.V.*	Rotterdam	Wamtebedrijf Eneco Delft B.V. i.o.	Rotterdam
Off-Wind N.V.	Zaventem (B)	Warmtenetten Utrecht B.V.*	Rotterdam
Q10 Offshore Wind B.V.	Rotterdam	Windpark Afrikahaven B.V.	Utrecht
Q4-WP B.V.	Rotterdam	Windpark De Graaf B.V.	Oosterhout
REMU Elektriciteit-netwerken Noord B.V.*	Rotterdam	Windpark Logistiekweg B.V.	Utrecht
REMU Elektriciteit-netwerken Zuid B.V.*	Rotterdam	Windpark Martens B.V.	Oosterhout
REMU Gas-Netwerken B.V.*	Rotterdam	Windpark van Luna B.V.	Utrecht
REMU Warmte-Netwerken B.V.*	Rotterdam	Windpark van Pallandt B.V.*	Rotterdam
Sap-ENECO Energie N.V. (82,6%)	Mechelen (B)	Wittevrongel Eneco N.V. (86,4%)	Aalter (B)
Scheffer's Reclame B.V.	Ridderkerk		

Voor de dochterondernemingen aangegeven met * is door Eneco Holding N.V. een hoofdelijke aansprakelijkheidsverklaring afgegeven zoals bedoeld in artikel 403, lid 1, sub f, Titel 9 Boek 2 BW. Aan deze vennootschappen is toestemming verleend hun jaarrekening niet in overeenstemming met de voorschriften van deze titel in te richten.

Joint ventures

Onderstaande joint ventures worden proportioneel opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Eneco Holding N.V. De vermelde percentages geven het kapitaalbelang en de mate waarin de activa, passiva, baten en lasten proportioneel zijn opgenomen en verwerkt in de geconsolideerde financiële overzichten.

Naam		Plaats
Burgervlotbrug Beheer B.V.	50%	Utrecht
EMCIS B.V.	55%	Groot-Ammers
ENECAL Energy v.o.f.	49%	Rotterdam
ENECOGEN v.o.f.	50%	Rotterdam
Europoort Utility Partners v.o.f.	50%	Rotterdam Botlek
Greenlab v.o.f. (in liquidatie)	50%	Rotterdam
Rodeco Putten v.o.f.	82%	Putten
Warmtetransportbedrijf Amstelland		
Zuid-Amsterdam (Waza) B.V.	39%	Rotterdam
Windpark Distridam v.o.f.	50%	Terneuzen
Q7 - Eneco	50%	Diverse

Q7 – Eneco

		Plaats
Auster Windparken B.V.	50%	IJmuiden
C.V. Kaver Windparken	100%	IJmuiden
Het Windfonds voor Bedrijven N.V.	50%	IJmuiden
Kaver Alpha Windparken B.V.	100%	Rotterdam
Kaver Beta Windparken B.V.	100%	Rotterdam
Kaver Epsilon Windparken B.V.	100%	Rotterdam
Kaver Gamma Windparken B.V.	100%	Rotterdam
Offshore Windpark Q7 B.V.	50%	IJmuiden
Ontwikkelingsmaatschappij Q7-WP B.V.	50%	IJmuiden
Telltale Windparken C.V.	50%	IJmuiden
Windpark Anderstein XIX B.V.	50%	IJmuiden
Windpark Equipment Leasing XLIV B.V.	100%	Rotterdam
Windpark Equipment Leasing XLV B.V.	50%	Rotterdam
Windparken Beheer B.V.	50%	IJmuiden

Geassocieerde deelnemingen

De volgende vennootschappen worden per 31 december 2009 aangemerkt als geassocieerde deelnemingen van Eneco. De vermelde percentages betreffen zowel het aandeel in het kapitaal als de mate van zeggenschap:

Naam

		Plaats
Aardwarmte Den Haag v.o.f.	17%	Den Haag
Bio-Energie Harmignies B.V.B.A.	25%	Schilde (B)
Bio-Energie Kemzeke B.V.B.A.	25%	Schilde (B)
Bio-Energie Libramont B.V.B.A.	25%	Schilde (B)
Depmer B.V.	50%	Dordrecht
Gasservice Kennemerland B.V.	31%	Heemskerk
Groene Energie Administratie B.V.	30%	Rotterdam
N.V. KEMA	31%	Arnhem
P.V. Ned B.V.	50%	Middelburg
SEQ Nederland B.V.	50%	Rotterdam
Steamelec B.V.	25%	Rotterdam Botlek

Overige kapitaalbelangen

De volgende vennootschappen worden per 31 december 2009 aangemerkt als overige kapitaalbelangen, aangezien geen beslissende zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. De vermelde percentages geven het aandeel in het kapitaal:

Naam

		Plaats
Bioshape Holding B.V.	18%	Neer
ECO Projects N.V.	26%	Diksmuide (B)
Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V.	12%	Baarn
Eurogen C.V.	45%	Rotterdam Botlek

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening

x € 1 mln.

	2009	2008
Resultaat dochterondernemingen	185	269
Overige resultaten na belastingen	- 8	3
Resultaat na belastingen	177	272

Vennootschappelijke balans

voor winstbestemming

x € 1 mln.	Toelichting	Per 31 december 2009	Per 31 december 2008
Vaste activa			
Financiële vaste activa	2	5.257	4.696
Vlottende activa			
Vorderingen op deelnemingen		306	189
Actuele belastingvorderingen		–	47
Overige vorderingen		9	7
Liquide middelen		424	342
Totaal vlottende activa		739	585
Totaal activa		5.996	5.281
Eigen vermogen			
Aandelenkapitaal		497	497
Agioreserve		381	381
Herwaarderingsreserve		762	798
Reserve translatieverschillen		– 2	– 3
Reserve kasstroomafdekkingen		– 52	– 100
Ingehouden resultaten		2.126	1.954
Onverdeeld resultaat boekjaar		177	272
Totaal eigen vermogen	3	3.889	3.799
Langlopende verplichtingen			
Uitgestelde belastingverplichtingen		20	28
Rentedragende schulden	4	1.625	961
Overige schulden		91	2
Totaal langlopende verplichtingen		1.736	991
Kortlopende verplichtingen			
Rentedragende schulden	4	252	453
Schulden aan deelnemingen		40	25
Actuele belastingverplichtingen		57	–
Overige schulden		22	13
Totaal kortlopende verplichtingen		371	491
Totaal passiva		5.996	5.281

Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening

alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld

1. Waarderingsgrondslagen

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij dezelfde waarderingsgrondslagen zijn toegepast als in de geconsolideerde jaarrekening, zoals toegestaan in artikel 362 lid 8, Titel 9 Boek 2 BW. Dochterondernemingen vormen een uitzondering op het voorstaande en worden gewaardeerd op nettovermogenswaarde. De beschrijving van de activiteiten en de structuur van de onderneming, zoals opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening is eveneens van toepassing op de vennootschappelijke jaarrekening.

2. Financiële vaste activa

	Dochter- ondernemingen	Vorderingen op dochter- ondernemingen	Overige vorderingen	Uitgestelde belasting vorderingen	Totaal
Per 1 januari 2008	3.480	49	2	–	3.531
Herwaardering dochter- ondernemingen	1.124	–	–	–	1.124
Verkoop dochterondernemingen	– 134	–	–	–	– 134
Resultaat dochterondernemingen	269	–	–	–	269
Reserve translatieverschillen	– 3	–	–	–	– 3
Kapitaalstortingen	45	–	–	–	45
Dividenduitkeringen	– 4	–	–	–	– 4
Mutatie uitgestelde belasting- vorderingen	– 268	–	–	4	– 264
Mutatie leningen aan dochter- ondernemingen	–	269	–	–	269
Mutatie reële waarde financiële instrumenten in eigen vermogen	– 135	–	–	–	– 135
Overige mutaties	–	–	– 2	–	– 2
Per 31 december 2008	4.374	318	–	4	4.696
Resultaat dochterondernemingen	185	–	–	–	185
Mutatie uitgestelde belasting- vorderingen	–	–	–	16	16
Mutatie leningen aan dochter- ondernemingen	–	261	–	–	261
Mutatie reële waarde financiële instrumenten in eigen vermogen	97	–	–	–	97
Overige mutaties	2	–	–	–	2
Per 31 december 2009	4.658	579	–	20	5.257

3. Eigen vermogen

Voor een toelichting op het verloop van het eigen vermogen wordt verwezen naar het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen dat is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. Een toelichting op de afzonderlijke vermogenscomponenten wordt gegeven in toelichting 24 van de geconsolideerde jaarrekening.

4. Rentedragende schulden

De rentedragende schulden betreffen voornamelijk de obligatielening en de onderhandse leningen verstrekt door institutionele beleggingsinstellingen zoals vermeld in toelichting 27 van de geconsolideerde jaarrekening.

5. Niet uit de balans blijken de verplichtingen

Eneco Holding N.V. heeft voor haar dochterondernemingen die in het overzicht van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen zijn gemarkeerd met * een hoofdelijke aansprakelijkheidsverklaring afgegeven zoals bedoeld in artikel 403, lid 1, sub f, Titel 9 Boek 2 BW.

De vennootschap heeft ten behoeve van haar dochtermaatschappijen aan derden garanties verstrekt ter grootte van circa € 16 mln. (2008: € 41 mln.).

Voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de lease-and-leasebacktransacties heeft de vennootschap zich garant gesteld zoals vermeld in toelichting 30 van de geconsolideerde jaarrekening.

Eneco Holding N.V. vormt met vrijwel al haar dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Alle vennootschappen van deze eenheid zijn hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de eenheid. Daarnaast maakt Eneco Holding N.V. onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting voor een deel van de groep. Alle vennootschappen van deze eenheid zijn hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de eenheid.

6. Accountantskosten

Onderstaande honoraria zijn in 2009 ten laste van het resultaat van de vennootschap en haar dochtermaatschappijen gebracht voor accountantskosten en adviesdiensten door de externe accountant van Eneco: Deloitte Accountants B.V., zoals gedefinieerd in artikel 1.1 van de 'Wet toezicht accountantsorganisaties' (Wta), alsook de aan de accountantsorganisatie gelieerde entiteiten van het Deloitte-netwerk.

x € 1.000	2009	2008
Controle van de jaarrekening	876	973
Andere controleopdrachten	1.233	446
Adviesdiensten op fiscaal terrein	–	34
Andere niet-controlediensten	1.376	483
Totaal	3.485	1.936

In de honoraria voor de controle van de jaarrekening van Eneco zijn tevens begrepen de controlewerkzaamheden voor statutaire jaarrekeningen van dochtermaatschappijen en aan de controle van de jaarrekening gerelateerde opdrachten. De overige controleopdrachten betreffen opdrachten die niet direct gerelateerd zijn aan de controle van de jaarrekening. Overige adviesdiensten en andere niet-controlendiensten betreffen diensten die zijn toegestaan volgens de Wta.

Overige gegevens

Winstbestemming

Volgens de statuten van de vennootschap kan het bestuur met goedkeuring van de Raad van Commissarissen een gedeelte ter grootte van maximaal de helft van de winst die voor uitkering beschikbaar is toevoegen aan de reserves. Het resterende gedeelte staat ter beschikking van de algemene vergadering van aandeelhouders. De algemene vergadering kan besluiten het resterende gedeelte geheel of gedeeltelijk uit te keren. Hetgeen niet wordt uitgekeerd wordt toegevoegd aan de reserves.

Voorstel winstbestemming 2009

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening is nog geen voorstel voor de winstbestemming 2009 vastgesteld.

Aan de aandeelhouders van Eneco Holding N.V.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2009 van Eneco Holding N.V. te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde winst- en verliesrekening, geconsolideerde balans per 31 december 2009, geconsolideerd overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, geconsolideerd kasstroomoverzicht en geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen over 2009 en de toelichting, bestaande uit een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen. De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige balans per 31 december 2009 en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2009 met de toelichting.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW, alsmede voor het opstellen van het verslag van de Raad van Bestuur in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een ver-

antwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Eneco Holding N.V. per 31 december 2009 en van het resultaat en de kasstromen over 2009 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Eneco Holding N.V. per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het verslag van de Raad van Bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

26 maart 2010

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend,

drs. K.G. Auw Yang RA

Duurzame bedrijfsvoering

Interne bedrijfsvoering klimaatneutraal

Bij onze bedrijfsvoering maken we onderscheid tussen onze klimaatvoetafdruk, ons afval en onze ambities om duurzaam te gaan inkopen.

Klimaatvoetafdruk

Om de duurzame koers van Eneco verder te versterken, brengt Eneco sinds 2007 de klimaatvoetafdruk in kaart van haar interne bedrijfsvoering. Dit gebeurt op basis van het Greenhouse Gas Protocol. In 2009 is goede vooruitgang geboekt in de verdere verduurzaming van onze interne bedrijfsvoering. Er is gekozen om de bestaande projectorganisatie om te zetten in een afdeling Interne Verduurzaming. Deze afdeling is verantwoordelijk voor een accurate CO₂-boekhouding, het verhogen van de bewustwording en participatie van de medewerkers en het initiëren en begeleiden van projecten rondom interne verduurzaming.

Doelstellingen

Begin 2009 is de position paper vastgesteld door de Raad van Bestuur, waaruit een ambitieuze, maar realistische CO₂-besparingsdoelstelling is voortgekomen: een 100% klimaatneutrale bedrijfsvoering, waarvan 50% door besparing, in 2013. De besparingen worden berekend per medewerker, omdat onze strategie is gericht op groei. Ook wordt de energie voor ruimteverwarming gecorrigeerd voor graaddagen, zodat een goede vergelijking met onze klimaatvoetafdruk van 2007 (nulmeting) mogelijk wordt. De 2007 nulmeting is geen onderdeel geweest van de assuranceopdracht.

De doelstelling is onderbouwd in een beleidsplan, waarin de benodigde maatregelen benoemd en berekend worden. Voorbeelden hiervan zijn de bouw van een nieuw duurzaam hoofdkantoor, de introductie van nieuwe werkconcepten, de aanschaf van elektrische voertuigen voor het eigen wagenpark en de verduurzaming van de bedrijfsregelingen op het gebied van mobiliteit. Op al deze maatregelen is in 2009 voortgang geboekt.

Eneco erkent ook de noodzaak om de lokale emissie fijnstof te reduceren. In de position paper is een doelstelling vastgesteld: twee derde van de dieselauto's in ons wagenpark is voorzien van een roetfilter in 2013.

Scope

Wij rapporteren over de CO₂-emissies van onze interne bedrijfsvoering. Ook rapporteren wij over de penetratiegraad van de roetfilters en milieulabels in ons wagenpark.

Onder interne bedrijfsvoering worden de bedrijfsmiddelen verstaan van de bedrijfs-entiteiten waarover wij 100% kapitaalbelang en 100% zeggenschap hebben. Voor een toelichting van de gehanteerde methodiek wordt verwezen naar http://corporatenl.eneco.nl/visie_en_strategie/Pages/Bedrijfsvoering.aspx.

Niet in de scope zijn de productie-eenheden voor elektriciteit, warmte en koude. Ook zijn de emissies van de interne bedrijfsvoering van de aangekochte Econcern-onderdelen niet in de scope opgenomen. In 2010 wordt de scope met deze laatste uitgebreid. De scope zal in 2010 ook uitgebreid worden met ons elektriciteitsverbruik in de door Eneco gebruikte datacenters van Cap Gemini en Schuberg Philis.

De gerapporteerde CO₂-emissies bestaan uit drie thema's: Mobiliteit, Huisvesting en Papier.

Mobiliteit

Onder het thema Mobiliteit vallen de bedrijfswagens, leaseauto's, zakelijk gedeclareerde kilometers, zakelijk vliegverkeer en het woon-werkverkeer van onze eigen medewerkers en van inleenkrachten.

Huisvesting

De verbruikte energie voor onder andere de verwarming, koeling, ventilatie en verlichting van onze panden valt onder het thema Huisvesting.

Papier

Dit thema beslaat de hoeveelheid ingekocht papier. Het papier is verder onderverdeeld in 'blanco papier', 'briefpapier en enveloppen' en 'glanzend drukwerk'.

Eerst besparen dan compenseren

Klimaatneutrale bedrijfsvoering

Sinds 2008 kennen wij een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Dit betekent dat wij zo veel mogelijk besparen en daar waar dat nog niet volledig kan onze CO₂-emissies compenseren. Wij kennen de discussie rondom het nut en de betrouwbaarheid van compensatieprojecten. Wij zijn van mening dat besparing vooropstaat en compenseren beter is dan geen actie ondernemen.

Wij compenseren door aanschaf van Gold Standard CO₂-certificaten uiterlijk in het jaar volgend op het jaar waarin de CO₂-uitstoot heeft plaatsgevonden. Gold Standard-projecten kennen strenge criteria, waaronder investeringen in duurzame energieprojecten in ontwikkelingslanden. Het gaat dan om projecten die zonder de verkoop van CO₂-certificaten niet zouden zijn gerealiseerd. Bovendien geldt het criterium dat de lokale bevolking er profijt van heeft.

Door deze strenge criteria zijn de Gold Standard CO₂-certificaten beperkt beschikbaar. Eneco heeft Gold Standard CO₂-certificaten kunnen contracteren van het 'Mamak Landfill Gas Recovery Project' in China. Door vergisting van organisch afval ontstaat biogas dat gebruikt wordt om groene stroom mee op te wekken.

Voor het jaar 2008 zijn de benodigde CO₂-certificaten betaald en geleverd vanuit dit project. Voor het jaar 2009 is 88% van de benodigde CO₂-certificaten betaald en geleverd. De levering van de resterende CO₂-certificaten wordt in het eerste kwartaal van 2010 verwacht. Het moment van levering van de CO₂-certificaten is afhankelijk van het goedkeuringsproces voor het betreffende duurzame energieproject door de daartoe bevoegde instanties.

Resultaten

Het jaar is afgesloten met een daling van 25% CO₂-emissies per medewerker ten opzichte van onze nulmeting in 2007*.

Deze besparing is veroorzaakt door de verdere inzet van EcoStroom® in onze panden en energiebesparende maatregelen. De besparing is ook gerealiseerd door een daling in het aantal vierkante meters van onze kantoren en magazijnen en een efficiëntere benutting van de beschikbare bedrijfsmiddelen.

CO₂-emissies per medewerker

ton/medewerker	2007*	2009	Verskil	
Mobiliteit	2,7	2,7	0,0	0%
Huisvesting	1,8	0,7	- 1,1	- 62%
Papier	0,07	0,05	- 0,02	- 29%
CO₂-emissies per medewerker^{1,2}	4,6	3,4	- 1,1	- 25%

1) Energie voor ruimteverwarming is gecorrigeerd voor graaddagen.

2) Aantal medewerkers ultimo 2009 inclusief externen.

* De 2007 nulmeting is geen onderdeel geweest van de assuranceopdracht.

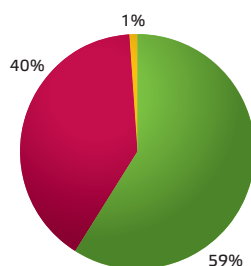
Onze absolute CO₂-emissies zijn met 18% gedaald ten opzichte van onze nulmeting in 2007*.

Absolute CO₂-emissies

kton	2007*	2009	Verskil	
Mobiliteit	18,8	20,5	1,6	9%
Huisvesting	12,6	5,5	- 7,1	- 56%
Papier	0,5	0,4	- 0,1	- 23%
Absolute CO₂-emissies	31,9	26,3	- 5,6	- 18%

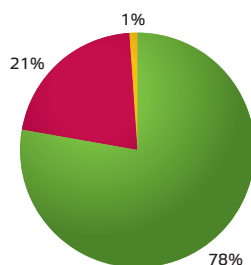
Er heeft een behoorlijke verschuiving plaatsgevonden in het aandeel CO₂ per thema ten opzichte van onze nulmeting in 2007*.

Het aandeel van het thema Mobiliteit is 78% en beslaat zodoende het grootste gedeelte van de totale CO₂-emissies in 2009. Om deze reden wordt veel aandacht besteed aan dit thema bij het realiseren of implementeren van maatregelen die leiden tot CO₂-reductie.

**Verdeling klimaatvoetafdruk
Interne bedrijfsvoering Eneco 2007***

■ Mobiliteit
■ Huisvesting
■ Papier

**Verdeling klimaatvoetafdruk
Interne bedrijfsvoering Eneco 2009**

■ Mobiliteit
■ Huisvesting
■ Papier

Mobiliteit

Eneco zet volop in op elektrisch vervoer. Eneco wil de komende drie jaar 25% van haar bedrijfswagenpark omzetten naar elektrische voertuigen. Een vijftigtal elektrische bestelwagens zijn aangeschaft en worden in de eerste helft van 2010 geleverd.

Op de Dag van de Duurzaamheid is een tender gelanceerd voor elektrische voertuigen. Eneco schaft in het kader van de tender driehonderd elektrische bedrijfswagens aan. Deze auto's worden in ons eigen wagenpark ingezet, waarmee een verdere CO₂-besparing zal worden bereikt.

Bestaand beleid heeft zijn vruchten afgeworpen. Zo heeft inmiddels 78% van onze lease-auto's een A-, B- of C-label, waarmee de gemiddelde normemissie van het totale wagenpark 183 gram per kilometer is. Medewerkers die in een leasewagen rijden zijn verplicht tweejaarlijks de training Het Nieuwe Rijden te volgen. De penetratiegraad van roetfilters is bij de dieselauto's 51%.

Verdere besparingen voor dit thema worden verwacht door de geplande verduurzaming van de bedrijfsregelingen en de groei van het aantal elektrische auto's in ons wagenpark.

Huisvesting

Het aandeel van het thema Huisvesting is gedaald door de verdere inzet van Ecostroom® (elektriciteit opgewekt uit duurzame bronnen) en door een daling in het aantal vierkante meters van onze kantoren en magazijnen. 77% van ons elektriciteitsverbruik is nu Ecostroom®. Op een aantal locaties wordt slechts een deel van het pand gehuurd, waardoor onze invloed op het type elektriciteit beperkt is. De komende jaren wordt een aantal van deze locaties ingeperkt, waardoor een stijging van het percentage Ecostroom® wordt verwacht.

Het afgelopen jaar is er een pandencompetitie georganiseerd. Het doel hiervan is onze collega's te mobiliseren om aan de slag te gaan met verduurzaming van de eigen omgeving. Op de Dag van de Duurzaamheid deed de heer Kras, lid van de Raad van Bestuur, de prijsuitreiking van de pandencompetitie via videoconferencing. Het winnende team kwam met een plan dat bestond uit diverse concrete maatregelen om de CO₂-uitstoot te verminderen, zoals het bevorderen van carpooling, het beschikbaar stellen van fietsen en elektrische scooters, de uitbreiding van de fietsenstalling en het instellen van een maandelijkse duurzame dag met bewustwordingscampagnes voor de medewerkers. Het plan wordt in samenwerking met de afdeling Interne Verduurzaming en het winnende team uitgevoerd.

Verdere besparingen in het thema Huisvesting zullen gerealiseerd worden door de oplevering van ons nieuwe duurzame hoofdkantoor in 2011 en de introductie van nieuwe werkconcepten.

Papier

Ons papierverbruik per medewerker is met 26% gedaald ten opzichte van 2007*. Bovendien is het percentage FSC-papier (papier uit duurzaam beheerde bossen) toegenomen tot circa 81% van het totale papierverbruik. Deze toename is het resultaat van nieuwe overeenkomsten met drukkerijen en papierleveranciers voor het overgrote deel van de papierinkoop; hierbij is het FSC-certificaat als voorwaarde gesteld.

* De 2007 nulmeting is geen onderdeel geweest van de assuranceopdracht.

Afval

Voor het eerst zijn onze afvalstromen geïnventariseerd. De inventarisatie geeft de volgende resultaten:

afval in kilo's

Bedrijfsafval	778.771
Puin	277.570
IJzer	240.410
Bouw en sloopafval	229.132
Overige metalen	244.188
Olie	117.539
Koper	93.154
Hout	70.200
Kunststoffen	59.737
Chemisch afval	10.347
Accu's/batterijen	4.086
Totaal	2.125.134

Gevaarlijk afval maakt geen deel uit van onze afvalstromen.

Het komende jaar verwachten we nader inzicht te krijgen in de verdere mogelijkheden tot recycling en vermindering van ons afval.

Duurzame inkoop

Het afgelopen jaar is beleid ontwikkeld voor duurzaam inkopen. Hierbij is als doel gesteld om in 2012 100% duurzaam in te kopen. De algemene inkoopvoorwaarden zijn aangepast en voor de verschillende productcategorieën zijn productbladen samengesteld waarin minimumeisen en gunningcriteria worden genoemd. Het uitgangspunt is hierbij dat minimaal wordt voldaan aan de criteria die de overheid stelt. Waar mogelijk en acceptabel is de lat hoger gelegd.

Wij hebben de overtuiging dat met de huidige en geplande aanpassingen in onze bedrijfsvoering onze doelstelling om te komen tot 50% CO₂-besparing en 100% duurzaam inkopen haalbaar is en zullen ons de komende jaren volop inspannen om deze belofte waar te maken.

Onafhankelijk assurancerapport

Aan de lezers van het Eneco jaarverslag 2009

KPMG Sustainability heeft opdracht gekregen van Eneco Holding N.V. om zekerheid te verstrekken over de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' in het hoofdstuk 'Duurzame bedrijfsvoering' in het Eneco jaarverslag 2009 (hierna: paragraaf 'Klimaatvoetafdruk'). Het management van Eneco is verantwoordelijk voor het opstellen van het hoofdstuk 'Duurzame bedrijfsvoering' in het Eneco jaarverslag 2009. Het is onze verantwoordelijkheid een opinie te geven over de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk'.

Doel en reikwijdte

Onze opdracht is erop gericht om met een redelijke mate van zekerheid een opinie te verstrekken of de informatie in de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' is weergegeven in overeenstemming met van toepassing verklaarde verslagleggingscriteria.

Verslaggevingscriteria

Er bestaan geen algemeen aanvaarde verslagleggingscriteria voor de informatie zoals opgenomen in de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk'. Eneco heeft eigen criteria gehanteerd voor het opstellen en rapporteren van deze informatie. Deze criteria zijn verwoord in de 'Toelichting berekeningsmethode klimaatvoetafdruk', die door Eneco openbaar gemaakt is op http://corporatenl.eneco.nl/visie_en_strategie/Pages/Bedrijfsvoering.aspx.

Assurancestandaard

Onze assuranceopdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de International Standard for Assurance Engagements (ISAE) 3000: Assurance Engagements other than Audit or Reviews of Historical Financial Information. Deze standaard vereist onder andere dat het assuranceteam beschikt over de specifieke kennis, vaardigheden en professionele competentie die nodig zijn om de informatie te begrijpen en te kunnen beoordelen en dat hij voldoet aan ethische vereisten.

Inherente beperkingen

Zonder afbreuk te doen aan onze conclusie merken wij op dat het maken van een klimaatvoetafdruk onderwerp is van inherente beperkingen. De informatie is deels gebaseerd op informatie van externe bronnen en bestaat mede uit schattingen en extrapolaties.

Werkzaamheden

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het afnemen van interviews met relevante medewerkers op groepsniveau en bij onderdelen van het bedrijf die betrokken zijn bij het registeren van data over 2009 voor de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' en verantwoordelijk zijn voor het schrijven van de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk'.
- Het controleren van de opzet en het bestaan en het toetsen van de werking van de systemen en processen van dataverzameling en verwerking van de data over 2009 in de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk'.
- Het uitvoeren van controle-, inclusief testwerkzaamheden, op data die gebruikt zijn voor het berekenen van de klimaatvoetafdruk van Eneco over het jaar 2009.
- Het controleren van de overige informatie in de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' aan de hand van interne en externe documenten, onder meer door in detail vast te stellen dat de opgenomen informatie overeenkomt met de informatie in de relevante onderliggende bronnen.

Tijdens het assuranceproces hebben wij voorstellen voor veranderingen gedaan op de verschillende concepten van de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' en hebben we de definitieve versie beoordeeld om er zeker van te zijn dat onze bevindingen in beschouwing zijn genomen.

Conclusie

Op basis van de bovenomschreven werkzaamheden zijn wij van oordeel dat de informatie in de paragraaf 'Klimaatvoetafdruk' is gerapporteerd in overeenstemming met de van toepassing verklaarde verslagleggingscriteria.

Amstelveen, 26 maart 2010

KPMG Sustainability

Drs. W.J. Bartels RA

GRI-index

Eneco rapporteert in 2009 over de volgende GRI-indicatoren. Over de indicatoren die betrekking hebben op duurzame bedrijfsvoering heeft KPMG een assurancestatement afgegeven.

	Toelichting en vindplaats	Pagina		Toelichting en vindplaats	Pagina
1 Strategie en Analyse	Voorwoord voorzitter Raad van bestuur In het verslag Raad van Bestuur en per kernbedrijf gaan wij uitgebreid in op strategie, omgeving, risico's	11	6 Milieu-aspecten	Voor een toelichting zie: Eneco rapporteert over de volgende milieu-indicatoren	153
2 Organisatieprofiel		4	EN1 Materiaalgebruik	Duurzame bedrijfsvoering	155
2.1. – Algemene informatie over Eneco	Over Eneco, bedrijfsprofiel	4	EN7 Verlaging indirect energieverbruik	Duurzame bedrijfsvoering	155
2.9 Holding NV en haar kernbedrijven			EN16 Totaal CO ₂ -emissie	Duurzame bedrijfsvoering	155
3 Verslagparameters			EN17 Andere relevantie emissies	Duurzame bedrijfsvoering	155
3.1 Verslagperiode	1 januari 2009 t/m 31 december 2009		EN18 Verlagen CO ₂ -emissies	Duurzame bedrijfsvoering	155
3.2 Verslaggevingscyclus	Kalenderjaar		EN22 Afval	Duurzame bedrijfsvoering	155
3.4 Contactpunt	Communicatie & Public Affairs	colofon	EN24 Gevaarlijk afval	Eneco heeft geen gevaarlijk afval	155
3.5 – Proces, afbakening en beperkingen verslag	Paragraaf Duurzame bedrijfsvoering geeft duidelijke informatie over de scope.	153	EN26 Compensatie milieugevolgen	Duurzame bedrijfsvoering, Eneco Energy Trade	154
3.10 Herformulering eerder verstrekte informatie	Over verduurzaming interne bedrijfsvoering wordt via een andere indeling gerapporteerd dan in 2008	153	7 Sociale aspecten Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden		
3.11 Veranderingen die vergelijkbaarheid kunnen beperken	Econcern-onderdelen zijn nog niet integraal opgenomen in de vergelijking	66	LA1 Profiel personeelsbestand	Kerngegevens	3
3.12 Tabel als leeswijzer	Voor dit verslag is gebruikgemaakt van de GRI G3 richtlijnen met sector-supplement EUSS van 15 april 2009	160	LA2 Aantal medewerkers en instroom/uitstroom	Kerngegevens	3
3.13 Onafhankelijke verificatie	Alleen op CO ₂ -boekhouding samenhangend met interne verduurzaming is Assurance afgegeven.	158	EU14 Kennis-competentiemanagement	Verslag Raad van Bestuur, Aantrekken en behouden van talent.	21
4 Bestuur, verplichtingen, betrokkenheid Conform 4.1-4.4	Diverse vindplaatsen: Verslag Raad van Bestuur, Corporate Governance, Jaarrekening	62	EU15 Vergrijzing	Joulz, Jong technisch talent aangetrokken	60
5 Economische aspecten	Jaarrekening, kerncijfers P&L kernbedrijven	91	EU16 Gezondheid en veiligheid	Paragrafen Veiligheid	19
De economische prestaties van Eneco Holding	Hierover wordt uitgebreid verslag gedaan in dit Jaarverslag en de Jaarrekening.	18	EU18 Onderaannemers en veiligheidsborging	Alle onderaannemers voldoen aan de eisen die Eneco stelt aan veiligheid en werkprocedures. Zij moeten gecertificeerd zijn voor VIAG en BEI	19
			LA7 Ziekteverzuim, ongevallen,	Kerngegevens en paragraaf Veiligheid bij Stedin.	19
			LA8 Opleiding, training en advies, preventie en risicobeheersing	Eneco-breed is het Veiligheids Management Systeem ingevoerd	21
			LA9 Afspraken over arbeidsomstandigheden in CAO	Verslag Raad van Bestuur, Aantrekken en behouden van talent.	22
			LA11 Competentiemanagement en levenlang leren	Verslag Raad van Bestuur, Aantrekken en behouden van talent.	21
			LA12 Loopbaanontwikkeling	Joulz, Investeren in vakmanschap	21
			LA13 Diversiteit	Verslag Raad van Bestuur, Aantrekken en behouden van talent, Kengetallen.	21
			10 Sociale aspecten, Productverantwoordelijkheid		
			PR4 Klanttevredenheidsbeleid	Energiebedrijf Eneco, Stedin	39, 46
			PR5 Resultaten klanttevredenheid	Energiebedrijf Eneco, Stedin	39, 46
			EU29 Duur stroomonderbreking	Stedin rapporteert over het totaal aantal onderbrekingsminuten per jaar.	47
			EU30 Beschikbaarheid stroomopwekfaciliteiten	Eneco Energiebedrijf, Verticale integratie	30

Brandstofmix volgens wettelijke norm

Brandstofmix elektriciteit 2009*	Retail 2009	2008	2007	2006	Zakelijk 2009	2008	2007	2006	Totaal 2009	2008	2007	2006
Kolen	0,0%	4,6%	3%	21%	17,4%	21,9%	28%	24%	11,7%	16,5%	20%	23%
Aardgas	68,5%	69,3%	77%	52%	63,6%	54,7%	53%	60%	65,2%	59,3%	61%	57%
Nucleair	0,0%	1,5%	1%	7%	4,5%	7,2%	11%	9%	3,0%	5,4%	7%	8%
Overig (fossiel)	0,0%	0,6%	0%	3%	2,0%	3,0%	4%	3%	1,3%	2,2%	3%	3%
	69%				88%				81%			
Hernieuwbare energiebronnen												
Wind	7,3%	3,6%	6,0%	4,9%	2,4%	1,2%	0,3%	0,3%	4,0%	2,0%	2,2%	1,9%
Zon	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Waterkracht	19,9%	16,8%	6,9%	5,8%	10,0%	12,0%	4,0%	3,6%	13,3%	13,5%	4,9%	4,3%
Biomassa	4,3%	3,5%	6,4%	6,2%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	1,4%	1,2%	2,2%	2,1%
	31%				12%				19%			
Milieu- consequenties (g/kwh)												
CO ₂	249	309	314	428	385	418	472	496	340	384	419	472
Radioactief afval	0,0000	0,0000	0,0000	0,0002	0,0001	0,0002	0,0003	0,0002	0,0001	0,0002	0,0002	0,0002

* Inclusief directe toedeling van de gascertificaten voor de Rijnmond-Energie centrale.

Personalia

Leden van de Raad van Bestuur

Mr. J.F. (Jeroen) de Haas (1959)

Voorzitter Raad van Bestuur Eneco Holding N.V.

Jeroen de Haas is per 1 januari 2007 voorzitter van de Raad van Bestuur. Hij is sinds juli 2000 lid van de Raad van Bestuur en per 2006 vice-voorzitter. Hij was daarvoor sinds 1996 directeur van Enercom, de coöperatie van energiebedrijven, waarvan een zestal leden in juli 2000 met Eneco fuseerde. Eerder was De Haas directeur van RCCIVEV, een onderdeel van Roccade. Hij studeerde Nederlands recht in Utrecht.

Nevenfuncties

Commissaris Stedin B.V.
Commissaris KEMA N.V.
Bestuurslid EnergieNed
Lid EDBR

Drs. H.J. (Jeppe) Machielsen (1960)

Lid Raad van Bestuur Eneco Holding N.V.

Jeppe Machielsen is per 1 juni 2005 benoemd in de Raad van Bestuur van Eneco als Chief Financial Officer. Machielsen werkte vanaf 1999 bij Deutsche Post in diverse functies, laatstelijk als Divisional Board Member F & A van DHL Express Europe. Machielsen begon zijn loopbaan in 1985 bij Akzo NV en groeide door tot hoofd Controlling van Akzo Coatings Nederland voordat hij in 1991 overstapte naar Koninklijke Nedlloyd in Rotterdam, waarvan hij in 1999 afscheid nam als directeur Concern Controlling. Machielsen behaalde zijn doctoraal Bedrijfseconomie aan de universiteit te Groningen.

Nevenfunctie

Commissaris Stedin B.V.

Ir. C.J. (Kees-Jan) Rameau (1962)

Lid Raad van Bestuur Eneco Holding N.V.

Kees-Jan Rameau is per 1 april 2008 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. Hij startte begin 2004 als directeur Strategie bij Eneco. Begin 2007 werd hij benoemd tot directeur Business to Business. Voordat Rameau bij Eneco in dienst trad, was hij actief op strategisch, financieel en operationeel gebied bij de Boston Consulting Group, TPG (nu TNT) en McKinsey & Company. Hij studeerde Technische Natuurkunde in Delft en behaalde een MBA van INSEAD in Fontainebleau.

Drs. ing. D.J. (Douwe) Kras (1948)

Lid van de Raad van Bestuur Eneco Holding N.V.

Douwe Kras is per 1 juni 2009 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. Hij was van 1990 tot 2004 algemeen directeur van PRC Bouwcentrum Holding en vervolgens algemeen directeur van Arcadis Nederland. Hij studeerde Economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en behaalde zijn Bachelor of Science, Architecture in Den Haag.

Nevenfuncties

Voorzitter Raad van Commissarissen Groothandelsgebouwen NV

Lid Raad van Commissarissen Blauwhoed BV

Lid Raad van Commissarissen Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen

Lid van de Raad van Toezicht Concert- en Congresgebouw De Doelen Rotterdam

Lid Raad van Toezicht Sint Franciscus Gasthuis te Rotterdam

Bestuurslid Stichting Bijzondere Gezondheidszorg (beëindiging medio 2010)

Lid Raad voor Economische Aangelegenheden van het Bisdom Rotterdam

Leden van de Raad van Commissarissen

Ir. C.P.G. van Dongen, 1940

- Lid van de Raad van Commissarissen sinds 1 mei 2003
- Voorzitter van de Remuneratiecommissie
- Lid van de Selectie- en benoemingscommissie
- Lid van de Strategische Commissie
- Lid van de Raad van Commissarissen Mn Services N.V.
- Lid Beleidscommissie voor sociale en juridische zaken Uneto-VNI

Voormalige hoofdfunctie: Ondernemer

Ir. H.G. Dijkgraaf, 1946

- Lid van de Raad van Commissarissen sinds 25 april 2007
- Voorzitter van de Strategische Commissie
- Lid van de Auditcommissie
- Director van Sasol Limited te Johannesburg (Z.A.), en voorzitter van de Remuneration Committee en van de Risk, Safety, Health en Environment Committee
- Lid Raad van Commissarissen van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT)
- Vice-voorzitter en penningmeester van het Curatorium van het Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten (NINO)

Vroegere hoofdfuncties: President-directeur Shell Nederland B.V.,
Hoofddirecteur N.V. Nederlandse Gasunie, CEO GasTerra B.V.

Drs. J.G. Drechsel, 1955

- Lid van de Raad van Commissarissen sinds 14 juli 2000
- Lid van de Auditcommissie
- Voorzitter Raad van Commissarissen PCA Inc
- Lid van de Raad van Commissarissen TRX Inc (Nasdaq)
- Lid Raad van Commissarissen Telegraaf Media Groep N.V.
- Lid Raad van Advies Zeldzame Ziekten Fonds

Huidige hoofdfunctie: Voorzitter Raad van Bestuur BCD N.V.

Drs. J. Lintjer, 1943

- Vice-voorzitter Raad van Commissarissen sinds 20 mei 2005
- Voorzitter van de Auditcommissie
- Statutair directeur K.G. Holding N.V.
- Vice-voorzitter Philippine Netherlands Business Council
- Lid Raad van Advies Plan Nederland
- Lid van de Raad van Advies Allseas
- Lid van de Raad van Commissarissen COVRA

Vroegere hoofdfunctie: Vice-President Asian Development Bank

Drs. M. Sijmons, 1960

- Lid van de Raad van Commissarissen sinds 25 april 2007
- Lid van de Remuneratiecommissie
- Lid Bestuur Stichting Volkskrant
- Lid Raad van Toezicht Zorginstelling Valente
- Lid Bestuur Promotie Den Haag Marketing & Events
- Lid van de Raad van Toezicht Universiteit van Leiden
- Lid Raad van Advies Nintes

Huidige hoofdfunctie: lid hoofddirectie ANWB

Mr. K.G. de Vries, 1943

- Lid van de Raad van Commissarissen sinds 25 april 2007
- Lid van de Selectie- en benoemingscommissie
- Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
- Lid van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa
- Voorzitter Bestuursraad Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel
- Lid Raad van Commissarissen Koninklijke Haskoning
- Bijzonder hoogleraar 'De praktijk en cultuur van het Nederlandse parlement', Radboud Universiteit te Nijmegen, vanaf 1 juni 2009 (vanwege de Stichting Parlementaire Geschiedenis)

Voormalige hoofdfuncties: Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Voorzitter van de Sociaal Economische Raad en Hoofddirecteur van de VNG

Mr. N.J. Westdijk MBA, 1941

- Voorzitter van de Raad van Commissarissen sinds 14 juli 2000
- Voorzitter van de Selectie- en benoemingscommissie
- Lid van de Remuneratiecommissie
- Lid van de Strategische Commissie
- Vice-voorzitter Raad van Commissarissen VastNed Retail N.V.
- Vice-voorzitter Raad van Commissarissen FD Mediagroep
- Lid van de Raad voor Verkeer en Waterstaat

Voormalige hoofdfunctie: Voorzitter Raad van Bestuur Koninklijke Pakhoed (thans Vopak)

Mr. J.W. Weijers, 1951

- Vennootschapssecretaris

Aandeelhoudersinformatie

De aandelen van Eneco zijn in handen van 61 Nederlandse gemeenten.

Gemeenten

	Percentage aandelen
Rotterdam	31,32%
Den Haag	16,55%
Dordrecht	9,05%
Leidschendam-Voorburg	3,44%
Lansingerland	3,38%
Delft	2,44%
Zoetermeer	2,34%
Pijnacker-Nootdorp	2,10%

Gemeenten met minder dan 2% van de aandelen

Aalsmeer	Goedereede	Oostflakkee
Achtkarspelen	Gorinchem	Oud-Beijerland
Alblasserdam	Graafstroom	Ouderkerk
Albrandswaard	Haarlemmerliede	Papendrecht
Ameland	& Spaarnewoude	Ridderkerk
Amstelveen	Hardinxveld-Giessendam	Rozenburg*
Barendrecht	Heemstede	Rijswijk
Bernisse	Hellevoetsluis	Schiedam
Binnenmaas	Hendrik Ido Ambacht	Schiermonnikoog
Bloemendaal	Kollumerland c.a.	Sliedrecht
Brielle	Korendijk	Spijkenisse
Capelle aan den IJssel	Krimpen aan den IJssel	Strijen
Castricum	Leerdam	Uithoorn
Cromstrijen	Liesveld	Vianen
Dirksland	Lingewaal	Westvoorne
Dongeradeel	Middelharnis	Zandvoort
Ferwerderadiel	Nederlek	Zederik
Giessenlanden	Nieuw-Lekkerland	Zwijndrecht

* Per 18 maart 2010 wordt de gemeente Rozenburg een deelgemeente van Rotterdam.

De door Rozenburg gehouden aandelen (0,37%) in Eneco Holding worden vanaf die datum gehouden door de gemeente Rotterdam.

Verklarende woordenlijst

Allocatie Administratieve vaststelling welk deel van de geleverde energie voor rekening komt van welke leverancier. Door meting (in het netwerk of aan de meter van de klant) is niet vast te stellen welke leverancier de energie heeft geleverd. Voor de verrekening van de kosten voor levering en transport zijn allocatieregels vastgesteld. De allocatiemethodiek is in gebruik sinds 1 januari 2002.

Auditcommissie Commissie samengesteld uit leden van de Raad van Commissarissen dat toeziet op belangrijke financiële zaken van de onderneming.

Biomassa Organisch materiaal met oorsprong in planten en dieren. De biomassa voor energetische doeleinden omvat teeltvegetatie en afval.

Business Review Periodieke rapportage door het management van de business units aan de Raad van Bestuur.

Capaciteitstarief Tarief waarbij de transportkosten voor gas en elektriciteit die door de netbeheerder in rekening worden gebracht niet afhankelijk zijn van het werkelijke verbruik, maar van het type aansluiting.

Compliance Engelse term voor werken volgens het boekje, ofwel voldoen aan de regels die voortvloeien uit wet- en regelgeving of die een bedrijf en eventuele toezichthouders hebben opgesteld. Ook wel gebruikt voor afdelingen van bedrijven of beurzen die controleren of de handel volgens de regels verloopt.

Convenant Overeenkomst tussen verschillende partijen.

Corporate Governance Engelse term die zich moeilijk laat vertalen en daarom ook in het Nederlands als zodanig wordt gebruikt. Bekend geworden door het rapport 'Corporate Governance' van de commissie Peters. Er wordt ondernemingsbestuur in de meest ruime zin van het woord mee bedoeld, het stelsel van verantwoordelijkheden van alle partijen die bij het bestuur van een bedrijf betrokken (kunnen) zijn, zoals directie, commissarissen, aandeelhouders, bankiers en eventuele andere partijen die kapitaal hebben verschafte aan het bedrijf.

CO₂ Broeikasgas dat wordt gezien als een van de oorzaken van klimaatverandering.

CO₂-prijzen De kosten die industriële bedrijven moeten betalen voor de uitstoot van CO₂. De prijs wordt gerekend per ton.

CO₂-rechten Rechten die industriële bedrijven, waaronder ook energiebedrijven, krijgen toegewezen. Deze rechten komen overeen met de norm die is gesteld aan de uitstoot van CO₂. Deze norm is vastgesteld door de Europese Commissie. Stoot een bedrijf minder CO₂ uit door te investeren in schonere processen, dan zijn de CO₂-rechten die zij daardoor overhouden te verhandelen op de CO₂-markt. Stoot een bedrijf meer uit dan de norm, dan moet het rechten bijkopen op de CO₂-markt.

COSO Model om een structuur voor interne beheersing in te richten en te onderhouden.

Counterparty risico Het risico dat een handelsrelatie niet aan haar (financiële) verplichtingen kan voldoen.

EFET European Federation of Energy Traders.

EFET of ISDA contracten Een (standaard) raamcontract waaronder handelspartners deals kunnen sluiten. In deze raamcontracten worden wederzijdse garanties, rechten en plichten alsook rekenregels of 'netting'-principes gedefinieerd.

EnergieNed De brancheorganisatie voor alle bedrijven die in Nederland actief zijn in productie, transport, handel of levering van gas, elektriciteit en/of warmte. De federatie behartigt de belangen van de aangesloten bedrijven en is aanspreekpunt voor overheid, politiek en belangenorganisaties. Namens de leden voert EnergieNed op nationaal en internationaal niveau de dialoog met deze partijen. www.energiened.nl

Geschillencommissie Klachten van consumenten/huishoudens kunnen in vrijwel alle gevallen voorgelegd worden aan deze commissie in Den Haag als het bedrijf de klacht heeft behandeld. Een uitspraak van deze commissie is bindend.

Graaddag Een graaddag is een rekeneenheid om de (variërende) buitentemperatuur uit berekeningen over energieverbruik te halen.

Groengas Gas dat wordt geproduceerd uit biomassa en met aardgaskwaliteit wordt geleverd.

Hedging Het afdekken van een prijs- of koersrisico van een bepaalde beleggingspositie.

'In control statement' Verklaring van het bestuur dat de realisatie van doelstellingen wordt bewaakt, de verslaggeving betrouwbaar is en wet- en regelgeving wordt nageleefd.

Interconnectie De verbinding van de Nederlandse gas- en elektriciteitsnetwerken met het buitenland voor import en export van energie.

ISDA International Swaps and Derivatives Association.

ISO Non-gouvernementele organisatie die is opgericht in 1947 om internationale kwaliteitsstandaarden te promoten. ISO staat voor International Organization for Standardization.

Kyoto-protocol Het Kyoto-protocol of Verdrag van Kyoto werd in 1997 opgesteld in de Japanse stad Kyoto en regelt de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Het is een vervolg op het Klimaatverdrag.

Lease-and-leaseback Verhuur met een vaste looptijd van vaste activa aan buitenlandse partijen die vervolgens voor eigen gebruik worden teruggeleasd van dezelfde partijen.

Leveranciersmodel In het leveranciersmodel is de leverancier het enige aanspreekpunt voor de kleinverbruiker van energie. Daarbij worden de transportkosten ook via de factuur van de leverancier in rekening gebracht.

LTIR Lost Time Injury Rate. Dit is het getal waarin de veiligheidsprestatie van een onderneming wordt uitgedrukt. Het wordt berekend door het aantal ongevallen met verzuim per miljoen aantal uren te nemen ten opzichte van het werkelijk aantal productieve uren.

Margining en clearing Methoden om wederzijds counterparty risico te neutraliseren. Bij margining wordt periodiek (veelal dagelijks) de waardeverandering van de onderliggende contracten financieel verrekend op daartoe bestemde bankrekeningen. In geval van clearing vindt een soortgelijk proces plaats, maar dan middels een daartoe aangewezen derde party, de zgn. clearing member.

'Marked-to-market value' Geeft de netto contante waarde van een contract of verzameling contracten weer.

MWe Eenheid voor elektrisch vermogen.

MWt Eenheid voor thermisch vermogen.

MWp Eenheid voor elektrisch vermogen uit zonne-energie.

Netbeheer Nederland Nederlandse vereniging ter behartiging van belangen van landelijke en regionale elektriciteits- en gasnetbeheerders.

Onbalans Bij elektriciteit ontstaat onbalans door verschillen tussen vooraf opgegeven programma's en feitelijk verbruik of productie. TenneT corrigeert dit en berekent de onbalanskosten door aan degene die de onbalans veroorzaakt.

Operational Excellence Strategie om processen te optimaliseren tegen de laagste kosten.

Power Purchase Agreement Langjarig afnamecontract voor elektriciteit met een producent.

Programmaverantwoordelijken Programmaverantwoordelijken stemmen de vraag naar elektriciteit af met het aanbod voor de volgende dag om onder-/overbelasting van het transportnet te voorkomen en bij te dragen aan de balans van het voorzieningssysteem. Dit vloeit voort uit de wettelijke verplichting van programmaverantwoordelijkheid die voor alle aangesloten op het elektriciteitsnet geldt.

Reconciliatie Systeem voor verrekening van geplande en afgenomen hoeveelheden energie tussen programmaverantwoordelijken. Energiebedrijven met een programmaverantwoordelijkheid moeten de afname van hun klanten voor de volgende dag plannen en doorgeven aan de netbeheerder. Voor deze schatting gebruiken de bedrijven verbruiksprofielen. Afwijkingen van het patroon veroorzaken onbalans en dat brengt kosten met zich mee. Reconciliatie is de verrekening van het verschil tussen het verwachte en werkelijke verbruik.

Remuneratiecommissie Commissie samengesteld uit leden van de Raad van Commissarissen dat verantwoordelijk is voor het ontwikkelen en bewaken van het bezoldigingsbeleid voor bestuurders binnen de onderneming.

Rotterdam Climate Initiative (RCI) Het Rotterdam Climate Initiative biedt een platform waar overheid, organisaties, bedrijven en inwoners samenwerken aan halvering van CO₂-uitstoot en versterking van de economie in de Rotterdamse regio.

Shippen De verantwoordelijkheid van alle aangesloten op het Nederlandse gasnet om de dagelijkse productie, het transport en het verbruik van gas te plannen. Deze planning moet in de vorm van programma's aan de landelijke netbeheerder bekend gemaakt worden. De leverancier vervult de taak van shipperverantwoordelijkheid uit naam van de klant.

Splitsing Scheiden van het netwerkbedrijf van de productie-, handel- en leveringsactiviteiten van een energieconcern.

Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie Subsidieringsregeling voor producenten van duurzame energie die van kracht werd in 2008.

Swapconstructies Ruiltransactie waarbij twee partijen elkaars verplichtingen overnemen. Wordt in de valutahandel gebruikt om aan te geven dat het gaat om de contante aan- of verkoop van valuta terwijl tegelijkertijd een gelijke hoeveelheid op termijn wordt gekocht of verkocht.

TTF Het TTF (Title Transfer Facility) is een virtuele marktplaats voor gas.

Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) In november 2006 is de Wet Onafhankelijk Netbeheer aangenomen. Deze wet regelt dat de energiebedrijven hun netten en het beheer daarvan afsplitsen van hun commerciële activiteiten en dat de energieinfrastructuur in handen blijft van de overheid.

x-factor De Energiekamer, onderdeel van de NMa, stelt de zogenaamde x-factor vast. Met deze doelmatigheidsprikkels beoogt de toezichhouder de transportbedrijven, die van nature monopolist zijn in hun gebied, efficiënter te laten werken door de tarieven ieder jaar te verlagen. De x-factoren geven aan met welk percentage de transporttarieven zullen dalen.

Eneco dankt Hogeschool InHolland Rotterdam voor de medewerking aan dit jaarverslag. In het bijzonder Peter Lems (docent) voor zijn coördinerende rol en de studenten die mee hebben gedacht over de toekomstscenario's.

Groep Heerser

Robert Pietersz (presentator)
Marvin Siem (presentator)
Fatma Uger
Sjoerd Tweeling
Nazan Tekmen
Ichrak Daoudi
Joey Wong

Groep Avonturier

Allany Bron (presentator)
Avena Koetje (presentator)
Chantal van den Ouden
Azra Jamakovic
Zi Bin Cheung
Pieter Maarten van Vulpen

Groep Wijze

Stefan Langerveld (presentator)
Jeroen van Bergen (presentator)
Alla Saida
Atmani el Bouchra
Arthur Graper

Projectbegeleider

Adriaan Wagenaar
satoristrategy
www.satoristrategy.nl

Uitgave

Eneco Holding N.V.
Communications & Public Affairs
Postbus 1003
3000 BA Rotterdam
Telefoon 08889 60 312
Fax 08889 60 303
www.eneco.nl

Op alle in dit jaarverslag gepubliceerde foto's berust copyright.

Van dit jaarverslag is ook een Engelstalige versie verschenen.

Eneco, Ecostroom en Eneco Windstroom zijn geregistreerde merknamen van Eneco B.V.

Tekst en realisatie

Bondt Communicatie

Vormgeving en projectrealisatie

C&F Report Amsterdam B.V.

Fotografie

C&F Report Amsterdam B.V. Christiaan Krop
Sicco van Grieken
Bertrand Closset

Dit jaarverslag is gedrukt op gerecycled papier.

Disclaimer

In dit jaarverslag worden toekomstgerichte uitspraken gedaan. Deze uitspraken zijn herkenbaar aan het gebruik van bewoordingen als 'verwacht', 'naar verwachting', 'voorziet', 'heeft het voornemen', en vergelijkbare uitdrukkingen. Deze uitspraken zijn onderhevig aan risico's en onzekerheden en de werkelijke resultaten en gebeurtenissen kunnen aanmerkelijk afwijken van de huidige verwachtingen. Factoren die daartoe kunnen leiden zijn onder meer, maar niet uitsluitend, de algehele economische omstandigheden, de situatie op de markten waarop Eneco actief is, het gedrag van klanten, leveranciers en concurrenten, technologische ontwikkelingen en juridische bepalingen en voorschriften van regelgevende instanties die consequenties hebben voor de activiteiten van Eneco. In aanvulling hierop, maar niet beperkt daartoe, kunnen toekomstige resultaten beïnvloed worden door financiële risico's, zoals valuta- en rente-risico's en liquiditeits- en kredietrisico's. Eneco verwierpt iedere aansprakelijkheid of verplichting terzake van het bijwerken of herzien van onderhavige prognoses op basis van nieuwe informatie, toekomstige gebeurtenissen of anderszins.

Eneco Holding N.V.

Postbus 1003

3000 BA Rotterdam

www.eneco.nl